

Statens skolinspektion Årsredovisning 2023

Innehållsförteckning

Generaldirektörens förord	4
Statens skolinspektion	6
1. Resultatredovisning	8
1.1 Bedömning av verksamheten 2023	10
1.2 Kostnader per verksamhet	16
1.3 Tillsyn.....	18
1.3.1 Riktad tillsyn	22
1.3.2 Barn- och elevombudet	27
1.3.3 Planerad tillsyn	30
1.3.4 Tematisk tillsyn.....	32
1.3.5 Etableringskontroll	33
1.3.6 Ägar- och ledningsprövning samt prövning av ekonomiska förutsättningar	34
1.3.7 Anmälningar mot lärare och förskollärare för oskicklighet eller olämplighet.....	36
1.3.8 Erfarenheter utifrån myndighetens tillsyn enligt 26 kap. skollagen	37
1.4 Kvalitetsgranskning	40
1.4.1 Tematisk kvalitetsgranskning	43
1.4.2 Planerad kvalitetsgranskning	45
1.5 Övrig rapportering och övriga särskilda redovisningskrav i regleringsbrev avseende tillsyn och kvalitetsgranskning	48
1.5.1 Skolenkäten	48
1.5.2 Utökning av myndighetens tillsyn och kvalitetsgranskning.....	49
1.5.3 Granskning av fristående skolor med konfessionell inriktning och andra skolor med konfessionella inslag	50
1.5.4 Grundskolor med liten andel behöriga till gymnasieskolans nationella program.....	52
1.5.5 Vägledning inför utbildning och yrkesval	55
1.5.6 Behöriga lärare och förskollärare.....	57
1.5.7 Övriga redovisade uppdrag under året	59
1.6 Tillståndsprövning	61
1.7 Myndighetens bidrag till skolors förbättringsarbete	72
1.8 Organisationsstyrning	78
1.8.1 Samverkan med skolmyndigheter och andra myndigheter	78
1.8.2 Kompetensförsörjning och andra personalrelaterade uppgifter	80
1.8.3 Informationssäkerhet	83
1.9 Övrig verksamhet och återrapportering.....	85
1.9.1 Skolväsendets överklagandenämnd	85
1.9.2 Agenda 2030.....	94
1.9.3 Uppföljning av funktionshinderspolitiken	97
2. Finansiell redovisning	99
2.1 Resultaträkning	99

2.2 Balansräkning	100
2.3 Anslagsredovisning.....	101
2.4 Tilläggsupplysningar och noter.....	102
2.4.1 Tilläggsupplysningar	102
2.4.2 Noter	104
2.5 Sammanställning över väsentliga uppgifter	108
3. Undertecknande av årsredovisningen 2023.....	109

Generaldirektörens förord

År 2023 var det 15 år sedan Skolinspektionen bildades. Vi är i dag en etablerad och välkänd myndighet som genom vår inspektion arbetar med att bidra till förbättringar för barn och elever i landets förskolor och skolor. Det är viktigt och roligt att blicka tillbaka, vilket vi också gjort under året. Vi har över tid på många sätt utvecklat och stärkt vår verksamhet. Vidare har vi en stor påverkanskraft i skolan som bidrar till bättre kvalitet i utbildningen. Jag är stolt över det vi åstadkommer.

År 2023 har vi fortsatt att driva på utveckling av skolan genom fler inspektioner med skolbesök och än mer granskningar utifrån risk. Vi har också fortsatt att stärka metoder för att synliggöra djupare problem eller dolda företeelser i vissa skolor. Samhällsutvecklingen med ökade säkerhets-

risker och ett ökat fokus på välfärdsbrottslighet har också påverkat inspektionen. Vår ägar- och ledningsprövning är numera en stor del av vår tillsyn. Vi har ingripit mot oseriösa aktörer och vi har använt våra mest skarpa verktyg.

Det är positivt att kunna redovisa att vi under det gångna året tydligt lyckats utöka antalet inspektioner med besök. Vi är på plats i landets skolor. Under våra besök intervjuas rektorer, lärare och elever. Inom vår granskning har vi under året gjort närmare 4 700 lektionsobservationer. På så sätt har vi i hög grad granskat undervisningens innehåll och kvalitet. Våra inspektörer är också dagligen i kontakt med skolor och huvudmän.

Inom vår tillsyn har vi arbetat med flera olika granskningsformer. Riktad tillsyn har under året varit en väsentlig del av verksamheten. Här har vi haft en hög träffsäkerhet. Skolinspektionen har sedan tre år tillbaka genomfört en särskild tillsynsinsats inom ägar- och ledningsprövning och av ekonomiska förutsättningar hos enskilda huvudmän. Under 2023 har våra tillsynsinsatser inom detta område fortsatt att öka och vi har snart granskat samtliga enskilda huvudmän. Inom ägar- och ledningsprövningen har flera komplexa ärenden utretts och i vissa allvarliga ärenden har samarbete krävts med flera expertmyndigheter som till exempel Ekobrottsmyndigheten och Säkerhetspolisen.

Eleverna är alltid vårt huvudsakliga fokus. Det är deras skolgång som vi värnar och alla måste få goda framtidschanser. Det är viktigt för oss att vår inspektion snabbt leder till förbättringar, utveckling, en mer positiv miljö för elever och att huvudmän säkrar att lagen följs. År 2023 har 81 procent av de vi granskat inom vår riktade tillsyn på generell nivå rättat det vi kritiserat vid första uppföljningstillfället. Utöver det ser vi i våra enkäter att resultatet av vår inspektion tillvaratas för kunskap och lärande. Inom vår tillsyn måste vi i vissa fall markera med våra mest skarpa verktyg. Under 2023 har Skolinspektionen fattat fler beslut om föreläggande med vite och totalt sett till högre belopp än föregående år. Vi har under året återkallat tillståndet att bedriva skola för sex fristående skolenheter.

Inom vår tematiska kvalitetsgranskning har antalet granskningar ökat under året. Våra tematiska kvalitetsgranskningar är inriktade mot teman där vi ser behov och en riskbild. Vi har till exempel granskat undervisningen i kommuner med svag utbildningsnivå, förskolan i socioekonomiskt utsatta områden och skolors arbete med tillgänglig lärmiljö för elever med neuropsykiatriska svårigheter. Inom vår planerade kvalitetsgranskning har vi också en stor ökning av antalet inspektioner och i år har vi fattat 425 beslut, vilket är det högsta antalet sedan inspektionsformen infördes 2018.

Under år 2023 har vi tagit emot betydligt färre ansökningar om godkännanden om att starta fristående skolor än under tidigare år. Fler ärenden har dock varit tidskrävande bland annat på grund av ny lagstiftning på området. Utöver ansökningar har myndigheten hanterat ett ökat antal anmälningar och bedrivit ett omfattande utvecklingsarbete inom tillståndsprövning.

År 2023 har varit ett år då många nya medarbetare har introducerats i vår verksamhet. Jag är glad över alla nya krafter med många kompetenser. Jag är också mycket tacksam för alla chefer och medarbetare som arbetat hos oss under längre tid, som bidragit till introduktion, kontinuitet och växande.

Skolinspektionen bedriver ett omfattande kommunikativt arbete. Vi använder flera olika kanaler för att kommunicera våra resultat och kunskap från vår verksamhet, exempelvis på vår webbplats, i rapporter, nyhetsbrev, seminarier och poddar. Det är viktigt för mig att vi som inspektionsmyndighet bidrar till lärande och kunskapsspridning. Vi ser också ett stort intresse för vårt kunskapsspridande arbete, vilket är glädjande. Till sist vill jag rikta ett stort tack till alla medarbetare på Skolinspektionen. Ni har genom ert stora och engagerade arbete även detta år bidragit till alla elevers rätt att gå i en bra skola.

Helén Ängmo
Generaldirektör

Statens skolinspektion

Skolinspektionens verksamhet

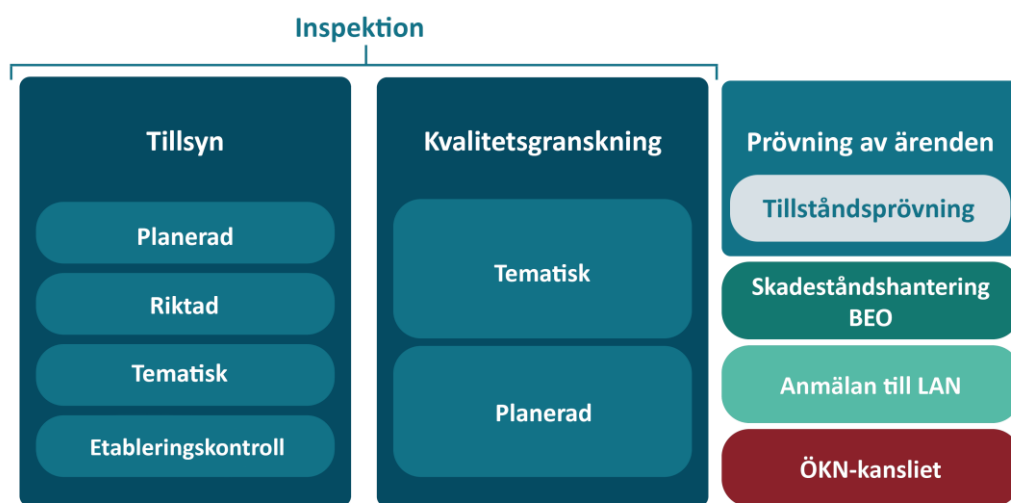
Skolinspektionen ska enligt myndighetens instruktion ”genom granskning av huvudmän och verksamheter verka för att alla barn och elever får tillgång till en likvärdig utbildning och annan verksamhet av god kvalitet i en trygg miljö. Myndigheten ska bidra till goda förutsättningar för barnens utveckling och lärande samt förbättrade kunskapsresultat för eleverna. Inom ramen för detta ska myndigheten främja en stärkt likvärdighet mellan skolor och mellan förskolor”¹.

Skolinspektionen har utifrån sina uppdrag formulerat följande målbild²:

En skola där alla barn och elever oavsett kön får en god kvalitet i sin utbildning, en likvärdig utbildning och kunskaper i en stimulerande och trygg miljö. Alla barn och elever ska ges möjlighet att utvecklas så långt som möjligt utifrån sina förutsättningar.

Skolinspektionens verksamhet delas in i nedanstående grenar, tillsyn, kvalitetsgranskning och tillståndsprövning, vilka beskrivs närmare i kommande avsnitt.

Figur 1: Skolinspektionens verksamhetsgrenar och övrig verksamhet

Organisation

Skolinspektionens kärnverksamhet är uppdelad på två regioner, norr respektive söder. Region norr finns i Stockholm och Umeå. Region söder finns i Göteborg, Linköping och Lund.

¹ Förordning (2011:556) med instruktion för Statens skolinspektion.

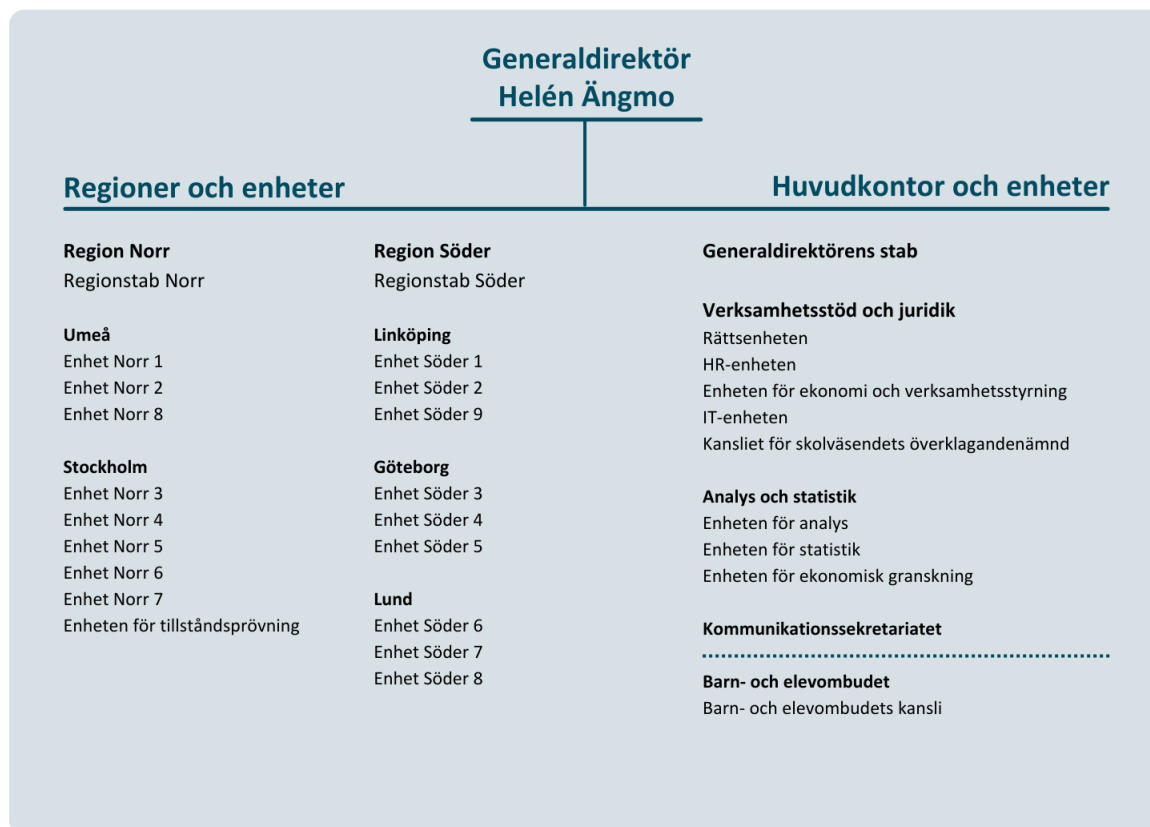
² Beslut om Statens skolinspektions målbild, 2017-11-24. Dnr 2017:9615.

Skolinspektionens huvudkontor är beläget i Stockholm och består av avdelningen för verksamhetsstöd och juridik, avdelningen för analys och statistik, kommunikationssekreteriatet samt generaldirektörens stab. Avdelningen för verksamhetsstöd och juridik innehåller enheter för juridik, HR, IT, ekonomi och verksamhetsstyrning samt kansliet för Skolväsendets överklagandenämnd. Analys- och statistikavdelningen består av tre enheter: analys, ekonomisk granskning och statistik.

Inom varje region finns ett antal enheter som arbetar med tillsyn och kvalitetsgranskning. Dessa återfinns vid ovan beskrivna orter. Inom region norr finns i Stockholm även en enhet för tillståndsprövning och ansvaret för att skriva rapporter inom tematisk kvalitetsgranskning.

Barn- och elevombudet, BEO, är en del av Skolinspektionen, men samtidigt självständigt i sitt beslutsfattande. Skolväsendets överklagandenämnd, ÖKN, är en egen myndighet som Skolinspektionen är värmyndighet för. ÖKN är en oberoende, domstolsliknande myndighet och leds av en nämnd. Skolinspektionen bistår med kansliresurser.

Figur 2: Organisation 2023

1. Resultatredovisning

Skolinspektionens verksamhet påverkas av flera faktorer. Som inledning till resultatredovisningen ges en kort summering av några aktuella och påverkande faktorer under året.

Oro i omvärlden gör skolan än mer betydelsefull för eleverna

Särskilt i tider av oro har förskola och skola central betydelse för att skapa en normalitet och trygghet i vardagen för barn och elever. Det framkom med tydlighet under pandemiåren. År 2023 har präglats av flera allvarliga händelser som sannolikt också påverkat barnen och eleverna. Pågående krig och konflikter runt om i världen, klimatkris, högre energipriser och inflation som bidrar till sämre ekonomiska förutsättningar, terrorhot och flera våldsdåd i Sverige är exempel på sådant som kan skapa osäkerhet och rädsla. I såväl goda som oroliga tider är förskolans och skolans uppdrag viktigt. En fullföljd utbildning utgör en central skyddsfaktor för barn och unga. En välfungerande vuxenutbildning är också viktig, både för individen och för att möta arbetsmarknadens behov. Trygghet är en central förutsättning för elevers utveckling och lärande.

Skolinspektionen arbetar för att alla barn och elever ska få en likvärdig utbildning av god kvalitet i en stimulerande och trygg miljö. Att granska för att stärka undervisningens kvalitet är centralt. Myndigheten har vidare även detta år gjort stora insatser för att granska trygghet. Det rör alla granskningsformer. Vidare fokuserar vi i flera granskningar på skolans värdegrund, källkritik och vi arbetar i ägar- och ledningsprövning utifrån nya demokrativillkor.

I myndighetens arbete för trygghet ingår också att motverka risker för antidemokratisk extremism i skolan. Skolinspektionen har under året fortsatt att förstärka sitt arbete med omvärldsbevakning i syfte att bland annat öka kännedomen om verksamheter med risk kopplat till antidemokratisk extremism. I dessa frågor är samverkan med relevanta aktörer såsom Säkerhetspolisen (SÄPO) och Center mot våldsbejakande extremism och andra nätverk inom området central.

Nytt arbetssätt efter HFD-dom

Högsta Förvaltningsdomstolens (HFD) dom³ i maj 2020 angående ett av myndighetens vitesförelägganden medförde att Skolinspektionen behövde vidta förändringar i arbetet med tillsyn, bland annat i fråga om arbetssätt och utformning av beslut.

Domen har bland annat bidragit till att myndighetens regelbundna tillsyn från den 1 juli 2023 ersatts av ett nytt arbetssätt, planerad tillsyn. Syftet med den nya tillsynsformen är att öka förutsättningarna för mer tydliga och konkreta krav på åtgärder i våra

³ HFD 2020 ref. 28

beslut om förelägganden i linje med HFD:s dom. Vi kan konstatera att domen medfört högre krav på preciseringar. I avsnitt 1.3 *Tillsyn* finns mer information om tillsyn.

Begränsad tillgång till skolinformation

Skolinspektionen arbetar med situations- och behovsanpassad inspektion. Myndigheten arbetar i huvudsak riskbaserat inom tillsyn. Även i kvalitetsgranskning görs urval efter behovsanalys och teman för granskning väljs utifrån ett riskperspektiv.

En förutsättning för Skolinspektionens riskbedömning är att myndigheten har tillgång till den statistik och de uppgifter som myndigheten har behov av. I dagsläget gäller en tidsbegränsad lösning till den 1 juli 2026 för att säkerställa tillgång till skolinformation. Den tillfälliga lösningen ger dock inte Skolinspektionen tillgång till alla uppgifter som myndigheten behöver. Detta påverkar Skolinspektionens förutsättningar att klara sitt instruktionsenliga uppdrag och flera regeringsuppdrag.

I det förslag (SOU 2023:21) som under hösten 2023 varit på remiss föreslås bland annat en bestämmelse om Skolverkets uppgiftsskyldighet gentemot Skolinspektionen som innebär att sekretessen bryts i förhållande till Skolinspektionen. Bestämmelsen ska enligt förslaget träda i kraft den 1 juli 2024. Det är först när bestämmelsen om uppgiftsskyldighet träder i kraft som Skolinspektionen får tillgång till alla uppgifter som myndigheten behöver för sin verksamhet med tillsyn och kvalitetsgranskning. Fram till dess är Skolinspektionen fortsatt i behov av en tillfällig lösning i enlighet med myndighetens framställning till Regeringskansliet i december 2022.

Arbete med beredskap och säkerhet

Det är av stor vikt att Skolinspektionen som myndighet är väl förberedd för att verksamheten ska kunna fortsätta fungera vid eventuella kriser eller ett höjt beredskapsläge. Arbete har bedrivits med anledning av den nya beredskapsförordningen och dess innebörd för myndigheten. Inom myndigheten pågår också arbete för att stärka säkerhet, beredskap och kontinuitetsplanering. Vidare har frågor som antidemokratiska företeelser och välfärdsbrottslighet haft inverkan på myndighetens verksamhet.

1.1 Bedömning av verksamheten 2023

Detta avsnitt innehåller analyser och bedömning av verksamhetens resultat och utveckling utifrån de huvudsakliga uppgifter som åligger Skolinspektionen.

Skolinspektionen gör bedömningar inom fyra områden: (1) helhetsbedömning, (2) tillsyn, (3) kvalitetsgranskning och (4) tillståndsprövning. De bedömningsnivåer som används i myndighetens bedömningar är:

Gott: Vid en sammanvägd bedömning är resultatet gott i förhållande till målformuleringarna.

Tillfredsställande: Vid en sammanvägd bedömning avviker resultatet inte väsentligt i förhållande till målformuleringarna.

Inte tillfredsställande: Vid en sammanvägd bedömning avviker resultatet väsentligt från den nivå som är önskvärd i förhållande till målformuleringarna.

Bedömningsgrunder

Skolinspektionens helhetsbedömning av verksamheten utgår från den övergripande målbild som myndigheten formulerat, vilken bygger på de uppgifter som finns i myndighetens instruktion, andra föreskrifter eller särskilda beslut som har fattats av regeringen (se s. 6, Skolinspektionens verksamhet).

Bedömningarna utgår även från de målformuleringar som myndigheten har formulerat för att konkretisera målbilden.

1. Vår inspektion påverkar och stärker kvaliteten i svensk skola.
2. Vi markerar tydligt vad som ska finnas i skolor och verksamheter och ställer krav på nödvändiga förbättringar.
3. Vi värnar flickors och pojkars samt kvinnors och mäns lika rättigheter när skolan och verksamheter brister.
4. Vi stimulerar skolor till att utvecklas och följer upp att förbättringar genomförs.

Viktiga utgångspunkter för att bedöma måluppfyllelsen är att inspektion sker där det är mest väsentligt och prioriterat (riskbedömning), att myndigheten därutöver strävar efter närvaro på skolor som under en längre tid inte fått inspektion samt inom vuxenutbildningen. Inspektionen bör även resultera i beslut som driver på skolors förbättringsarbete. Vidare är viktiga grunder att preventiva effekter kan ses och att kunskaps-spridning fungerar.

Bedömningarna utgår från både kvantitativa och kvalitativa aspekter:

Exempel på *kvantitativa* aspekter som beaktas i analysen är antalet beslut och besök inom respektive inspektionsform, andelen beslut med brist i förhållande till riskurval, antal skarpa ingripanden, andel huvudmän som åtgärdar brister efter kritik, andel utvecklingsområden i kvalitetsgranskning, vissa handläggningstider och resultat i förtroendemätningar samt spridning av publikationer.

Exempel på *kvalitativa* aspekter som beaktas är inspektionernas omfattning, djup och svårighetsgrad. När inspektionen är riskstyrd och ägarprövning tillkommit med flera svåra frågor som kräver samarbete med flera andra myndigheter så är även arbetets

komplexitet viktigt att väga in i bedömningen. En annan viktig aspekt är att inspektionen har fokus på faktorer som utifrån forskning och annan kunskap är avgörande för kvalitet i skolan. Andra aspekter är relevansen i Skolinspektionens utvecklingsarbete under året samt myndighetens flexibilitet och omställningsförmåga.

Bidrag till att uppfylla målformuleringarna

Skolinspektionen arbetar med olika former av granskningar beroende på skolors situation. Ibland ligger fokus på hur skolor som uppnår kvalitet i flera delar av de områden som granskats kan utvecklas ytterligare. I andra fall finns behov av inspektion som syftar till starkare kontroll och möjligheter att ingripa. En central utgångspunkt i Skolinspektionens samtliga granskningsformer är att fokusera på faktorer som är avgörande för kvaliteten i skolan. Skolinspektionen utvecklar kontinuerligt sin verksamhet för att bidra till att stärka kvaliteten i svensk skola. I detta arbete följer Skolinspektionen aktuell kunskap om effektiv inspektion, bland annat från andra inspektionsmyndigheter och inom ramen för den europeiska samarbetsorganisationen för skolinspektioner, SICI (The Standing International Conference of Inspectorates)⁴. Återkoppling till de som granskats och kunskapsspridning är också centralt för ett lärande av inspektion inom skolsektorn.

Omständigheter och förutsättningar

Skolinspektionen har efter pandemiåren helt återgått till ordinarie verksamhet under 2023. Fysiska skolbesök har ersatt många digitala intervjuer och kunnat genomföras fullt ut. Skolinspektionen fick utökade resurser framför allt 2022, men i viss mån även 2023. Myndigheten har nu större möjligheter och resurser att genomföra inspektion. Samtidigt har det ökade kostnadsläget i samhället även bidragit till ökade kostnader för myndigheten.

Under 2023 har betydligt fler inspektioner med fysiska besök gjorts

Skolinspektionen genomför många former av inspektioner. En del av verksamheten handlar om inspektioner där besök ingår i skolan eller hos huvudmannen. I huvudsak är dessa besök fysiska. Vissa besök kan dock göras digitalt med strukturerade intervjuer där det bedöms vara lämpligt, till exempel med en huvudman. Under pandemin rådde särskilda omständigheter och flertalet intervjuer gjordes då digitalt.

Att notera är att en inspektion där inspektörer träffar personal och elever fysiskt kan innehålla flera besök. Under 2023 har Skolinspektionen genomfört 1 051 fysiska besök vid skolenheter. Vid några av skolorna har flera besök genomförts inom samma inspektion. Utöver detta genomfördes 148 inspektioner med digitala intervjuer. Det totala antalet inspektioner med fysiska besök och digitala intervjuer uppgick under året till 1 199, vilket är en ökning med cirka 46 procent jämfört med motsvarande antal 2022 (819)⁵. Under de besök som gjorts har intervjuer med till exempel rektor, lärare

⁴ SICI (sici-inspectorates.eu)

⁵ Under 2022 års första månader genomfördes inga fysiska besök på grund av pandemin.

och elever gjorts. Vidare har antalet lektionsobservationer som genomförts uppgått till 4 693.

Utöver inspektioner med besök så kan även granskningar göras genom skriftväxling eller telefonupplysningar. Det gäller oftast ärenden där en enskild elevs situation utreds eller i viss riktad tillsyn.

Överlag används riskbaserad i allt större utsträckning på Skolinspektionen. Vi väljer att granska fall där elever löper störst risk att inte få en god utbildning, vilket ligger i linje med myndighetens uppdrag. Myndigheten bedömer att detta ger en god användning av resurser och en högre träffsäkerhet. Samtidigt är närvaro på landets alla skolor också viktigt och vi strävar efter att vara på skolor som under en längre tid inte fått inspektion. Att myndigheten arbetar alltmer riskbaserat hänger samman med samhällsutvecklingen med till exempel välfärdsbrottslighet, ökade skillnader i elevers resultat, domstolsutslag och ny lagstiftning till exempel när det gäller klagomålshantering.

Pågående utvecklingsarbete inom flera områden

I föreliggande årsredovisning redovisas under verksamhetsgrenarna exempel på utvecklingsarbete som bedrivits inom myndigheten under året. Mycket av detta arbete fortsätter under 2024. Det handlar exempelvis om myndighetens nya arbetssätt, planerad tillsyn, som under andra halvåret 2023 har tillämpats på skolenhetsnivå inom förskoleklass, grundskola och gymnasieskola. Utvecklingen av ett nytt ärendehanteringssystem har fortsatt under året och inkluderar nu även planerad tillsyn. Det nya ärendehanteringssystemet kommer fortsätta att utvecklas under 2024. Skolinspektionen har även bedrivit ett omfattande utvecklingsarbete inom myndighetens tillståndsprövning. Arbetet har innefattat flera olika delar, bland annat arbetssätt och tillgängliggörande av beslut om tillstånd i en tillståndsdatabas samt en ny e-tjänst, Mina sidor, för ansökan om tillstånd.

Inom kvalitetsgranskning har utvecklingsarbete bedrivits med framtagande av kvalitetskriterier och sammanfattande rapporter. Skolinspektionen har även till följd av fler regeringsuppdrag anpassat rutiner och organisation för att arbeta med fler rapporter som relaterar till regeringsuppdrag.

Inom samtliga övriga inspektionsformer pågår utvecklingsarbete.

Myndigheten bedriver också arbete för att stärka säkerhet, beredskap och kontinuitetsplanering.

Skolinspektionens olika verksamhetsgrenar bidrar på olika sätt till förbättring i skolan

I tillsyn har ägar- och ledningsprövning och riktad tillsyn på generell nivå varit omfattande

Verksamhetsgrenen **tillsyn** är en viktig tillsynsform för att snabbt kunna reagera utifrån risksignaler och för att granska att huvudmän och skolor lever upp till lagens krav. Antalet tillsynsinsatser inom ägar- och ledningsprövning och av ekonomiska förutsättningar har fortsatt öka under 2023. Skolinspektionens genomför sedan tre år tillbaka en särskild tillsynsinsats inom detta område, vilket bidrar till ökningen. Insatsen avslutas i början av 2024.

Skolinspektionen har under året återkallat godkännande för sex fristående skolenheter tillhörande sex olika huvudmän. I tre fall bidrog ägar- och ledningsprövningen till besluten. Ett av dessa beslut grundade sig på den nya bestämmelsen om demokrativillkor i fråga om lämplighet i ägar- och ledningskretsen.

Skolinspektionen har fortsatt genomfört ett högt antal riktade tillsyner. Jämfört med 2022 har de dock relativt sett sjunkit eftersom innehållet förändrats. Detta beror bland annat på ett mer omfattande innehåll i dessa tillsynsinsatser. Andelen beslutsärenden där fysiska besök har genomförts har ökat och andelen beslut med brist har ökat. När det gäller riktade tillsynsinsatser på individnivå har myndighetens förändrade arbetsätt mot en samlad signalhantering och ny lagstiftning för klagomålshantering bidragit till färre ärenden och beslut. Inkomna uppgifter om missförhållanden blir inte längre per automatik ett ärende, utan istället gör myndigheten en samlad bedömning utifrån olika signaler om en tillsyn ska starta. Syftet är att bidra till förbättringar för så många elever som möjligt. Tidigare fanns ett stort antal beslut som fattades efter en enkel prövning eller avskrivningar. Nu har resurser istället styrts till prioriterade ärenden efter riskbedömningar. En konsekvens av det nya arbetssättet är att de ärenden som nu handläggs initieras utifrån mer allvarliga risker och är därmed också mer utredningskrävande. I linje med det förändrade arbetssättet så är antalet ärenden färre.

Från den 1 juli 2023 har ett nytt arbetssätt, planerad tillsyn, ersatt myndighetens tidigare regelbundna tillsyn. Det nya arbetssättet har införts successivt och i år omfattat skolenheter inom förskoleklass, grundskola och gymnasieskola. Från 2024 kommer även huvudmän och ytterligare skolformer att omfattas. Planerad tillsyn har ökat i förhållande till den regelbundna tillsyn som gjordes år 2022.

Skolinspektionen har under året genomfört den första tematiska tillsynen på skolnivå inom kommunal vuxenutbildning. Tillsynen visade på brister hos nästan samtliga verksamheter som omfattades av granskningen. Inom etableringskontrollen har färre beslut fattats till följd av minskat antal ansökningar om godkännande.

Kvalitetsgranskning har ökat generellt och nya områden har granskats tematiskt. Verksamhetsgrenen **kvalitetsgranskning** syftar till att bidra till att höja kvaliteten i utbildningen. Under året har Skolinspektionen publicerat fler tematiska rapporter och genomfört fler skolbesök än föregående år. Flera av granskningarna har inriktats mot teman och områden som tidigare inte varit föremål för kvalitetsgranskning. Många rapporter har mötts av intresse från bland annat media och beslutsfattare. Inom planerad kvalitetsgranskning (tidigare benämnd regelbunden kvalitetsgranskning) har Skolinspektionen fattat det högsta antalet beslut sedan inspektionsformen infördes 2018. Det är antalet beslut på skolenhetsnivå som står för ökningen.

Färre ansökningar om godkännande om att starta fristående skola

Skolinspektionens verksamhetsgren **tillståndsprövning** är central för att pröva att de som ansöker om att starta nya fristående skolor lever upp till de krav som ställs i lagar och förordningar. Under 2023 har antalet ansökningar om godkännande minskat. Andelen beslut som har fattats senast den 1 oktober är något lägre jämfört med 2022. Ett flertal ärenden har varit mer utredningskrävande, vilket ökat handläggningstiderna. Det handlar exempelvis om ärenden med prövning av lämplighet i sökandens ägar- och ledningskrets och även om konfessionella inslag. Det minskade antalet ansökningar om godkännanden kommer framöver leda till färre etableringskontroller och även färre

inspektioner inom tillsyn under första verksamhetsåret. Inom tillståndsprövning har antalet anmälningar om nya verksamheter ökat.

Fortsatt en hög andel som rättar brister eller utvecklar verksamheten efter inspektion

Skolinspektionens bild är att myndighetens verksamhet leder till förbättring i skolan. Inom samtliga inspektionsformer inom tillsyn följer vi upp att åtgärder vidtas efter beslut där brister konstaterats. Det gäller även ärenden inom vår riktade tillsyn som överlämnats till huvudmännens klagomålshantering. Vår erfarenhet är att huvudmän och skolor efter inspektion i hög grad åtgärdar påtalade brister. Även vad gäller kvalitetsgranskning följer vi upp och ser att verksamheter vidtar åtgärder inom utvecklingsområden som myndigheten identifierat. Resultat från tematiska kvalitetsgranskningar sammanställs i rapporter. Flera av årets rapporter ha fått stor uppmärksamhet och legat till grund för utåtriktad verksamhet som till exempel seminarier. De tematiska granskningarna är viktiga för kunskapsspridning och lärande.

Skolinspektionen redogör närmare för resultat och utvecklingsarbete inom respektive verksamhetsgren under bedömningarna i senare avsnitt, där både kvantitativa och kvalitativa aspekter i bedömningarna utvecklas vidare.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens helhetsbedömning av det samlade resultatet är att arbetet har bidragit till målformuleringarna samt målbilden och att resultatet varit **gott** under 2023.

Under 2023 har Skolinspektionen kunnat genomföra sitt arbete utan påverkan från pandemin. Myndigheten har haft en högre bemanning än föregående år, vilket har bidragit till fler inspektioner. Myndigheten har även tydligt kunnat öka såväl tillsyn som kvalitetsgranskning inom vuxenutbildningsområdet.

Skolinspektionens helhetsbedömning grundar sig bland annat på att myndigheten under året tydligt har ökat antalet inspektioner med besök. Vi har vidare fattat ett stort antal beslut inom ägar- och ledningsprövning samt prövning av ekonomiska förutsättningar. Den riktade tillsynen är fortsatt på god nivå. Vidare har myndigheten arbetat med flera komplexa ärenden och återkallat sex godkännanden. Myndigheten har fattat fler beslut om föreläggande med vite än föregående år och de beslutade vitesbeloppen har totalt dubblats. Myndigheten har även infört ett nytt arbetssätt, planerad tillsyn.

Flera av myndighetens tematiska granskningar har inriktats mot nya områden och visat på omfattande utvecklingsbehov hos de granskade verksamheterna. Genomförandet av den tematiska tillsynen av undervisning på yrkesförarutbildning innehöll flera komplexa inslag. Trots detta är kostnaden för tillsynen lägre än föregående års tematiska tillsyn. Skolinspektionen har fattat det högsta antalet beslut inom planerad kvalitetsgranskning sedan inspektionsformen infördes 2018.

I såväl tillsyn som kvalitetsgranskning bedöms resultatet som gott. Även verksamhetsgrenen tillståndsprövning bedöms ha bidragit till att uppfylla Skolinspektionens målformuleringar. Resultatet bedöms vara tillfredsställande, men insatserna ligger dock nära omdömet gott resultat. Andelen beslut om ansökan om att starta fristående skola som fattats före den 1 oktober ligger på en god nivå, trots att flera ärenden har varit tidskrävande att handlägga. Skolinspektionen bedömer att myndighetens verksamhet sammantaget har bidragit till att påverka och stärka kvaliteten i svensk skola.

Tabell 1: Skolinspektionens bedömningar av verksamheten år 2023, 2022 och 2021

	2023	2022	2021
Helhetsbedömning	Gott	Gott	Gott
Tillsyn	Gott	Gott	Tillfredsställande
Kvalitetsgranskning	Gott	Tillfredsställande	Gott
Tillståndsprövning	Tillfredsställande	Gott	Gott

1.2 Kostnader per verksamhet

Återrapportering

11§ Myndigheten ska i årsredovisningen lämna verksamhetsberättelse och en ekonomisk redovisning när det gäller verksamheten vid nämnden [...].
Se avsnitt 1.9.1 Skolväsendets överklagandenämnd.

12§ [...] Myndigheten ska i årsredovisningen när det gäller Barn- och elevombudet redovisa [...] 7. kostnader för ombudets verksamhet uppdelat på kostnader för anmälningar, kostnader för informationsinsatser och indirekta kostnader. Förordning (2017:1301).

Se avsnitt 1.3.2 Barn- och elevombudet.

(Skolinspektionens instruktion)

Tabell 2: Intäkter och kostnader per verksamhet, tusentals kronor och procent⁶

Tillsyn	2023	%	2022	%	2021	%
Intäkt av anslag	308 338		300 449		269 925	
Övriga intäkter	2 830		808		325	
Summa intäkter	311 168		301 257		270 250	
varav Barn och elevombudet	24 579		22 310		19 971	
varav Överklagandenämnden	14 218		14 837		12 187	
Kostnader	311 168	56	301 257	58	270 250	59
varav Barn och elevombudet	24 579		22 310		19 971	
varav Överklagandenämnden	14 218		14 837		12 187	
Resultat	0		0		0	
Kvalitetsgranskning	2023	%	2022	%	2021	%
Intäkt av anslag	226 238		195 976		164 182	
Övriga intäkter	2 076		527		198	
Summa intäkter	228 314		196 503		164 380	
Kostnader	228 314	41	196 503	38	164 380	36
Resultat	0		0		0	
Tillståndsprövning	2023	%	2022	%	2021	%
Intäkt av anslag	18 556		20 900		20 725	
Övriga intäkter	170		56		25	
Summa intäkter	18 726		20 956		20 750	
Kostnader	18 726	4	20 956	4	20 750	5
Resultat	0		0		0	
Summa totalt	2023	%	2022	%	2021	%
Intäkt av anslag	553 131		517 326		454 831	
Övriga intäkter	5 077		1 390		548	
Summa intäkter	558 208		518 716		455 379	
Kostnader	558 208	100	518 716	100	455 379	100
Resultat	0		0		0	

⁶ Kostnader för Barn- och elevombudet samt Skolväsendets överklagandenämnd redovisas inom verksamheten tillsyn. En mer utförlig kostnadsredovisning för dessa lämnas på sid. 29 respektive 91.

Tabell 3: Verksamhetskostnader 2023 per skol- och verksamhetsform, tusentals kronor och procent⁷

Skol- resp. verksamhetsform	Tillsyn		Kvalitetsgranskning		Tillståndsprövning		Totalt	
	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
Förskola	0	0	9 715	4	0	0	9 715	2
Förskoleklass	0	0	0	0	1 417	8	1 417	0
Grundskola	212 842	68	163 220	71	5 965	32	382 027	68
Grundsärskola	4 762	2	14 249	6	175	1	19 186	3
Fritidshem	0	0	0	0	499	3	499	0
Gymnasieskola	37 140	12	26 556	12	5 685	30	69 381	12
Gymnasie-särskola	2 143	1	4 858	2	262	1	7 263	1
Kommunal vuxenutbildning	7 857	3	0	0	3 761	20	11 618	2
SFI	0	0	9 715	4	525	3	10 240	2
Övrigt ⁸	46 425	15	0	0	437	2	46 862	8
Totalt	311 168	100	228 314	100	18 726	100	558 208	100

Tabell 4: Verksamhetskostnader 2023 per verksamhet, fördelade efter om uppgiften avsett enskild eller offentlig huvudman, tusentals kronor och procent⁹

Verksamhet	Offentlig huvudman		Enskild huvudman		Totalt	
	Tkr	%	Tkr	%	Tkr	%
Tillsyn	189 708	61,0	121 460	39,0	311 168	100%
Kvalitetsgranskning	164 577	72,1	63 738	27,9	228 314	100%
Tillståndsprövning	1 488	7,9	17 239	92,1	18 726	100%
Totalt	355 772	59,5	202 436	40,5	558 208	100%

⁷ Se fotnot 6.

⁸ Exempelvis kommunövergripande ärenden, sameskolor, specialskolor, utlandsskolor samt den särskilda tillsynsinsatsen inom ägar- och ledningsprövning/prövning av ekonomiska förutsättningar.

⁹ Se fotnot 6.

1.3 Tillsyn

Verksamheten

Ett av Skolinspektionens uppdrag är att genomföra tillsyn. Skolinspektionens tillsyn genomförs inom olika inspektionsformer. Myndigheten väljer att genomföra den form av tillsyn som bäst motiveras utifrån vilka risker vi ser i huvudmäns och skolors verksamhet, samt vilka uppgifter om missförhållanden myndigheten tar emot.

Utveckling av tillsynen

Det finns flera former av tillsyn inom Skolinspektionen. Dessa är riktad tillsyn, planerad tillsyn, etableringskontroll och tematisk tillsyn. Inom dessa kan ägar- och ledningsprövning ingå. Alla former bidrar till att uppfylla myndighetens mål. Skolinspektionen har haft som inriktning i alla tillsynsformer att prioritera ett riskperspektiv. Vad gäller ägar- och ledningsprövning har dock Skolinspektionen haft som avsikt att granska alla enskilda huvudmän. Under 2023 har arbetet med ägar- och ledningsprövning varit mycket intensivt och nästan alla berörda huvudmän har nu omfattats av en prövning inom ramen för tillsyn.

Den riktade tillsynen omfattar från och med 2023 såväl riktad tillsyn i individärenden som riktad tillsyn på generell nivå.

Från och med juli 2023 har regelbunden tillsyn ersatts av planerad tillsyn. Bakgrunden till det är delvis den dom från HFD som meddelades i maj 2020 och som gällde ett vitesbeslut från myndigheten.¹⁰ I domen tydliggörs vilka krav som gäller för beslut om vitesförelägganden. Utifrån bland annat HFD-domen, men också myndighetens andra erfarenheter och lärdomar av det tidigare arbetssättet inom regelbunden tillsyn, startade Skolinspektionen ett utvecklingsprojekt för att förändra arbetssättet. Skolinspektionens tillsynsutredningar behövde bli ännu mer träffsäkra och tillsynsbesluten ännu mer precisa avseende vad som brister och vad som orsakat bristen. Detta har omhändertagits i det nya arbetssättet inom planerad tillsyn. Större fokus läggs nu på förberedelsefasen för att utredningen sedan ska kunna fokuseras till de områden där riskbild framkommit. Därmed blir också intervjuerna och observationerna under besöken mer ändamålsenliga. Av HFD-domen framgår bland annat att åtgärderna i ett föreläggande måste vara tydliga och konkreta samt att åtgärderna måste följa av de aktuella författningarna. Myndigheten har utifrån HFD-domen också ändrat sitt sätt att skriva tillsynsbeslut. Besluten är tydligare och mer konkreta jämfört med tidigare då det i besluten fanns ett större tolkningsutrymme för hur huvudmannen skulle åtgärda brister som beskrevs i besluten. Förelägganden förekommer i alla tillsynsformer och det förändrade arbetssättet gäller således all tillsyn.

Under 2023 har myndigheten påbörjat ett utvecklingsarbete vad gäller genomförande av oanmälda besök inom Skolinspektionens inspektion. Ett utvecklingsarbete har även bedrivits inom myndighetens etableringskontroll där bland annat nya bedömningsgrunder har beslutats om huvudmäns urval och mottagande av elever. Myndighetens

¹⁰ HFD 2020 ref 28

externa information till huvudmän om etableringskontroll har förbättrats. Vidare har Skolinspektionen utvecklat ett stödmaterial till kommuners ägar- och ledningsprövning. Myndigheten genomför även ett utvecklingsarbete med anledning av nya bestämmelser om demokrativillkor i ägar- och ledningsprövning.

Bedömning av verksamhetsgrenen tillsyn

I bedömningen av myndighetens tillsyn beaktas bland annat verksamhetsgrenens utformning i förhållande till målformuleringarna, verksamhetens utfall enligt den inriktning som prioriterats, antal beslut inom respektive tillsynsform, andelen beslut med brist i förhållande till riskurval och ärendenas komplexitet.

Bidrag till att uppfylla de övergripande målformuleringarna

Skolinspektionen har en bred tillsynsverksamhet som på olika sätt bidrar till målformuleringarna (se avsnitt 1.1). Genom Skolinspektionens närvaro bidrar myndigheten till att kvaliteten i skolors arbete lever upp till skolförfattningarnas krav.

- Genom **riktad tillsyn** kan myndigheten granska valda delar av skolors och huvudmäns arbete, ofta utifrån inkomna uppgifter om missförhållanden. Granskning av skolans/verksamhetens arbete på systemnivå prioriteras, så kallad **generell nivå**. Riktad tillsyn kan även utreda situationen för ett enskilt barn på en förskola eller enskild elev i skolan, på **individnivå**.¹¹ Skolinspektionen redovisar här även Barn- och elevombudets (BEO) arbete med ärenden om kränkande behandling.
- Inom **planerad tillsyn** inspekteras skolor med en bedömd högre risk att inte uppfylla skolförfattningarna än andra skolor. Dessa skolor väljs ut med hjälp av en risk- och väsentlighetsanalys.¹² Planerad tillsyn ersatte från den 1 juli 2023 regelbunden tillsyn. Här redovisas ärenden från både planerad tillsyn och regelbunden tillsyn under första verksamhetsåret som genomförs på nyligen startade fristående skolor.
- Genom **tematisk tillsyn** granskar myndigheten i projektform ett antal skolor och huvudmän inom ett specifikt område där det finns en riskbild.
- En **etableringskontroll** genomförs innan en fristående skola eller utbildning är planerad att starta. Syftet är att kontrollera att huvudmannen från start har förutsättningar att bedriva en utbildning som uppfyller kraven i skolförfattningarna. Detta görs för att göra en bedömning av om den planering som huvudmannen presenterat i sin ansökan är genomförbar.
- Inom den **ägar- och ledningsprövning** som genomförs inom tillsynen granskas ägares lämplighet och ekonomiska förutsättningar. Det finns ett

¹¹ Från den 1 januari 2023 genomförs *riktad tillsyn på individnivå* istället för *tillsyn utifrån individärenden*. Dessa två former är jämförbara. En skillnad är dock att inkomna uppgifter om missförhållanden inte blir ett ärende per automatik inom riktad tillsyn på individnivå.

¹² Risk- och väsentlighetsanalysen är Skolinspektionens modell för att välja ut skolor inom planerad tillsyn och planerad kvalitetsgranskning utifrån tillgänglig statistik. Resultaten kan även användas i andra sammanhang, exempelvis inom samlad signalhantering. Kunskapsresultat väger tungt i modellen, men andra aspekter som studiemiljö och skolledning är också viktiga.

riskperspektiv, men över en treårsperiod har det varit myndighetens ambition att granska alla huvudmän.

De olika inspektionsformerna redogörs för mer utförligt längre fram i avsnittet. Utöver arbetet inom nämnda inspektionsformer utreder Skolinspektionen ärenden om varningar och återkallande av legitimationer för lärare eller förskollärare samt lämnar vid behov anmälan till Lärarnas ansvarsnämnd (LAN). Detta redovisas även i kommande avsnitt.

Inom den riktade tillsynen har myndighetens inriktning mot att arbeta genomgående riskbaserat fortsatt implementerats och förstärkts. Ett minskat antal ärenden framför allt på individnivå ligger i linje med Skolinspektionens förändrade arbetssätt mot en samlad signalhantering och ny lagstiftning. Det nya arbetssättet bidrar samtidigt till att de ärenden som nu handläggs är de mer komplicerade och således mer resurskrävande, vilket gör att handläggningstiderna inom tillsyn på individnivå och inom BEO har ökat.

En hög andel av myndighetens tillsynsbeslut visar att skolorna har brister i sina verksamheter. Många brister kan indikera att myndighetens riskurval leder till att inspektion sker där det är mest väsentligt.

Skolinspektionen har under tre år genomfört en särskild tillsyn av enskilda huvudmäns ägar- och ledningskrets samt huvudmännens ekonomiska förutsättningar. Under 2023 har antalet huvudmän som omfattats av tillsynsinsatsen varit betydligt större jämfört med föregående år. I vissa fall har ägar- och ledningsprövningen varit särskilt omfattande. Det rör ärenden kopplade till demokrativillkor, ekonomiska oegentligheter samt samarbete med SÄPO.

Skolinspektionens första tematiska tillsyn på skolnivå inom kommunal vuxenutbildning har genomförts under året. Tillsynen avsåg yrkesförarutbildning för tung lastbil och släp inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. Tillsynen visade på omfattande brister. Det visar på en hög träffsäkerhet i Skolinspektionens riskanalys vid val av inriktning för granskning. Tillsynen föranleddes av myndighetens instruktionsändring från februari 2022 och myndighetens ökade fokus på kommunal vuxenutbildning. Därutöver har arbete med flera tematiska tillsyner av bland annat betygsätt inom kommunal vuxenutbildning påbörjats under året, vilka kommer slutföras under 2024.

Skolinspektionens nya arbetssätt, planerad tillsyn, har införts successivt från 1 juli 2023 och omfattat förskoleklass, grundskola och gymnasieskola. Från 2024 kommer ytterligare skolformer och även huvudmän att omfattas. Skolor och huvudmän som just nu omfattas av planerad tillsyn väljs ut genom myndighetens risk- och väsentlighetsanalys. Vid samtliga skolor som valts ut för planerad tillsyn under året har skolbesök gjorts på plats.

Skolinspektionens uppfattning är att dialog som verktyg är viktigt för att mottagare ska förstå besluten och vikten av att vidta åtgärder för att uppnå förbättring. Därför är muntlig återkoppling av resultat till granskade skolor och huvudmän en viktig del i inspektionen. Detta har fortsatt prioriterats under år 2023.

När myndigheten har behövt ingripa med skarpa åtgärder, som till exempel återkallade av godkännande, innebär det ofta mer resurskrävande insatser. Under 2023 har myndigheten återkallat flera tillstånd att bedriva skola. I några av dessa ärenden har ny lagstiftning om återkommande brister i verksamheten och ny bestämmelse om demokrativillkor i ägar- och ledningsprövningen lett fram till återkallelser. Ärenden om

återkallelser är ofta komplexa och tar mycket tid och resurser i anspråk. Vidare har antalet förelägganden med vite ökat.

Oanmälda besök inom tillsyn

Skolinspektionen har använt sig av oanmälda besök inom tillsynen i de situationer det bedömts vara mest ändamålsenligt. Det handlar om situationer där myndigheten har bedömt att det annars finns risk för att vi får förvanskad information eller felaktiga uppgifter.

När myndigheten exempelvis har mottagit allvarliga signaler eller uppgifter om missförhållanden kan ett oanmält skolbesök vara ändamålsenligt. Det kan till exempel handla om otillåtna konfessionella inslag, signaler om extremism eller ickedemokratiska tendenser, hög grad av lärarlösa lektioner eller inslag i undervisningen som utmanar kraven på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Det är viktigt att oanmälda skolbesök görs när det är lämpligt utifrån givet syfte och där ett sådant besök kan antas ge ett opåverkat, tillförlitligt underlag som kan utgöra grund för bedömning och beslut. Under året har 33 oanmälda besök skett vid grundskolor eller gymnasieskolor. Skolinspektionen har i regeringsuppdrag angående skolor med konfessionell inriktning m.m. fått i uppdrag att eftersträva fler oanmälda besök. Myndigheten har under året arbetat med att förbereda flera inspektioner i form av tematisk tillsyn som ska genomföras i form av oanmälda besök. Dessa kommer att omfatta cirka 180 oanmälda besök, vilket kommer medföra att antalet oanmälda besök ökar väsentligt.

Produktion

I 226 tillsynsärenden (170) har ägar- och ledningsprövning ingått och i 253 tillsynsärenden (201) har prövning av ekonomiska förutsättningar ingått. Under året återkallade myndigheten godkännandet avseende sex fristående skolenheter (fem), tillhörande sex huvudmän (fyra). I tre fall (fem) bidrog ägar- och ledningsprövningen till slutet.

Myndigheten har under 2023 fattat 373 beslut (473) i riktad tillsyn på generell nivå och inom riktad tillsyn på individnivå 590 beslut (936). 110 beslut (61) har fattats inom ramen för planerad tillsyn. Utöver dessa beslut har 319 uppföljningsbeslut (197) fattats inom riktad tillsyn på generell nivå och 200 sådana beslut (330) inom riktad tillsyn på individnivå.

Under året har Skolinspektionen avslutat en tematisk tillsyn. Totalt har 28 beslut (83) fattats inom den tematiska tillsynen. Vid årsskiftet 2023/2024 hade ytterligare fyra tematiska tillsyner (en) påbörjats.

Myndigheten har gjort 58 etableringskontroller (83) vid de huvudmän som godkänts.

Sammanfattad bedömning av verksamhetsgrenen tillsyn

Skolinspektionen bedömer sammantaget att arbetet med tillsyn bidragit till myndighetens målformuleringar och att resultatet varit **gott** under 2023. Skolinspektionen har utvecklat arbetet med riskbaserad tillsyn generellt. Omfattningen av ägar- och ledningsprövning samt prövning av ekonomiska förutsättningar inom myndighetens tillsyn har ökat. Inom ägar- och ledningsprövning har flera komplexa ärenden utretts och myndighetens mest skarpa verktyg har använts vid ett flertal tillfällen.

I arbetet med riktad tillsyn har omställningen till riskbaserad tillsyn till följd av samlad signalhantering samt förändrad lagstiftning tydligt fortsatt. Andelen brister i riktad tillsyn på generell nivå har ökat och därmed träffsäkerheten i den tillsynsformen. En tematisk tillsyn av vuxenutbildningen har visat på flera allvarliga brister. Myndigheten har vidare ökat antalet förelägganden med viten. Skolinspektionen har även återkallat tillstånd för sammantaget sex huvudmän.

Antalet ärenden har gått ned i riktad tillsyn, vilket har varit planerat när det gäller individärenden. När det gäller övriga ärenden inom riktad tillsyn har såväl antalet fysiska besök samt antalet brister ökat. Ärendena blir med den nya inriktningen därmed mer utredningskrävande.

Under 2023 har även viktigt utvecklingsarbete pågått inom tillsyn genom att den nya tillsynsformen planerad tillsyn har införts. De första besluten visar även här på god träffsäkerhet. Myndigheten har vidare förstärkt sin tillsyn av vuxenutbildningen efter den instruktionsändring som myndigheten fick år 2022.

Ekonomi – tillsyn totalt

Total kostnad för tillsyn

Den totala kostnaden för tillsyn uppgick till 311 168 tkr år 2023 (motsvarande kostnad var 301 257 tkr år 2022 och 270 250 tkr år 2021).

Delkostnader för större inspektionsformer och deras prestationskostnader presenteras i slutet av respektive berört avsnitt nedan.

Skolinspektionen har haft högre kostnader för verksamhetsgrenen jämfört med föregående år, vilket beror på ett ökat antal fysiska skolbesök och ärenden som är mer utredningskrävande. Kostnader för Barn- och elevombudet och Skolväsendets överklagandenämnd redovisas även inom kostnaden för tillsyn.

1.3.1 Riktad tillsyn

Riktad tillsyn initieras utifrån inkomna uppgifter om missförhållanden eller med anledning av särskilda prioriteringar inom myndigheten. Under 2023 har exempelvis riktad tillsyn genomförts i vissa ärenden som identifierats i myndighetens risk- och väsentlighetsanalys och vid samtliga specialskolor.

Inom den riktade tillsynen sker inte granskning utifrån några på förhand bestämda bedömningsområden utan dessa avgörs från fall till fall. Varje tillsyn blir på det sättet unik. Uppgifter om missförhållanden på skolövergripande nivå kan exempelvis vara problem med trygghet och studiero, arbetet med särskilt stöd, bristande värdegrundsarbete eller avsaknad av fungerande undervisning. Inom riktad tillsyn på individnivå utreder Skolinspektionen skolsituationen för ett enskilt barn eller elev. Utredningarna kan exempelvis handla om att en elev inte får det stöd hen har rätt till eller att barnet/eleven utsätts för kränkande behandling. I de fall det handlar om kränkande behandling överlämnas ärendet till Barn- och elevombudet (BEO).

Riktad tillsyn på generell nivå

Tabell 5: Riktad tillsyn på generell nivå år 2023, 2022 och 2021

	Offentlig huvudman			Enskild huvudman			Totalt		
	2023	2022	2021	2023	2022	2021	2023	2022	2021
Antal beslut där besök ¹³ har ingått	179	211	190	71	62	62	250	273	252
<i>Varav med brister</i>	152 (85%)	149 (71 %)	122 (64 %)	55 (77%)	44 (71 %)	29 (47 %)	207 (83%)	193 (71 %)	151 (60 %)
Antal beslut utan besök	69	151	52	54	49	21	123	200	73
<i>Varav med brister</i>	27 (39%)	-	-	21 (39%)	-	-	48 (39%)	-	-
Totalt	248	362	242	125	111	83	373	473	325

Under 2023 har Skolinspektionen fattat 373 beslut inom ramen för riktad tillsyn på generell nivå. Det är en minskning jämfört med föregående år. Jämförelser mellan år och eventuella slutsatser ska dock göras med stor försiktighet då flera aspekter som påverkar utfallet har skiljt sig mellan åren. Exempelvis har andelen ärenden som initierats utifrån Skolinspektionens risk- och väsentlighetsanalys och andelen beslut med besök samt definitionen av besök varierat. Vidare har fler ärenden krävt mer utredning då fler brister har iakttagits.

Vidare har Skolinspektionen fattat totalt 319 uppföljningsbeslut (197) inom riktad tillsyn på generell nivå. Det är vanligt att åtgärder vidtagits så att ärenden kan avslutas efter *ett* uppföljningsbeslut. Under året har 249 ärenden (153) avslutats. Av dessa har 202 ärenden (174), 81 procent (86), kunnat avslutas efter första uppföljningsbeslutet.

Under 2023 har 235 beslut (335) fattats i ärenden som har initierats utifrån inkomna uppgifter om missförhållanden. 132 beslut (138) har fattats i ärenden som har initierats genom Skolinspektionens risk- och väsentlighetsanalys. Övriga sex ärenden har initierats utifrån andra grunder. Precis som tidigare år så har de flesta besluten, närmare bestämt 252 stycken, avsett skolformen grundskola. Näst flest beslut, 86 stycken, rör gymnasieskola och 3 av besluten rör kommunal vuxenutbildning.

Riktad tillsyn på generell nivå genomförs med olika utredningsmetoder och ibland ingår besök, även oanmälda. I 83 procent av de beslut¹⁴ där besök har ingått konstaterades brister.¹⁵ Det är vanligare att vi konstaterar brister i de fall där besök genomförts. Sett till alla beslut med brister avseende skolenhetsnivån under 2023, oavsett om besök genomförts eller inte, så har flest beslut handlat om extra anpassningar, särskilt

¹³ Definitionen av besök har förändrats mellan åren. För år 2023 räknas endast fysiska besök som besök. År 2022 räknades digitala intervjuer och observationer som besök.

¹⁴ Inkluderar både beslut på huvudmann- och skolenhetsnivå. Tidigare år har antalet inkluderat fysiska och digitala besök. Antalet 2023 inkluderar enbart fysiska besök.

¹⁵ I andelen beslut som inte har resulterat i brist ingår även ärenden som har avskrivits efter en första genomgång.

stöd och stöd till nyanlända elever samt skolans arbete med trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling¹⁶. Av besluten har 148 respektive 119 haft konstaterad brist inom dessa områden¹⁷.

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för verksamheten riktad tillsyn på generell nivå var 121 593 tkr år 2023 (motsvarande kostnad var 116 637 tkr år 2022 och 98 287 tkr år 2021).

Kostnaden per beslutat ärende var 326 tkr år 2023 (motsvarande kostnad var 247 tkr år 2022 och 302 tkr år 2021).

Trots färre ärenden har kostnaderna ökat något jämfört med föregående år. Det beror på att flera komplexa ärenden har tagit längre tid att handlägga.

Riktad tillsyn på individnivå

Inom riktad tillsyn på individnivå utreder Skolinspektionen skolsituationen för ett enskilt barn eller elev. Det kan till exempel gälla att en elev inte får det stöd eleven har rätt till eller utsätts för kränkande behandling. Ny lagstiftning och internt utvecklingsarbete har påverkat arbetssättet inom detta område. Ett klagomål som rör ett enskilt barn eller en elev ska alltid i första hand hanteras av huvudmannen.¹⁸ Sedan den 1 september 2021 initieras tillsyn i individärenden endast i situationer där myndigheten finner detta befogat, utifrån uppgifter om missförhållanden som har inkommit till myndigheten. Detta skiljer sig från tidigare år, då alla inkomna uppgifter (tidigare anmälningar) blev ärenden. Det nya arbetssättet innebär att antalet individärenden har minskat betydligt, både sett till inflöde och beslut. Det påverkar antalet ärenden med riktad tillsyn på individnivå. Skillnader i siffror från år till år bör därför tolkas med försiktighet. I dagsläget gör Barn- och elevombudet (BEO) en självständig bedömning av om uppgifter om kränkande behandling på individnivå ska utredas eller inte.

Under 2023 initierades 628 individärenden (821) (exklusive begäran om ändring av beslut, uppföljningar). Av dessa rörde 31 procent (37) flickor, 65 procent (62) pojkar och 4 procent (1) övriga¹⁹.

Under 2023 registrerades även 157 (308) uppföljningar och 15 (22) begäran om ändring av beslut. Vid slutet av året hade myndigheten 272 (284) öppna ärenden.

¹⁶ Under senare delen av 2022 reviderades de områden som används för att kategorisera bedömningsgrunder inom riktad tillsyn på generell nivå något. Det har gjort att områdena skiljer sig något för ärenden som registrerats under 2022 jämfört med ärenden som registrerats under 2023. Vid uträkningen har områdena *Extra anpassningar och särskilt stöd* och *Extra anpassningar och särskilt stöd, stöd till nyanlända elever* kategoriserats tillsammans samt *Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling* och *Skolans arbete med att skapa trygghet och studiero*.

¹⁷ Observera att alla arbetsområden inte är relevanta för alla verksamhetsformer.

¹⁸ Prop. 2021/22:160 Skolans arbete med Trygghet och studiero

¹⁹ Ärenden som berör flera elever eller där kön inte är specificerat.

Beslutade ärenden

Tabell 6a: Riktad tillsyn individärenden, beslutade ärenden efter typ och kön år 2023, 2022 och 2021^{20 21}

	Skolinspektionen			BEO			Totalt		
	2023	2022	2021	2023	2022	2021	2023	2022	2021
Beslut	99	341	1 920	491	595	726	590	936	2 646
Flickor	31%	38 %	31 %	34%	37 %	37 %	33%	37 %	33 %
Pojkar	66%	61 %	50 %	65%	63 %	60 %	65%	62 %	53 %
Övriga*	3%	1 %	19 %	1%	1 %	3 %	2%	1 %	14 %
Därav efter fullständig utredning²²	68	191	484	200	246	507	268	437	991
<i>Varav med brister</i>	60%	82 %	71 %	71%	72 %	66 %	68%	76 %	69 %
Flickor	22	73	178	56	74	180	78	147	358
<i>Varav med brister</i>	68%	82 %	69 %	82%	78 %	68 %	78%	80 %	68 %
Pojkar	43	115	288	144	171	321	187	286	609
<i>Varav med brister</i>	56%	82 %	73 %	67%	70 %	65 %	64%	74 %	69 %
Övriga*	3	3	18	0	1	6	3	4	24
<i>Varav med brister</i>	67%	67 %	67 %	-	100 %	50 %	67%	75 %	63 %
Därav skadeståndsbeslut	–	–	–	19	16	18	19	16	18
Flickor	–	–	–	74%	75 %	39 %	74%	75 %	39%
Pojkar	–	–	–	26%	25 %	61 %	26%	25 %	61 %
Övriga*	–	–	–	0%	0 %	0 %	0%	0 %	0 %
Begäran om ändring av beslut	4	9	46	12	14	25	16	23	71
Flickor	0%	22 %	28 %	25%	29 %	28 %	19%	26 %	28 %
Pojkar	100%	78 %	52 %	75%	71 %	68 %	81%	74 %	58 %
Övriga*	0%	0 %	20 %	0%	0 %	4 %	0%	0 %	14 %
Uppföljningar	113	199	1 240	87	131	253	200	330	1 493
Flickor	31%	29 %	31 %	30%	37 %	39 %	31%	32 %	32 %
Pojkar	65%	67 %	58 %	70%	63 %	60 %	68%	65 %	58 %
Övriga*	4%	4 %	11 %	0%	1 %	2 %	2%	2 %	10 %
Totalt	216	549	3 206	590	740	1 004	806	1 289	4 210

* Ärenden som berör flera elever eller där kön inte är specificerat.

Under 2023 fattade Skolinspektionen totalt 590 beslut inom ramen för riktad tillsyn på individnivå. Efter fullständig utredning konstaterades brist i 68 procent²³ av besluten.

Skolinspektionen följer upp beslut där brister konstaterats och även ärenden som överlämnas till huvudmännens klagomålshantering för att kontrollera att huvudman-

²⁰ Beslut gällande anmälningar mot lärare och förskollärare för oskicklighet eller olämplighet redovisas i avsnitt 1.3.7.

²¹ Inklusive beslut gällande förutsättningar för att begära skadestånd i ärenden som rör kränkande behandling där Skolinspektionens regionala avdelningar tidigare har fattat beslut med konstaterad brist.

²² Fullständig utredning innebär att ärendet har sakprövats.

²³ Exkluderar uppföljningar eller begäran om ändring av beslut.

nen vidtagit åtgärder för den berörda eleven. Under 2023 genomfördes totalt 200 uppföljningar. I och med att färre individärenden hanteras är det förväntat att det genomförs färre uppföljningar. Detta gäller även beslut gällande begäran om ändring av beslut, där det görs en ny prövning av ett redan beslutat ärende. Under 2023 fattade Skolinspektionen 16 sådana beslut. Totalt fattades således 806 beslut i individärenden, omprövningar och uppföljningar.

Under 2023 ökade den genomsnittliga handläggningstiden för riktad tillsyn på individnivå (exklusive uppföljningar, skadeståndsprövningar och begäran om ändring av beslut) med 58 dagar, från 108 till 166²⁴, jämfört med 2022. Införandet av nytt arbetssätt och ny lagstiftning innebär att myndigheten startar en utredning på individnivå endast i de fall som bedöms vara särskilt allvarliga för en enskild elev. Det medför att de utredningar som genomförs ofta är tidskrävande.

Tabell 6b: Riktad tillsyn individärenden, beslutade ärenden efter verksamhetsform år 2023, 2022 och 2021²⁵

Verksamhetsform	Totalt Skolinspektionen						Totalt		
	Skolinspektionen			BEO					
	2023	2022	2021	2023	2022	2021	2023	2022	2021
Förskola	0	4	228	32	32	62	32	36	290
Grundskola ²⁶	203	503	2 635	536	681	907	739	1 184	3 542
Gymnasieskola	3	16	186	8	15	19	11	31	205
Anpassad grundskola och anpassad gymnasieskola	10	25	87	8	9	14	18	34	101
Vuxenutbildning	0	0	36	2	0	1	2	0	37
Övrigt	0	1	34	4	3	1	4	4	35
Totalt	216	549	3 206	590	740	1 004	806	1 289	4 210

Det var vanligast att ärenden gällde elever i grundskola. Under 2023 handlade 92 procent (92) av de beslut som fattades om grundskola.

²⁴ Gäller endast Skolinspektionens ärenden. Barn- och elevombudets handläggningstid redovisas i ett annat kapitel.

²⁵ Inkluderar alla ärendetyper inklusive skadeståndsärenden.

²⁶ I kategorin Grundskola ingår även ärenden rörande förskoleklass samt fritidshem.

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation²⁷

Den totala kostnaden för verksamheten riktad tillsyn på individnivå (inkl. tillsyn utifrån individärenden) var 31 064 tkr år 2023 (motsvarande kostnad var 37 728 tkr år 2022 och 64 438 tkr år 2021).

Kostnaden per beslutat ärende var 27 500 kr år 2023 (motsvarande kostnad för tillsyn utifrån individärenden var 28 100 kr år 2022 och 13 900 kr år 2021).

Skolinspektionens totala kostnad för riktad tillsyn på individnivå har minskat till följd av ett förändrat arbetssätt och ny lagstiftning som bidragit till färre ärenden och beslut.

1.3.2 Barn- och elevombudet

Återrapportering

12§ [...] Myndigheten ska i årsredovisningen när det gäller Barn- och elevombudet redovisa

1. hur myndigheten arbetar för att handläggningstiderna för de ärenden som ombudet fattar beslut i ska hållas så korta som möjligt och för att i övrigt säkerställa en rättssäker och effektiv verksamhet,
2. ärendenas antal och innehåll,
3. vilken skol- eller verksamhetsform ärendena hänför sig till,
4. de beslut som ombudet har fattat,
5. resultatet av de domstolsprocesser som ombudet har drivit,
6. en redogörelse för ombudets verksamhet utöver ärendehantering, och
7. kostnader för ombudets verksamhet ska särredovisas och redovisningen ska vara uppdelad på kostnader för anmälningar, kostnader för informationsinsatser och indirekta kostnader. Förordning (2017:1301).

Initierade och beslutade ärenden

Under 2023 initierades 546 (554) ärenden inom riktad tillsyn på individnivå om kränkande behandling av Barn- och elevombudet (BEO). Av dessa rörde 31 procent (36)

²⁷ Barn- och elevombudet ingår i den totala kostnaden, men exkluderas vid beräkning av prestationskostnaden.

flickor, 65 procent (63) pojkar och 4 procent (1) övriga²⁸. 91 procent (90) av ärendena avsåg en elev som gick i grundskolan²⁹.

Under 2023 fattade BEO sammanlagt 590 beslut. Av det totala antalet beslut avsåg 491 riktad tillsyn på individnivå, 12 begäran om ändring av beslut av individärenden och 87 uppföljningar av individärenden.

Under 2023 fattades 200 beslut efter fullständig utredning³⁰, vilket motsvarar 41 procent (42) av alla beslut gällande individärenden³¹ som fattades under året. I 142 av besluten (178) konstaterade BEO att det förelåg brister i huvudmannens arbete mot kränkande behandling, vilket motsvarar en andel på 71 procent (72) av de ärenden som beslutades efter fullständig utredning. Se även tabell 6a.

Handläggningstider

Tabell 7: Barn- och elevombudets beslut och handläggningstider för riktad tillsyn på individnivå år 2023, 2022 och 2021

	2023	2022	2021
Beslut totalt ³²	590	740	1 004
Andel ärenden med en handläggningstid på fyra månader eller kortare	67%	78 %	86 %
Genomsnittlig handläggningstid (dagar)	119	104	92

Den genomsnittliga handläggningstiden för samtliga ärendetyper, inklusive skadeståndsprövningar, under 2023 var 119 kalenderdagar. Under 2023 avgjordes 67 procent av ärendena inom fyra månader.

Under året har de äldsta ärendena fortsatt prioriterats i syfte att föryngra ärendebalansen, vilket gjort att de äldsta ärendena blivit färre. BEO har fortsatt arbetat med förklarade yttranden till huvudmän. Det effektiviserar hanteringen av ärenden och handläggningstiden kortas. Sedan den 1 augusti 2021 har myndigheten lagstöd för att överlämna uppgifter till huvudmännens klagomålshantering i de fall där BEO bedömer att det är lämpligt. Ett effektivt arbete i BEO:s beredningsteam, utifrån fastställda prioriteringar och intern praxis, med de inkommande uppgifterna om missförhållanden, gör att ärenden startas där uppgifter om omfattande kränkningar förekommer. Konsekvensen blir att utredarna i högre grad än förut hanterar omfattande utredningar, vilket medför att varje enskilt ärende som BEO utreder tar mer tid och därmed mer resurser i anspråk. Samtidigt pågår utvecklingsarbete där nya utredningsmetoder utvecklas i syfte att bli ytterligare träffsäkrare och effektivare utan att påverka rättssäkerheten i handläggningen.

²⁸ Innefattar flera elever eller ärenden där kön ej har specificerats.

²⁹ I kategorin Grundskola ingår även ärenden rörande förskoleklass samt fritidshem.

³⁰ Övriga beslut är exempelvis sådana som avskrivits eller överlämnats till Diskrimineringsombudsmannen (DO).

³¹ Inkluderar ej beslut om skadestånd, uppföljningar eller begäran om ändring av beslut.

³² Inklusive beslut gällande förutsättningar för att begära skadestånd i ärenden som rör kränkande behandling där Skolinspektionens regioner tidigare har fattat beslut med konstaterad brist.

Skadestandsprocesser

Under 2023 fattades sammanlagt 19 beslut om att framställa krav på skadestånd. 17 av de 19 besluten gällde ärenden där elever utsatts för kränkande behandling av personal. Vid årsskiftet 2023/2024 hade huvudmannen i 16 ärenden betalat eller medgivit att betala det framställda kravet på skadestånd i sin helhet. I ett ärende var huvudmannens inställning till kravet fortfarande okänt. I ett ärende är en begäran om ändring inkommen. I ytterligare ett ärende har BEO lämnat in en stämningsansökan avseende kravet till tingsrätten.

Övrig verksamhet

BEO:s informations- och samverkansinsatser under 2023 som deltagande i konferenser, föreläsningar och utbildningar har minskat till 28 (37) aktiviteter under 2023.

Skolinspektionen/Barn- och elevombudet och Diskrimineringsombudsmannen har ett samverkansavtal som syftar till att främja informationsflödet mellan myndigheterna och kunskaperna om varandras arbetssätt. Därigenom minimerar myndigheterna riskerna att uppgifter om missförhållanden inte omhändertas. Interna utvecklingsinsatser har fortsatt under året, bland annat med att säkerställa det interna arbetet med att skapa praxis runt vilka ärenden som utreds och att förvalta och utveckla våra utredningsmetoder där likvärdighetsfrågan ofta är i fokus.

BEO har via telefon och e-post bedrivit rådgivning rörande den del av skollagen som handlar om kränkande behandling. Frågeställare har varit skolpersonal, vårdnadshavare och elever. Telefontiden för BEO har till och med 15 maj 2023 uppgått till 15 timmar i veckan. Under denna period har samtalen ökat med fyra procent jämfört med föregående år. Därefter har all rådgivning via telefon för Skolinspektionen och BEO hanterats av Skolverket. Under 2023 har antalet e-post ökat med 13 procent jämfört med föregående år.

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för Barn- och elevombudets verksamhet var 24 579 tkr år 2023 (motsvarande kostnad var 22 310 tkr år 2022 och 19 971 tkr år 2021). Se även tabell 8.

Kostnaden per beslutat ärende var 41 700 kr år 2023 (motsvarande kostnad var 30 100 kr år 2022 och 19 900 kr år 2021).

Det förändrade arbetssättet inom riktad tillsyn individnivå, med färre men mer komplexa ärenden har påverkat kostnaderna per beslut hos Barn- och elevombudet.

Tabell 8: Kostnader avseende Barn- och elevombudet år 2023, 2022 och 2021

	Verksamhetens kostnader, tkr		
	2023	2022	2021
Hantering av ärenden	14 196	12 242	10 554
Informationsinsatser	570	508	356
Indirekta kostnader ³³	9 813	9 559	9 061
Summa	24 579	22 310	19 971

1.3.3 Planerad tillsyn

De verksamheter som blir utvalda för planerad tillsyn bedöms ha risk att inte leva upp till de lagar och förordningar som styr skolan. Planerad tillsyn ersätter sedan juli 2023 regelbunden tillsyn. Vid redovisning av resultatet av tillsynen i detta avsnitt används begreppet planerad tillsyn även för regelbunden tillsyn. Bakgrunden till att planerad tillsyn utvecklats är att anpassningar behövde göras efter HFD-domen, se avsnitt 1.1 *Resultatredovisning, Nytt arbetssätt efter HFD-domen* och avsnitt 1.3 *Tillsyn, Utveckling av tillsynen*. Det nya sättet att genomföra tillsyn ger fler möjligheter att till exempel kunna precisera ett föreläggande.

Det nya arbetssättet för planerad tillsyn har även prövats i två pilotomgångar före införandet. Beslut från dessa inkluderas i statistiken nedan. Jämförelser över tid inom den planerade tillsynen bör mot bakgrund av bland annat detta göras med försiktighet.

Om Skolinspektionen konstaterar brister i verksamheten ska huvudmannen åtgärda dessa. Skolinspektionen har här möjlighet att använda olika verktyg eller sanktioner. Läs mer om detta under avsnitt 1.3.8 *Erfarenheter utifrån myndighetens tillsyn enligt 26 kap. skollagen*.

Tabell 9: Planerad tillsyn, antal beslut på huvudmannanivå och skolenhetsnivå år 2023, 2022 och 2021

Huvudman	Antal beslut på huvudmannanivå			Antal beslut på skolenhetsnivå		
	2023	2022	2021	2023	2022	2021
Offentlig	0	0	0	53	16	0
Enskild	0	5	8	57	45	25
Totalt	0	5	8	110	61	25

Sammanlagt har Skolinspektionen fattat 110 beslut inom ramen för planerad tillsyn under 2023.³⁴ Samtliga beslut rörde skolenheter, varav 85 grundskolenheter, 24 gymnasieskolenheter och 1 anpassad gymnasieskoleenhet. Totalt hade 80 procent (75) av

³³ Avser BEO:s gemensamma kostnader samt andel av Skolinspektionens gemensamma kostnader.

³⁴ Utöver dessa har 60 uppföljningsbeslut fattats inom ramen för planerad tillsyn.

de bedömda skolenheterna minst en brist. Planerad tillsyn på huvudmannanivå har inte genomförts under året utan påbörjas under 2024.³⁵

Inom ramen för det nya arbetssättet för planerad tillsyn, inklusive pilotomgångar, fattades 64 beslut.³⁶ Resterande 46 beslut avser tillsyn under första verksamhetsåret. Av skolenheterna som granskats inom den nya planerade tillsynen bedömdes 81 procent ha minst en brist. Av skolenheterna som fick tillsyn under första verksamhetsåret, enligt det sedan tidigare befintliga arbetssättet regelbunden tillsyn, bedömdes 78 procent ha minst en brist.

Bland de skolor som granskades enligt det nya arbetssättet för planerad tillsyn var det vanligast med brist inom området *Undervisning och stöd*. För skolenheter som fick tillsyn under första verksamhetsåret var det vanligast med brist inom området *Undervisning och lärande*.

Den planerade tillsynen bidrar även till att uppfylla Skolinspektionens målformulering om att värna flickors och pojkars lika rättigheter i skolan. Bland annat granskas att utbildningen och undervisningen organiseras så att elever möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet och att kunskapsområdet jämställdhet integreras i undervisningen.

Innan en planerad tillsyn avslutas måste myndigheten i normalfallet konstatera att huvudmannen har avhjälpt alla eventuella brister. Det vanligaste är att huvudmannen har avhjälpt bristerna vid den första uppföljningen. Under 2023 hade bristerna åtgärdats i 69 procent³⁷ av ärendena vid första uppföljningstillfället.

Totalt under 2023 fattades 60 uppföljningsbeslut (42) inom planerad tillsyn.

Ekonomisk redovisning planerad tillsyn

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för verksamhetsgrenen planerad tillsyn (inkl. regelbunden tillsyn) var 44 754 tkr år 2023 (motsvarande kostnad var 22 124 tkr år 2022 och 21 800 tkr år 2021).

Kostnaden per planerad tillsyn (inkl. regelbunden tillsyn) för vilken beslut fattats uppgick år 2023 till 407 tkr (motsvarande kostnad var 335 tkr år 2022 och 661 tkr år 2021).

Som framgår har kostnaderna totalt och per planerad tillsyn ökat jämfört med föregående år. Bidragande orsaker till det är ett ökat antal ärenden, implementering av det nya arbetssättet inom planerad tillsyn och att fysiska skolbesök numera genomförs efter uppehållet under pandemin.

³⁵ Inom tillsyn under första verksamhetsåret har dock bedömningar på huvudmannanivå gjorts i vissa fall inom ramen för skolenhetsbeslutet.

³⁶ En stor mängd ärenden som initierades under andra halvåret kommer att beslutas under början av 2024.

³⁷ Inte jämförbart med motsvarande uppgift föregående år då ett annat beräkningssätt använts.

1.3.4 Tematisk tillsyn

En tematisk tillsyn grundar sig i att Skolinspektionen har sammanställt en riskbild av ett utvalt område som blir föremål för tillsyn. Riskbilden utgår från Skolinspektionens samlade erfarenheter av tillsyn och kvalitetsgranskningar, forskning samt andra utredningar. Tematisk tillsyn genomförs i projektform och resulterar i verksamhetsbeslut och i regel i en rapport.

År 2023 har Skolinspektionen genomfört en tematisk tillsyn, som också har resulterat i en rapport som publicerades under året:

- Tematisk tillsyn av omfattningen av undervisning på yrkesförarutbildning för tung lastbil och släp inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå

Vid årsskiftet 2023/20234 hade ytterligare fyra tematiska tillsyner påbörjats:

- Tematisk tillsyn av betygsrätt i kommunal vuxenutbildning
- Tematisk tillsyn av garantin för tidiga insatser
- Tematisk tillsyn av huvudmännens klagomålshantering
- Tematisk tillsyn av kommuners tillsyn över enskilda förskolor

Tabell 10: Antal beslut på huvudmannanivå och skolenhetsnivå i slutförda tematiska tillsyner år 2023, 2022 och 2021

Huvudman	Antal beslut på huvudmannanivå			Antal beslut på skolenhetsnivå		
	2023	2022	2021	2023	2022	2021
Offentlig	-	–	–	28	–	30
Enskild	-	–	–	-	83	5
Totalt	-	–	–	28	83	35

Ekonomisk redovisning tematisk tillsyn

Total kostnad för tematisk tillsyn och kostnad per prestation³⁸

Den totala kostnaden för tematisk tillsyn var 14 641 tkr år 2023 (motsvarande kostnad var 15 919 tkr år 2022 och 10 880 tkr år 2021).

Kostnaden för den tematiska tillsyn som avslutades år 2023 var 7 992 tkr (motsvarande genomsnittlig kostnad för avslutade tillsyner var 8 350 tkr år 2022 och 1 097 tkr år 2021).

Kostnad per skola/verksamhet³⁹ för vilka tillsynsbeslut fattats var 285 tkr år 2023 (motsvarande kostnad var 360 tkr år 2022 och 31 tkr 2021).

Den totala kostnaden för tematisk tillsyn är lägre än föregående år på grund av att endast ett projekt avslutats. Genomförandet av den avslutade tematiska tillsynen innehöll flera komplexa inslag, trots detta är kostnaden för tillsynen lägre än föregående

³⁸ Vid beräkning av kostnad per prestation har aktuella granskningars totala kostnader, oavsett vilket år de fallit ut, summerats och lagts till grund för uträkningen.

³⁹ Kostnad per skola/verksamhet för vilka beslut fattats är ett oviktat medel av genomsnittskostnaden per granskning.

års tematiska tillsyn. Det gäller även kostnaden per skola/verksamhet som ingick i tillsynen.

1.3.5 Etableringskontroll

Etableringskontroll är tillsyn som sker innan en huvudman startar en fristående skolenhet eller utökar befintlig verksamhet. Syftet är att kontrollera att huvudmannen från start har förutsättningar att bedriva en utbildning som uppfyller kraven i skolförfattningarna.

Inför skolstarten höstterminen 2023 genomförde Skolinspektionen 58 etableringskontroller (83) rörande 41 olika huvudmän. Av dessa avsåg 23 kontroller nyetableringar. Det är ett minskat antal jämfört med 2022, vilket är en naturlig följd av att antalet ansökningar om godkännanden och beviljade godkännanden minskat. En huvudman valde efter genomförd etableringskontroll att skjuta upp skolstarten till kommande år.

En skolenhet kan bli föremål för flera etableringskontroller under samma år, vilket beror på att huvudmannen har flera tillstånd för samma skolenhet och väljer att påbörja verksamheten för mer än ett tillstånd. Skolinspektionen utför en etableringskontroll per tillstånd. Under året har 58 etableringskontroller genomförts avseende 57 skolenheter.

I etableringskontrollen för 2023 identifierades brister i 18 av de utförda kontrollerna vid 17 skolenheter, vilket motsvarar en bristandel på 31 procent (36). Bristerna inkluderade bland annat att huvudmannen inte hade ordnat ändamålsenliga lokaler i elva fall och brist avseende anställning av behöriga lärare för undervisningen i tio fall. Förekomsten av brister var jämnt fördelad mellan nyetablerade skolenheter, där åtta enheter uppvisade brister, och utökade skolenheter, där nio enheter hade brister.

Nästintill alla skolenheter hade åtgärdat bristerna vid skolstart, men vid tre skolenheter pågick fortfarande uppföljning. Två av skolenheterna hade åtgärdat bristerna vid uppföljning i september. Under 2023 har Skolinspektionen inte återkallat något godkännande om tillstånd genom etableringskontrollen.

Skolinspektionen ser kontinuerligt över och utvecklar verksamheten allt efter som behov identifieras. När det gäller bedömning av att lokaler ska vara iordningsställda inför skolstarten, har myndighetens tidigare samlade erfarenheter lett till en viss justering av arbetssätt.

Tabell 11: Etableringskontroller år 2023, 2022 och 2021

	2023		2022		2021	
	Nyetableringar	Utökningar	Nyetableringar	Utökningar	Nyetableringar	Utökningar
Antal genomförda etableringskontroller	23	35	46	37	40	51

Ekonomisk redovisning etableringskontroll

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för etableringskontroll år 2023 var 4 998 tkr (motsvarande kostnad var 5 653 tkr år 2022 och 3 589 tkr år 2021).

Kostnaden per beslutat ärende var 86 tkr år 2023 (motsvarande kostnad var 68 tkr år 2022 och 39 tkr år 2021).

Den totala kostnaden för etableringskontroll har minskat jämfört med föregående år till följd av färre ärenden. Kostnaden per beslutat ärende har emellertid ökat på grund av några särskilt komplicerade ärenden och visst utvecklingsarbete.

1.3.6 Ägar- och ledningsprövning samt prövning av ekonomiska förutsättningar

Sedan den 1 januari 2019 ska Skolinspektionen genomföra ägar- och ledningsprövning hos de enskilda huvudmän som godkänts av Skolinspektionen. I detta ingår att bedöma att dessa uppfyller krav om insikt och lämplighet. Från 2023 har även så kallade demokrativillkor införts vid lämplighetsprövning. Huvudmännen behöver också löpande säkerställa att det finns ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamheten. Skolinspektionen ska inom ramen för sitt tillsynsuppdrag pröva om huvudmannen uppfyller dessa krav.

2021 initierades en särskild tillsynsinsats inom ägar- och ledningsprövning samt prövning av ekonomiska förutsättningar. Syftet är att genomföra tillsyn av befintliga enskilda huvudmäns ägar- och ledningskrets samt ekonomiska förhållanden hos huvudmän som inte genomgått sådan granskning tidigare. Den särskilda tillsynsinsatsen är planerad att fortgå till 2024 och en ägar- och ledningsprövning samt prövning av ekonomiska förutsättningar ska då ha genomförts för samtliga enskilda huvudmän. Därefter kommer därför antalet ägar- och ledningsprövningar och prövning av ekonomiska förutsättningar att minska.

Utöver tillsyn inom detta område görs ägar- och ledningsprövning och prövning av ekonomiska förutsättningar inom Skolinspektionens tillståndsprövning (se avsnitt 1.6 *Tillståndsprövning*).

Tabell 12: Samlad bild över ägar- och ledningsprövning samt prövning av ekonomiska förutsättningar inom tillsyn och tillståndsprövning år 2023, 2022 och 2021

	Antal huvudmän /sökande			Antal huvudmän /sökande med brist/avslag			Antal beslut			Antal beslut med brist/avslag		
	2023	2022	2021	2023	2022	2021	2023	2022	2021	2023	2022	2021
Ägar- och Ledning	274	244	157	15	9	14	333	371	277	19	9	14
Ekonomiska förutsättningar	283	256	169	21	24	27	360	402	312	25	55	42

Ägar- och ledningsprövning har under 2023 genomförts hos 274 huvudmän/sökande och berör totalt 333 beslut inom tillsynsverksamhet och tillståndsprövning. Myndigheten har utifrån denna prövning avslagit ansökan om tillstånd eller konstaterat brister i tillsynen hos 15 huvudmän/sökande. Myndigheten har även genomfört prövning av ekonomiska förutsättningar hos 283 huvudmän/sökande, som berör totalt 360 beslut. Myndigheten har utifrån denna prövning avslagit ansökan om tillstånd eller konstaterat brister i tillsynen hos 21 huvudmän/sökande. I likhet med föregående år är det vanligare med avslag/brister rörande ekonomiska förutsättningar än avslag/brister rörande ägar- och ledningskretsens insikt och lämplighet.

Ägar- och ledningsprövning inom tillsyn

Skolinspektionen gör vid ägar- och ledningsprövning en utredning och bedömning av vilka som ingår i ägar- och ledningskretsen och även en analys av ägar- och ledningskretsens insikt i de olika författningarna. Krav på insikt innebär att det ska finnas samlad kompetens gällande de föreskrifter som krävs för att bedriva skolverksamhet, till exempel skollagstiftning, arbetsrätt, arbetsmiljö samt ekonomi. Personer som ingår i ägar- och ledningskretsen ska även i övrigt bedömas lämpliga. En bedömning av lämplighet görs med hjälp av underlag från andra myndigheter. Lämplighetsprövningen tar sikte på personliga förhållanden hos var och en i ägar- och ledningskretsen. Vid lämplighetsprövningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas. Ägar- och ledningsprövning kan genomföras inom ramen för planerad tillsyn, riktad tillsyn och etableringskontroll.

Tabell 13: Ägar- och ledningsprövning inom tillsyn år 2023, 2022 och 2021

	Antal huvudmän			Antal huvudmän med brist			Antal beslut ⁴⁰			Antal beslut med brist		
	2023	2022	2021	2023	2022	2021	2023	2022	2021	2023	2022	2021
Ägar- och ledning	221	167	76	11	6	4	226	170	82	11	6	4

Ägar- och ledningsprövning inom tillsyn har under 2023 genomförts hos 221 huvudmän och omfattar totalt 226 beslut, varav 186 (121) av besluten är fattade inom den särskilda tillsynsinsatsen. Totalt konstaterades brister hos elva huvudmän. Av dessa konstaterades brister i ägar- och ledningskretsens lämplighet att bedriva skolverksamhet hos fem huvudmän och för en av dessa konstaterades även brist vad gäller ägar- och ledningskretsens insikt i de olika författningarna. Besluten inom ägar- och ledningsprövning ledde till att Skolinspektionen återkallade tillstånd för tre av dessa huvudmän. För ytterligare sex huvudmän konstaterades brist vad gäller insikt i de olika författningarna.

Det har fattats fler beslut inom ägar- och ledningsprövning inom tillsyn 2023 jämfört med tidigare år. Det har att göra med den särskilda tillsynsinsatsen där Skolinspektionen genomfört tillsyn av ett stort antal huvudmäns ägar- och ledningskrets under året. Andelen med brist var 5 procent, under 2022 var denna andel 4 procent.

⁴⁰ Antal beslut i tillsynen där ägar- och ledningsprövning ingått.

Läs mer om Skolinspektionens ägar- och ledningsprövning under avsnitt 1.6 *Tillståndsprövning*.

Prövning av ekonomiska förutsättningar inom tillsyn

Enskilda huvudmän ska ha ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamhet enligt de föreskrifter som gäller för verksamheten, både vid tillståndsprövningen och fortlöpande därefter. Om huvudmannen ingår i en koncern beaktas även koncernens ekonomi.

Myndigheten har en löpande ekonomisk bevakning av samtliga enskilda huvudmän. En analys av en enskild huvudmans ekonomiska situation till följd av en risksignal kan leda till att en planerad tillsyn tidigareläggs eller att en ny tillsyn inleds.

Tabell 14: Prövning av ekonomiska förutsättningar inom tillsyn år 2023, 2022 och 2021

	Antal huvudmän			Antal huvudmän med brist			Antal beslut ⁴¹			Antal beslut med brist		
	2023	2022	2021	2023	2022	2021	2023	2022	2021	2023	2022	2021
Ekonomiska förutsättningar	238	186	99	8	6	6	253	201	117	8	6	6

Prövning av ekonomiska förutsättningar inom tillsyn har genomförts hos 238 huvudmän och berör totalt 253 beslut. 186 (122) av besluten är fattade inom den särskilda tillsynsinsatsen. Hos nio huvudmän har myndigheten konstaterat brister i ekonomiska förutsättningar för att bedriva skolverksamhet enligt författningarnas krav.

Ökningen av antalet tillsynsbeslut avseende ekonomiska förutsättningar förklaras av att ett stort antal huvudmäns ekonomiska förutsättningar har granskats inom den särskilda tillsynsinsatsen. Andelen med brist var tre procent, även år 2022 uppgick denna andel till tre procent.

Läs mer om Skolinspektionens ekonomiska granskning under avsnitt 1.6 *Tillståndsprövning*.

1.3.7 Anmälningar mot lärare och förskollärare för oskicklighet eller olämplighet

Skolverket utfärdar legitimationer för lärare och förskollärare medan Lärarnas ansvarsnämnd (LAN) har till uppgift att pröva ärenden om varningar och återkallande av legitimationer. Det är endast Skolinspektionen som kan göra anmälningar till Lärarnas ansvarsnämnd och yrka att en legitimerad lärare eller förskollärare ska meddelas en varning eller att legitimationen ska återkallas.

⁴¹ Antal beslut i tillsynen där tillsyn av ekonomiska förutsättningar ingått.

Tabell 15: Anmälningar och brottmålsdomar mot lärare och förskollärare – registrerade och beslutade ärenden⁴² år 2023, 2022 och 2021

	2023	2022	2021
Registrerade ärenden	123	102	103
Beslutade ärenden	119	87	117
Avskrivningar – Lärare ej legitimerad	22	13	30
Avskrivningar – Andra skäl	13	2	5
Avslutat utan anmälan till LAN	63	49	60
Anmälan till LAN	21	23	22

Under 2023 har Skolinspektionen registrerat totalt 123 ärenden (102) gällande lärares och förskollärares lämplighet och skicklighet. Beslut har fattats i 119 ärenden (87). Av de 119 beslutade ärendena har 22 avskrivits därför att utredningen visat att läraren eller förskolläraren saknar legitimation eller att ärendet gällt annan personal i verksamheten. Av de 119 ärendena har 63 utretts och avslutats utan att någon anmälan har gjorts till LAN, eftersom utredningen visat att grund för anmälan saknats. I 21 ärenden har Skolinspektionen beslutat att göra en anmälan till LAN.

1.3.8 Erfarenheter utifrån myndighetens tillsyn enligt 26 kap. skollagen

Återrapportering

Skolinspektionen ska redovisa erfarenheter från myndighetens tillsyn, där det av redovisningen ska framgå hur möjligheterna till ingripanden enligt 26 kap. skollagen (2010:800) har använts.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2023)

Verktyg och sanktioner

När Skolinspektionen genomför tillsyn av skolenheter och deras huvudmän bedöms om verksamheten uppfyller författningarnas krav. Om brister upptäcks i verksamheten ska huvudmannen rätta till dessa. Skolinspektionen ska då ta ställning till vilket av verktygen eller sanktionerna i 26 kap. skollagen som ska användas. Vid valet av verktyg beaktas bland annat hur omfattande och allvarliga bristerna är, om huvudmannen kan rätta till bristerna och i sådana fall vad som krävs för att få huvudmannen att göra detta. Vissa av Skolinspektionens beslut kan överklagas av huvudmannen hos förvaltningsdomstol. Detta gäller exempelvis beslut om återkallelse, verksamhetsförbud, tillfälligt förbud att bedriva verksamheten, statliga åtgärder för rättelser och föreläggande förenat med vite.

⁴² Efter respektive årsslut har ett fåtal ärenden justerats i myndighetens LAN-register, exempelvis ärenden som makulerats. Justeringarna påverkar antalen i tabellen men förändringarna är dock marginella och antalet ärenden korrigeras därför inte i tabellen.

Föreläggande, anmärkning och avstående från ingripande

Jämfört med tidigare år har Skolinspektionen sedan 2022 använt föreläggande i mindre omfattning när brister har konstaterats på skolenhetsnivå inom planerad och riktad tillsyn. Istället har myndigheten oftare använt anmärkning och till viss del även avstått från att ingripa. Detta gäller fortsatt under 2023 och är i linje med en översyn som skett kring hur proportionalitetsprincipen tillämpas vid val av ingripande av myndigheten. Andelen förelägganden inom planerad tillsyn och riktad tillsyn på generell nivå har dock ökat något jämfört med 2022. I översynen konstaterades att myndigheten i större utsträckning borde använda hela den sanktionstrappa som finns reglerad i skollagen. Att anmärkning och till viss del avstående från ingripande har blivit vanligare är en effekt av detta. Skolinspektionen har även konstaterat att det i de allra flesta fall räcker med ett mildare ingripande eftersom huvudmännen oftast rättar till bristerna. Viktigt att lägga till är dock att ifall så inte sker agerar myndigheten med skarpa åtgärder.

När Skolinspektionen har konstaterat brister på skolenhetsnivå⁴³ inom planerad tillsyn⁴⁴ under 2023 har föreläggande använts i 56 procent av fallen. I 4 procent av fallen har föreläggande förenat med vite använts. Anmärkning har använts i 34 procent av fallen och avstående från ingripande i 6 procent av fallen. Inom riktad tillsyn på generell nivå⁴⁵ har föreläggande använts i 70 procent av fallen. I ytterligare 8 procent har föreläggande förenat med vite använts. Anmärkning har använts i 18 procent av fallen och avstående från ingripande i 3 procent av fallen. Inom riktad tillsyn på individnivå⁴⁶ har föreläggande använts i 56 procent av fallen. I 40 procent av fallen har Skolinspektionen/BEO avstått från att ingripa, och i 4 procent har anmärkning använts.

Vitesföreläggande

Sedan 2010 års skollag började tillämpas den 1 juli 2011 har totalt 642 av Skolinspektionens förelägganden mot huvudmän att fullgöra sina skyldigheter förenats med vite. Av dessa har 22 (10) fattats under år 2023.

Skolinspektionen har fattat 18 beslut om föreläggande med vite inom riktad tillsyn på generell nivå och fyra beslut inom planerad tillsyn, varav ett gällde tillsyn under första verksamhetsåret. De beslutade vitesbeloppen har under år 2023 varit mellan 200 000 och 1 600 000 kronor och har uppgått till totalt 14,8 miljoner kronor (6,4). De förelägganden som förenats med vite år 2023 har ofta gällt ett flertal olika områden men i synnerhet avseende brister kring extra anpassningar och särskilt stöd.

Under år 2023 har totalt tre beslut om föreläggande med vite överklagats.

Återkallelser av godkännanden och verksamhetsförbud

Om en enskild huvudman inte har följt ett föreläggande om att avhjälpa brister och om missförhållandet är allvarligt, får Skolinspektionen återkalla godkännandet att bedriva

⁴³ Beslut som rör brister på huvudmannanivå kan också ingå.

⁴⁴ Exklusive uppföljningsbeslut.

⁴⁵ Exklusive uppföljningsbeslut.

⁴⁶ Exklusive uppföljningsbeslut.

skolverksamheten. Även om huvudmannen har avhjälpt det allvarliga missförhållandet, och det inom två år från ett beslut om ett sådant föreläggande återigen finns brister hos huvudmannen som utgör ett allvarligt missförhållande och huvudmannen redan före föreläggandet har visat bristande förmåga eller vilja att fullgöra sina skyldigheter som huvudman för verksamheten, har Skolinspektionen möjlighet att återkalla godkännandet direkt. Skolinspektionen kan också i vissa andra situationer återkalla ett godkännande direkt, om myndigheten bedömer att en huvudman inte har förutsättningar att rättsligt eller faktiskt kunna följa ett föreläggande. Det gäller vid brister i ägar- och ledningsprövningen, vid brister i huvudmannens ekonomiska förutsättningar eller om huvudmannen bedöms sakna förutsättningar att följa föreskrifterna för verksamheten. Om det är fråga om kommunal verksamhet kan det istället bli fråga om statliga åtgärder för rättelse, det vill säga att Skolinspektionen kan besluta att staten, på kommunens eller regionens bekostnad, ska vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma rättelse. Sedan den 1 juli 2022 kan Skolinspektionen även förbjuda en kommun att driva en verksamhet vidare om ett föreläggande om brister inte har åtgärdats och missförhållandena är allvarliga.

I det fall det är sannolikt att ett beslut om återkallelse, verksamhetsförbud eller beslut om statliga åtgärder för rättelse kommer att fattas, kan Skolinspektionen utfärda ett så kallat verksamhetsförbud om beslutet inte kan avvaktas.

Skolinspektionen har inte fattat något beslut om verksamhetsförbud 2023. Däremot har Skolinspektionen återkallat godkännandet avseende sex fristående skol-enheter, tillhörande sex olika huvudmän. I tre av fallen bidrog ägar- och ledningsprövningen till att Skolinspektionen återkallade tillstånden för huvudmännen.

Tabell 16: Antal beslut om återkallelser av godkännande år 2023, 2022 och 2021

	2023	2022	2021
Beslut om återkallelser av godkännande ⁴⁷	6	4	4 ⁴⁸
Antal skolenheter som beslutet avsett	6	5	9

Processer i förvaltningsdomstol gällande viten och återkallelser

Vid utgången av år 2023 har Skolinspektionen fyra pågående processer i förvaltningsdomstol. Samtliga avser återkallelser av godkännanden och inleddes under 2023. Utöver dessa har ytterligare fyra processer inletts och avslutats under 2023. Tre av dessa avsåg vitesförelägganden där domstolen avsåg samtliga överklaganden. Den fjärde avsåg ett godkännande som återkallats delvis. I den processen återtog huvudmannen överklagandet och förvaltningsrätten avskrev målet.

Skolinspektionen kan ansöka om utdömmande av vite hos förvaltningsrätten om en huvudman inte följt Skolinspektionens föreläggande som förenats med vite. År 2023 har inga sådana ansökningar gjorts.

⁴⁷ Endast godkännanden återkallade efter brister i verksamheten. Återkallelser på grund av att huvudmannen gått i konkurs/verksamheten upphört och huvudmannen begärt att Skolinspektionen ska återkalla godkännandet ingår ej.

⁴⁸ Två beslut rör två skolenheter, ett beslut rör en skolenhet och ett beslut rör fyra skolenheter.

1.4 Kvalitetsgranskning

Verksamheten

Kvalitetsgranskning genomförs med syfte att bidra till att höja kvaliteten inom utbildningen. Kvalitetsgranskning utgår från de lagar och regler som gäller för den granskade verksamheten, men bedömningen grundar sig på en uttolkning av författningarna med stöd av bland annat allmänna råd, forskningsresultat och beprövad erfarenhet. Skolinspektionen har för denna verksamhet tagit fram tydliga kvalitetskriterier till stöd för sin granskning.

Utveckling av kvalitetsgranskning

Under året har Skolinspektionen fortsatt sitt arbete i att utveckla gemensamma arbetsätt för att stödja medarbetare och bidra till ökad likvärdighet i myndighetens arbete. Vidare har samarbetet mellan olika berörda delar av organisationen stärkts. Samverkansmöten mellan projektledare för tematiska granskningar och rapportskribenter har genomförts med representanter för olika enheter, kontor och regioner. Dessa har medfört ett viktigt erfarenhetsutbyte om exempelvis arbetssätt och utformning av beslut och ökat likvärdigheten. För att förbättra styrningen av resursåtgången i respektive granskningsprojekt har ett nytt system med projektbudget implementerats under året.

Den första juli 2023 skedde ett namnbyte av regelbunden kvalitetsgranskning till planerad kvalitetsgranskning. Under hösten har en översyn påbörjats av denna granskningsform. Översynen avses belysa exempelvis vad som granskas och med vilka arbetssätt.

Bedömning av verksamhetsgrenen kvalitetsgranskning

I bedömningen av kvalitetsgranskning beaktas bland annat verksamhetsgrenens utformning i förhållande till målformuleringarna, antal beslut och besök inom respektive inspektionsform, antal publicerade rapporter, rapporternas mottagande samt att granskningen leder till ett förbättringsarbete.

Bidrag till att uppfylla målformuleringarna

Skolinspektionens arbete med kvalitetsgranskning bidrar till myndighetens övergripande målformuleringar (se avsnitt 1.1) genom att fokusera på kvaliteten i svensk skola och stimulera skolor och huvudmän att utveckla sin verksamhet.

- Inom **tematisk kvalitetsgranskning** genomförs en djupgående granskning inom avgränsade områden, vilka identifieras utifrån en behovsanalys.
- Inom **planerad kvalitetsgranskning** görs en bredare granskning utifrån förutbestämda områden som är avgörande för kvalitet i skolan. Planerad kvalitetsgranskning infördes den 1 juli 2023 och ersatte då regelbunden kvalitetsgranskning. Förändringen innebar i sak endast ett namnbyte för granskningsformen.

Tematisk kvalitetsgranskning

Skolinspektionens tematiska kvalitetsgranskningar utförs i syfte att granska utbildningens eller verksamhetens kvalitet inom ett avgränsat område utifrån en analys av behov och risker. Granskningen leder till verksamhetsbeslut och resultatet publiceras vanligen i rapportform (se vidare under avsnitt 1.4.1).

Under 2023 har Skolinspektionen avslutat tio tematiska kvalitetsgranskningar, vilket är fler än 2022 (sex). Antalet skolor och verksamheter som omfattats har även ökat och uppgick till 295 (176). Flera av granskningarna har inriktats mot teman och områden som tidigare inte varit föremål för kvalitetsgranskning. Exempel på det är kvalitetsgranskningen *Skolors arbete med lärande för hållbar utveckling*.⁴⁹ Skolinspektionens bild är att flera av de rapporter som publicerats under 2023 har mötts av intresse från bland annat media, forskare och beslutsfattare utöver att granskningarna riktas till huvudmän och sprids inom hela skolsektorn.

Resultat från granskningarna visar att stora behov av utveckling finns inom de granskade huvudmännens och skolornas arbete inom de utvalda områdena, vilket tyder på hög träffsäkerhet i urval av granskningsobjekt och val av inriktning. I Skolinspektionens kvalitetsgranskning av *Grundskolor i kommuner med låg utbildningsnivå* hade samtliga av de 30 granskade skolorna behov av utveckling inom det granskade området.⁵⁰ I kvalitetsgranskningen av *Rektorers arbete för rättvisande och likvärdiga betyg i gymnasieskolan* hade rektorerna på alla de 30 granskade skolorna i låg utsträckning skapat förutsättningar för rättvisande och likvärdiga betyg.

Skolinspektionens erfarenhet är att skolor och huvudmän efter tematiska kvalitetsgranskningar vidtar relevanta åtgärder och påvisar förbättringar. Ett exempel är den tematiska kvalitetsgranskningen av *Skolors hantering av kontroversiella frågor* som publicerades 2022. Vid uppföljningen under 2023 framkom att majoriteten av de skolor som fått utvecklingsområden hade vidtagit åtgärder för att utveckla och förbättra hur de lyfter och hanterar kontroversiella frågor i sin undervisning.⁵¹

I flera av Skolinspektionens tematiska kvalitetsgranskningar uppmärksammas relevanta jämställdhetsaspekter. I till exempel granskningen *Undervisning inom kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare* framkom att vid de 30 granskade verksamheterna behandlas jämställdhetsaspekter genom temaarbeten vid enstaka tillfällen, eller genom att det enstaka gånger spontant kommer upp under diskussioner i undervisningen.⁵² Få lärare vid de granskade verksamheterna ser till att ge eleverna möjlighet att kontinuerligt reflektera över jämställdhet.

Att utforma en tematisk kvalitetsgranskning är en omfattande process. Nya kvalitetskriterier ska tas fram för varje ämne som granskas. Det skiljer sig från planerad kvalitetsgranskning där kriterierna är standardiserade. Skolinspektionen har bedömt det som viktigt att i den tematiska kvalitetsgranskningen sträva efter nya frågeställningar,

⁴⁹ Skolinspektionen (2023) *Skolors arbete med lärande för hållbar utveckling*. Dnr 2019:5616.

⁵⁰ Skolinspektionen (2023) *Grundskolor i kommuner med låg utbildningsnivå – Fokus på årskurs 7–9*. Dnr 2022:583.

⁵¹ Skolinspektionen (2023) *Vad händer efter Skolinspektionens granskning av kvaliteten i arbetet med kontroversiella frågor i undervisningen?* Dnr 2020:8334.

⁵² Skolinspektionen (2023) *Undervisning inom kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare – Att lära sig och utveckla ett funktionellt andraspråk*. Dnr 2021:7631.

granskningsområden och metoder för att hålla relevans och aktualitet. Samhället och skolan förändras och nya utmaningar tillkommer.

Produktion

Sammanlagt har nio tematiska kvalitetsgranskningar (sex) publicerats under 2023. Antalet skolor och verksamheter som besökts i slutförda kvalitetsgranskningar under år 2023 var 256 (176). Vid årsskiftet 2023/2024 hade sju nya tematiska kvalitetsgranskningar (tio) påbörjats.

Planerad kvalitetsgranskning

Planerad kvalitetsgranskning utgår från ett antal förutbestämda områden. Inom varje område bedömer myndigheten hur skolan och huvudmannen uppnår Skolinspektionens kvalitetskriterier i förhållande till tre nivåer. Ett syfte med planerad kvalitetsgranskning är att kunna ge en nyanserad återkoppling till skolor och huvudmän så att de kan utveckla kvaliteten ytterligare (se vidare under avsnitt 1.4.2).

Under 2023 har Skolinspektionen fattat 425 beslut (192), vilket är det högsta antalet beslut sedan inspektionsformen infördes 2018. Det är antalet beslut på skolenhetsnivå som står för ökningen.

Av de 410 skolenheter som fått beslut under 2023 bedömdes 19 procent (11) av dem ha hög kvalitet inom samtliga bedömningsområden. 81 procent (89) bedömdes ha behov av att förbättra sitt arbete inom ett eller flera områden.

Även den planerade kvalitetsgranskningen bidrar till att uppfylla Skolinspektionens målformulering om att värna flickors och pojkars lika rättigheter i skolan. Bland annat granskas i vilken utsträckning rektor leder och styr ett strategiskt jämställdhetsarbete.

Produktion

Sammanlagt har 425 beslut fattats inom planerad kvalitetsgranskning under 2023 jämfört med 192 stycken år 2022.

Sammanfattande bedömning av verksamhetsgrenen kvalitetsgranskning

Sammantaget bedömer Skolinspektionen att kvalitetsgranskningen bidragit till att uppfylla myndighetens målformuleringar och att resultatet varit **gott** under 2023.

Inom verksamhetsgrenen tematisk kvalitetsgranskning har antalet granskningar ökat under året. Flera granskningar har inriktats mot teman och områden som tidigare inte varit föremål för kvalitetsgranskning och mottagits med stort intresse. De ämnen som väljs för tematisk kvalitetsgranskning ska enligt Skolinspektionens utgångspunkter vidare handla om områden där det finns risker för svag kvalitet. Granskningarnas inriktning har visat på stor träffsäkerhet då många granskade verksamheter haft utvecklingsbehov.

Inom den planerade kvalitetsgranskningen har antalet beslut som fattats varit det högsta sedan inspektionsformen infördes.

Ekonomi – kvalitetsgranskning totalt

Total kostnad för kvalitetsgranskning

Den totala kostnaden för kvalitetsgranskning uppgick år 2023 till 228 314 tkr (motsvarande kostnad var 196 503 tkr år 2022 och 164 380 år 2021).

Delkostnader för undergrenar inom kvalitetsgranskning och deras prestationskostnader presenteras i slutet av respektive avsnitt nedan.

Skolinspektionens totala kostnader för kvalitetsgranskning har ökat jämfört med föregående år. Den främsta anledningen till det är att antalet inspektioner ökat under året.

1.4.1 Tematisk kvalitetsgranskning

Inriktning för tematiska kvalitetsgranskningar väljs utifrån en analys och kan till exempel handla om undervisningens innehåll, skolans hantering av vissa frågor eller styrning och ledning. Skolinspektionen bedömer kvaliteten i arbetet hos ett urval av verksamheter, ofta ett 30-tal. Om Skolinspektionen identifierar behov av utveckling inom granskade områden följer myndigheten upp om verksamheterna vidtagit åtgärder.

De tematiska kvalitetsgranskningarna bedrivs i projektform. Forskare och andra sakkunniga kan anlitas som experter som knyts till projektet. Granskningarna leder till verksamhetsbeslut och i regel till en rapport. Ett syfte med rapporten är att bidra till utveckling även vid de verksamheter som inte omfattats av granskningen. Rapporterna används också i nationella sammanhang, till exempel i statliga utredningar.

Skolinspektionens resultat presenteras också vid exempelvis konferenser och digitala seminarier. Läs mer om detta i avsnitt 1.7 under rubriken *Hur Skolinspektionen kommunicerar sina resultat*.

År 2023 har Skolinspektionen publicerat nio tematiska kvalitetsgranskningsrapporter. Åtta av granskningarna har genomförts på skolenhetsnivå, där även anordnare inom kommunal vuxenutbildning ingått, och en på huvudmannanivå. Följande rapporter har publicerats:

- Skolors arbete med lärande för hållbar utveckling
- Skolors arbete för en trygg miljö på nätet, fri från kränkningar
- Rektorns arbete för rättvisande och likvärdiga betyg i gymnasieskolan
- Grundskolor i kommuner med låg utbildningsnivå
- Huvudmäns och rektorers ansträngningar för att öka andelen behöriga lärare i grundskolan
- Undervisning inom kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare
- Skolors arbete för en tillgänglig lärmiljö för elever med neuropsykiatriska svårigheter
- Huvudmäns och rektorers arbete för kvalitet i undervisning på förskolor som ligger i socioekonomiskt svagare områden

- Det specialpedagogiska arbetet för att stödja lärare inom garantin för tidiga stödinsatser

Under året har även en uppföljande granskning publicerats:

- Uppföljning av skolors arbete med att hantera pandemins konsekvenser

Utöver ovanstående publicerade tematiska kvalitetsgranskningar, har ytterligare sju tematiska kvalitetsgranskningar påbörjats under 2023. Dessa är:

- Undervisningens kvalitet i gymnasieskolans yrkesämnen skogsmaskiner samt bageri- och konditorikunskap
- Lärares arbete för att tidigt motverka könsbundna utbildnings- och yrkesval
- Arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd under elevernas hela dag i skolan och i fritidshemmet
- Undervisningens kvalitet i särskild undervisningsgrupp
- Undervisningen i källkritiskt förhållningssätt – fokus gymnasieskolan
- Rektors arbete för rättvisande och likvärdiga betyg inom kommunal vuxenutbildning på entreprenad
- Skolors arbete med extra studietid på mellan- och högstadiet

Besök i slutförda kvalitetsgranskningar

Tabell 17: Antal skolor/verksamheter som besökts i slutförda tematiska kvalitetsgranskningar under år 2023, 2022 och 2021

Verksamhetsform	Huvudman	2023	2022	2021
Antal projekt totalt		9	6	11
Förskoleklass	Kommunal	20	–	–
	Fristående	10	–	–
Grundskola	Kommunal	121	84	65
	Fristående	59	34	21
Gymnasieskola	Kommunal	14	10	66
	Fristående	16	4	26
Anpassad skola	Kommunal		–	–
	Fristående		–	–
Särskilda utbildningsformer	Kommunal		–	22
	Fristående		–	–
Kommunal vuxenutbildning	Kommunal	16	14	30
Huvudman	Offentlig		23	57
	Enskild		7	32
Totalt antal verksamheter		256	176	319

Under 2023 har antalet besök inom slutförda tematiska kvalitetsgranskningar ökat jämfört med tidigare år. Detta är en konsekvens av att fler tematiska granskningar har genomförts under året.

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation⁵³

Den totala kostnaden för verksamheten tematisk kvalitetsgranskning år 2023 var 89 071 tkr (motsvarande kostnad var 101 902 tkr år 2022 och 78 498 tkr år 2021).

Den genomsnittliga kostnaden för nio av kvalitetsgranskningarna som avslutades år 2023 var 8 896 tkr (motsvarande kostnad var 9 174 tkr år 2022 och 7 165 tkr år 2021).

Kostnad per skola/verksamhet för vilka granskningsbeslut fattats var 297 tkr år 2023 (motsvarande kostnad var 315 tkr år 2022 och 251 tkr 2021).

I ovan redovisad genomsnittskostnad och kostnad per skola/verksamhet ingår inte kostnaden för granskningen *Uppföljning av skolors arbete med att hantera pandemins konsekvenser*. Kostnaden för denna granskning uppgick till 1 062 tkr.⁵⁴

Den totala kostnaden för tematisk kvalitetsgranskning är lägre än föregående år. Skolinspektionen har under året arbetat för att minska resursåtgången i projekten.

1.4.2 Planerad kvalitetsgranskning

Den första juli 2023 bytte regelbunden kvalitetsgranskning namn till planerad kvalitetsgranskning. Utgångspunkten för denna granskningsform är att myndigheten via inspektion ska ha en god närvaro på skolor och hos huvudmän, men att typen av inspektion ska vara anpassad efter verksamhetens behov. De skolor och huvudmän som inte uppvisar stora risksignaler kan ändå ha behov av att utveckla kvaliteten i sin verksamhet. Genom att granska kvaliteten på dessa skolors och huvudmäns utbildning kan myndigheten bidra till att identifiera utvecklingsbehov.

Vid granskning av grund- och gymnasieskola görs bedömningar inom fyra områden. Vid anpassad grund- och gymnasieskola omfattas fem områden och vid granskning av huvudman i regel två.⁵⁵ Inom varje område bedömer myndigheten i vilken grad skolan

⁵³ Vid beräkning av kostnad per prestation har aktuella granskningsars totala kostnader, oavsett vilket år de fallit ut, summerats och lagts till grund för uträkningen.

⁵⁴ För att inte ge en missvisande bild av den genomsnittliga kostnaden för myndighetens tematiska kvalitetsgranskningsrapporter och kostnad per skola/verksamhet särredovisas kostnaden för denna uppföljning som är av mindre omfattade karaktär.

⁵⁵ Skolinspektionen bedömer kvaliteten på grund- och gymnasieskolors arbete inom bedömningsområdena: *Rektors ledarskap, Undervisning, Trygghet och studiero* samt *Bedömning och betygssättning*. För anpassad grund- och gymnasieskola bedöms fyra områden på skolenhetsnivå: *Rektors ledarskap, Undervisning, Social gemenskap, aktivt deltagande och trygghet* samt *Bedömning och betyg*. Därtill görs alltid en bedömning inom bedömningsområdet *Huvudmannens styrning och stöd*. Bedömningen avser huvudmannens arbete kopplat till den specifika skolenheten som granskas. Huvudmän för grund- och gymnasieskolor bedöms i regel för sitt arbete inom *Huvudmannens uppföljning och analys* samt *Huvudmannens kompensatoriska åtgärder*. Mindre huvudmän med enbart en skolenhet inom grund- eller gymnasieskola bedöms endast inom bedömningsområdet *Huvudmannens styrning och stöd*.

och huvudmannen uppnår Skolinspektionens kvalitetskriterier i förhållande till tre nivåer: *I hög utsträckning, I flera delar, men utvecklingsområden finns* och *I låg utsträckning*. Om bedömningen landar i någon av de två sistnämnda nivåerna får verksamheten i besluten ett eller flera utvecklingsområden med rekommendationer som syftar till att höja kvaliteten inom området. När Skolinspektionen besöker skolor och huvudmän uppmärksammar inspektörerna därför både det som är välfungerande och de delar där kvaliteten är låg och behöver utvecklas.

I samband med ett granskningsbeslut erbjuder Skolinspektionen skolan eller huvudmannen att få en muntlig återföring av beslutet. Vid en viss angiven tidpunkt efter beslutet ska skolan eller huvudmannen i ett svar till myndigheten beskriva på vilket sätt man tagit sig an utvecklingsområdena och, i de fall där det går, även beskriva effekterna av arbetet.

Tabell 18: Planerad kvalitetsgranskning, beslut på huvudmannanivå och skolenhetsnivå, efter typ av huvudman år 2023, 2022 och 2021

	Antal beslut på huvudmannanivå			Antal beslut på skolenhetsnivå		
	2023	2022	2021	2023	2022	2021
Offentlig	14	20	69	306	132	0
Enskild	1	2	8	104	38	0
Totalt	15	22	77	410⁵⁶	170⁵⁷	0

Under 2023 har Skolinspektionen fattat totalt 425 beslut (192) inom ramen för planerad kvalitetsgranskning. Av besluten avsåg 15 huvudmannanivå och 410 skolenhetsnivå. Att antalet skolenhetsbeslut har ökat är en följd av att planerad kvalitetsgranskning på skolenhetsnivå har kunnat återupptas efter pandemin. Antalet huvudmannabeslut har samtidigt minskat eftersom myndigheten genomförde många huvudmannagranskningar under pandemin då skolenhetsgranskningar inte var möjliga.

Totalt under 2023 fattades 100 skolenhetsbeslut (60) som inkluderade en bedömning av skolenhetens huvudman. Av de 100 skolenheter vars skolenhetsbeslut även inkluderade en bedömning av huvudmannens styrning och stöd avsåg 59 beslut anpassad grund- eller gymnasieskola.⁵⁸

Av de 15 huvudmän som fått ett huvudmannabeslut under 2023 bedömdes 3 ha hög kvalitet inom båda bedömningsområdena. Sex huvudmän bedömdes möta kvalitetskriterierna i låg utsträckning på båda områdena.

Av de 410 skolenheter som fått ett skolenhetsbeslut under 2023 bedömdes 76 av dem ha hög kvalitet inom samtliga fyra bedömningsområden på skolenhetsnivå. Övriga 334

⁵⁶ 100 av besluten inkluderade huvudmannabedömningar.

⁵⁷ 60 av besluten inkluderade huvudmannabedömningar.

⁵⁸ För anpassad grund- och gymnasieskola görs alltid en bedömning av området *Huvudmannens styrning och stöd* kopplat till den specifika skolenheten inom ramen för skolenhetsbeslutet, oberoende av hur många skolenheter huvudmannen har inom anpassad grund- eller gymnasieskola. Detta innebär att samma huvudman kan få flera och olika bedömningar i olika skolenhetsbeslut.

skolenheter bedömdes ha behov av att förbättra sitt arbete inom ett eller flera områden. En skolenhet bedömdes möta kvalitetskriterierna i låg utsträckning på samtliga fyra bedömningsområden.

Om en skola eller huvudman bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar inom minst ett bedömningsområde, anger Skolinspektionen i beslutet att ett utvecklingsarbete behöver inledas. I beslutet ger myndigheten rekommendationer på hur ett sådant arbete skulle kunna påbörjas. Utifrån identifierade utvecklingsbehov begär Skolinspektionen en skriftlig redovisning av åtgärder från huvudmannen. Utifrån huvudmannens redovisning fattar myndigheten sedan ett uppföljningsbeslut. Under 2023 har Skolinspektionen fattat totalt 224 uppföljningsbeslut (73). I avsnitt 1.7 finns mer att läsa kring myndighetens uppföljning och effekter av planerad kvalitetsgranskning.

Det vanligaste bedömningsområdet på skolenhetsnivå som grund- och gymnasieskolenheter under 2023 fick utvecklingsområde inom var *Rektors ledarskap*, då 68 procent av skolenheterna bedömdes möta kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar inom bedömningsområdet. För anpassade grund- och gymnasieskolenheter var *Social gemenskap, aktivt deltagande och trygghet samt Rektors ledarskap* de vanligaste bedömningsområdena på skolenhetsnivå att få utvecklingsområde inom, då 59 respektive 58 procent av skolenheterna bedömdes möta kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar inom dessa bedömningsområden. Utöver de fyra bedömningsområdena på skolenhetsnivå ingår alltid bedömningsområdet *Huvudmannens styrning och stöd* i besluten för anpassade grund- och gymnasieskolenheter. I 63 procent av besluten fanns utvecklingsområden inom detta bedömningsområde.

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för verksamheten planerad kvalitetsgranskning var 139 244 tkr år 2023 (motsvarande kostnad var 94 601 tkr år 2022 och 46 541 tkr år 2021).

Kostnad per skola/verksamhet för vilka beslut fattats var 328 tkr år 2023 (motsvarande kostnad var 493 tkr år 2022 och 604 tkr år 2021).

Skolinspektionens totala kostnad har ökat till följd av att ett ökat antal inspektioner genomförts under 2023. Då inspektionsformen pausades under pandemin lades mycket kraft på att starta upp verksamheten under 2022. Detta har inte påverkat 2023 i samma omfattning och kostnaden per beslut har därmed minskat under året.

1.5 Övrig rapportering och övriga särskilda redovisningskrav i regleringsbrev avseende tillsyn och kvalitetsgranskning

1.5.1 Skolenkäten

Skolenkäten är en återkommande webbundersökning som Skolinspektionen riktar till elever i årskurs 5, 8 och gymnasiet år 2, vårdnadshavare till barn i förskoleklass, grund- och anpassad grundskola samt undervisande lärare i grund- och gymnasieskolor. Undersökningens syfte är att utgöra underlag till Skolinspektionens granskningar. Skolenkäten är en totalundersökning i de utvalda målgrupperna och riktar till rikets samtliga grundskolor och anpassade grundskolor samt gymnasieskolor under en tvåårsperiod. Varje år deltar hälften av landets skolor i Skolenkäten. Urvalet görs på huvudmannanivå. Det år som en huvudman deltar, ingår dess samtliga skolenheter i enkätomgången.

Resultaten från Skolenkäten utgör ett viktigt underlag vid både tillsyn och kvalitetsgranskning och är en del av myndighetens risk- och väsentlighetsanalys. Enkätens frågor utgår från de områden som Skolinspektionen granskar med särskilt fokus på sådant som kan vara svårt att få grepp om via andra källor, till exempel om eleverna känner sig trygga i sin skola.

År 2023 deltog 3 221 skolenheter (3 117) från 491 huvudmän (539). Totalt omfattade Skolenkäten under 2023 drygt 409 000 enkätsvar (360 000).

Resultatet från Skolenkäten publiceras på Skolinspektionens webbplats. I totalrapporten för 2023 års enkätomgång framgår vilka offentliga och enskilda huvudmän som ingick i undersökningen.⁵⁹ Rapporter på skolenhets- och huvudmannanivå finns även publicerade på Skolverkets webbplats.⁶⁰

Ett urval av resultat från Skolenkäten används även i Skolverkets Utbildningsguide⁶¹ och i Sveriges Kommuner och Regioners (SKR) Öppna jämförelser samt databasen Kolada avseende grund- och gymnasieskolan.⁶²

⁵⁹ Skolinspektionens webbplats: <https://www.skolinspektionen.se/beslut-rapporter-statistik/statistik/resultat-fran-skolenkaten/resultat-skolenkaten-2023/> (hämtad 2023-10-04)

⁶⁰ Skolverkets webbplats: <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-rapporter-och-beslut-fran-skolinspektionen?sok=SokSE&termin=VT2023> (hämtad 2023-10-04)

⁶¹ <https://utbildningsguiden.skolverket.se/> (hämtad 2023-10-04)

⁶² Sveriges Kommuner och Regioners webbplats: <https://skr.se/skr/tjanster/statistik/skolaochforskola.34553.html> (hämtad 2023-10-04)

1.5.2 Utökning av myndighetens tillsyn och kvalitetsgranskning

Återrapportering

Skolinspektionen ska redogöra för hur myndigheten har utökat sin tillsyn och kvalitetsgranskning.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2023)

Skolinspektionen inledde under 2022 en utökning av inspektionsverksamheten och inrättade två nya enheter i Linköping och Umeå. Då många nya medarbetare rekryterats och introducerats under föregående år har myndigheten haft möjlighet till mer fokus på inspektionsverksamheten under 2023. Myndigheten har nu större möjligheter och resurser att genomföra inspektion. Utöver de nya enheterna har fler medarbetare också rekryterats till regionerna generellt och även till centrala funktioner inom huvudkontoret som rättsenhet, IT-stöd och personalfunktionen. För goda flöden inom inspektionen är det viktigt att huvudkontorets stöd också är tillräckligt.

I korthet har utökningen inneburit att fler inspektioner med besök har kunnat göras. I dessa har fler intervjuer och ett stort antal lektionsobservationer gjorts. Samtidigt som antalet inspektioner med besök har ökat så har de utökade resurserna även använts till djupare granskning. Skolinspektionen prioriterar ett urval av skolor baserat på risk. Det gäller till exempel riktad tillsyn, planerad tillsyn samt tematisk tillsyn och tematisk kvalitetsgranskning där myndigheten granskar mer komplexa ärenden. Vi har också här en god träffsäkerhet. En hög andel av de objekt som myndigheten har valt att granska har brister eller utvecklingsområden. I flera fall har allvarliga brister iakttagits och dessa ärenden är resurskrävande.

Inspektioner som görs utifrån skriftväxling har också ökat i vissa delar, främst rörande ägar- och ledningsprövning. Vidare har resurser lagts på utvecklingsarbete för ett bättre och mer anpassade arbetssätt. Skolinspektionen berörs av mycket ny lagstiftning som för en tillsynsmyndighet innebär att olika stöd, granskningsmodeller och praxis behöver utvecklas. Bland annat har ett nytt demokrativillkor och den så kallade två-årsregeln inneburit behov att utveckla verksamheten.

De flesta inspektionsformer som inte kunnat genomföras under pandemin är nu återintroducerade i verksamheten. Inom tillsynen har Skolinspektionen introducerat det nya arbetssättet planerad tillsyn. De ärenden som valts ut till tillsyn genom risk- och väsentlighetsanalysen genomförs från och med läsåret 2023/24 som planerad tillsyn. Detta har medfört att antalet beslut inom planerad tillsyn på skolenhetsnivå ökat under året i jämförelse med föregående år, samtidigt som riktad tillsyn minskat.

Inom tillsynen har Skolinspektionen vidare ökat ägar- och ledningsprövningen, där både antalet granskade huvudmän och antalet beslut ökat.

Även inom planerad kvalitetsgranskning har en ökning skett av antalet beslut. Med 425 (192) beslut inom planerad kvalitetsgranskning har myndigheten mer än fördubblat sin produktion för denna inspektionsform i jämförelse med föregående år. Planerad kvalitetsgranskning varierar inte på samma sätt som tillsyn. Den modell som används

för granskning är mer standardiserad. I tillsyn kan ärenden skilja sig mycket åt beroende på bristernas karaktär, risker och om myndigheten behöver använda skarpa verktyg. Ökningen av antalet inspektioner i planerad kvalitetsgranskning kan därmed enklare jämföras med tidigare år.

Skolinspektionen har under 2023 ökat sin tillsyn och kvalitetsgranskning inom vuxenutbildningen. Myndighetens första tematiska tillsyn på skolnivå inom vuxenutbildningen, *tematisk tillsyn av omfattningen av undervisning på yrkesförarutbildning för tung lastbil och släp inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå*, publicerades under året. Inom tematisk kvalitetsgranskning har myndigheten publicerat en granskning av *undervisning inom kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare*. Ett flertal tematiska tillsyner och kvalitetsgranskningar inom vuxenutbildningen har startats under året och rapporter kommer att publiceras under 2024. Bland dessa finns en granskning om *rektors arbete för rättvisande och likvärdiga betyg inom kommunal vuxenutbildning på entreprenad* och en tematisk tillsyn av *betygsrätten i kommunal vuxenutbildning*.

1.5.3 Granskning av fristående skolor med konfessionell inriktning och andra skolor med konfessionella inslag

Uppdrag

Skolinspektionen ska redovisa erfarenheter och slutsatser från myndighetens granskning av fristående skolor med konfessionell inriktning och andra skolor där det förekommer konfessionella inslag i utbildningen

(Skolinspektionens regleringsbrev 2023)

Från den 1 juli 2023 ska huvudmän som avser att bedriva eller som redan bedriver verksamhet med konfessionell inriktning anmäla detta till Skolinspektionen för att få fortsätta med verksamheten. Detta gäller fristående förskolor, skolor och fritidshem med konfessionell inriktning. Försättningsvis ska enskilda som ansöker om godkännande som huvudman för en fristående skola uppges i ansökan om verksamheten kommer att ha konfessionella inslag. Skolinspektionen har tagit emot 61⁶³ anmälningar om grund- och gymnasieskolor med konfessionella inslag. Utöver dessa skolor finns ett fåtal skolor som sedan tidigare är registrerade som konfessionella i Skolverkets skolenhetsregister, men som inte har inkommit med anmälan till Skolinspektionen. Ett par skolor har tvärtom anmält konfessionella inslag till Skolinspektionen utan att sådan inriktning finns registrerad i skolenhetsregistret. Sammantaget bedömer myndigheten att det under 2023 förekom konfessionella inslag i utbildningen hos 70 grund- och gymnasieskolor.⁶⁴

⁶³ Två av anmälningarna avser *anpassad* grundskola respektive *anpassad* gymnasieskola. Den redovisning som följer berör dock endast grund- och gymnasieskolor.

⁶⁴ Skolinspektionen har under året återkallat godkännandet för två huvudmän, som drev varsin skola. Dessa skolor är nu stängda. Huvudmännen för skolorna har överklagat Skolinspektionens beslut.

Av de 70 skolorna har 49 grundskolor och tre gymnasieskolor berörts av Skolinspektionens inspektionsverksamhet under 2023, endera genom att skolans huvudman varit föremål för granskning eller genom att verksamheten vid skolenheten har granskats.

Huvudmännens lämplighet och ekonomiska förutsättningar

Under 2023 har 34 huvudmän för skolor med konfessionella inslag berörts av prövning av ägar- och ledningskretsens lämplighet och/eller huvudmannens ekonomiska förutsättningar. Prövningarna har gjorts dels inom ramen för den särskilda tillsynsinsatsen, dels i samband med tillståndsprövning eller när en huvudman anmält förändringar i ägarkretsen. Åtta ärenden är vid årets slut pågående och 19 ärenden har avslutats utan att någon brist har konstaterats.

I nio granskningar av huvudmän har brister konstaterats, vilket i fem fall har inneburit att ansökan om godkännande som huvudman har nekats. Prövningen har i dessa fall gjorts med anledning av att en juridisk person sökt godkännande som huvudman för en ny skolenhet, alternativt som ny huvudman för en befintlig skolenhet. I tre ärenden, som rör två huvudmän, har huvudmannen nekats godkännande med hänvisning till att de inte kunnat visa att de har ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamhet enligt lagens krav. I övriga två ärenden, som gäller en och samma stiftelse som ansökt om att bli ny huvudman för befintliga skolor, har godkännandet nekats med hänvisning till att stiftelsens stadgar inte är förenliga med att bedriva en skolverksamhet där konfessionella inslag ligger utanför undervisningen och är frivilliga.

Övriga brister har konstaterats i tillsynsärenden, där beslut i huvudsak rör ekonomiska förutsättningar. Ett tillsynsärende ledde dock till att Skolinspektionen återkallade godkännandet för en huvudman till en skola med konfessionella inslag, efter att Säkerhetspolisen inkommit med uppgifter om att personer i ledningskretsen har eller har haft kontakt med våldsbejakande eller extremistiska rörelser. Skolinspektionen har tagit emot flera anmälningar mot skolan, varav åtminstone en med uppgifter om otillåtna konfessionella inslag och att lärare agerar i strid med den värdegrund som ska gälla. Vid tidigare granskningar av skolan år 2019, 2021 och 2022 har inga sådana brister upptäckts.

Varierande brister i skolor med konfessionell inriktning eller konfessionella inslag

Granskning av skolverksamheten har genomförts eller är pågående vid 32 av de 70 skolor som bedöms ha konfessionell inriktning. Vid sidan av pågående ärenden (12) har det fattats 25 granskningsbeslut som rör dessa skolor, merparten inom tillsyn. Av besluten är 17 uppföljningsbeslut. En och samma skola kan därmed ha fått mer än ett beslut under året och brister som konstaterats i ett beslut kan sedan vara åtgärdade vid uppföljningsbeslutet. Sammantaget har granskningsbeslut fattats för 19 av de 70 skolorna under året, varav brist eller utvecklingsområde konstaterades hos 8.

Inom kvalitetsgranskning har sju skolor berörts av åtta beslut. Utvecklingsområden har identifierats i tre av dessa beslut. Inom planerad kvalitetsgranskning konstaterades i en skola att rektorn behövde säkerställa ämnessamverkan som stöd för lärarna men också ge lärarna bättre möjligheter att kvalitetssäkra sina bedömningar och omdömen. Vidare behövde strukturen för undervisningen stärkas.

I ett uppföljningsbeslut efter en tematisk kvalitetsgranskning av rektors arbete för att fler elever ska få undervisning av behöriga lärare konstaterar Skolinspektionen att

skolan vidtagit åtgärder i rätt riktning, men att ytterligare åtgärder krävs. De identifierade utvecklingsområdena gällde skolans arbete för att dels rekrytera och behålla behöriga lärare, dels öka behörigheten hos befintliga lärare. En generell iakttagelse som Skolinspektionen redovisade förra året är att många av skolorna med konfessionell inriktning är små och har lägre lärarbehörighet än genomsnittet för landets alla skolor.

Inom tillsyn har 17 beslut fattats under året, varav 12 är uppföljningsbeslut. Tillsynsbrister har konstaterats i totalt sex beslut, som rör fem olika skolor. Uppföljningar av beslut där Skolinspektionen förra året riktade kritik mot otillåtna konfessionella inslag visar att skolorna, med få undantag, nu har åtgärdat de bristerna. I en skola bedömer Skolinspektionen att otillåtna konfessionella inslag fortsatt förekommer och har förelagt huvudmannen att åtgärda bristerna. Under året har ytterligare en skola fått beslut med föreläggande om otillåtna konfessionella inslag. I resterande tre skolor har Skolinspektionen konstaterat brister kopplade till arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. I en skola fanns ytterligare brister, bland annat rörande undervisningstid och innehåll i undervisningen, men också oklarheter i betygssättningen.

Sammanfattningsvis har myndigheten i vissa fall sett brister som rör otillåtna konfessionella inslag. Som framgår ovan är dock vår erfarenhet att brister på skolor med konfessionell inriktning i flera fall kan avse andra bristområden än otillåtna konfessionella inslag. Skolor med konfessionell inriktning kommer även att beröras i årsrapporten.

1.5.4 Grundskolor med liten andel behöriga till gymnasieskolans nationella program

Uppdrag

Skolinspektionen ska redovisa hur och med vilket resultat grundskolor med liten andel behöriga till gymnasieskolans nationella program över tid har granskats av myndigheten samt vilka åtgärder som vidtagits av huvudmännen.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2023)

I detta avsnitt redovisas i vilken utsträckning grundskolor med låg gymnasiebehörighet har blivit inspekterade över tid, vad Skolinspektionen sett i de skolor vi inspekterat och vilka åtgärder huvudmän vidtagit med anledning av inspektionen. Under framför allt 2020, 2021 och 2022 finns på grund av pandemin en skillnad mellan urval och genomförda besök.

Majoriteten av grundskolor med låg gymnasiebehörighet har inspekterats över tid

En sammanställning visar att 85 procent av grundskolor med låg behörighet till gymnasieskolans nationella program⁶⁵ har omfattats av inspektion sedan 2017, se tabell 19⁶⁶. Skolorna kan ha besökts mer än en gång. Hur Skolinspektionen väljer ut vilka skolor som är aktuella för en inspektion har förändrats över tid. För att på effektivast sätt bidra till förbättringar för så många elever som möjligt, använder Skolinspektionen en situationsanpassad inspektion. En situationsanpassad inspektion innebär att myndigheten löpande gör analyser och bedömningar för att avgöra vilken inspektionsform som bäst bidrar till förbättringar i skolorna. När skolor uppvisar en allvarlig riskbild för att eleverna inte får den utbildning de har rätt till, genomför Skolinspektionen tillsyn. Att tydligt kräva rättelse när verksamheter inte uppnår lagstiftningens krav och att återföra beslut är en viktig del i att bidra till skolors och huvudmäns eget förbättringsarbete. Inom kvalitetsgranskning kan skolor med både hög och låg riskbild väljas ut.

Drygt 75 procent av grundskolorna med låg gymnasiebehörighet har blivit föremål för tillsyn, antingen som en planerad (tidigare regelbunden) eller en riktad tillsyn. Riktad tillsyn har varit den vanligaste inspektionsformen. 73 procent av grundskolorna med låg gymnasiebehörighet har granskats i en kvalitetsgranskning. Den vanligaste formen har varit tematisk kvalitetsgranskning.

Tabell 19: Andel grundskolor med låg gymnasiebehörighet som getts respektive inspektionsform från 2017 till 2023⁶⁷

Inspektionsform	Andel grundskolor (n = 151)
Tillsyn	76 %
Planerad (regelbunden) tillsyn	25 %
Riktad tillsyn	51 %
Kvalitetsgranskning	73 %
Planerad kvalitetsgranskning	26 %
Tematisk kvalitetsgranskning	47 %
Totalt, minst en inspektionsform	85 %

Av grundskolor med låg gymnasiebehörighet är det 22 skolor som inte har inspekterats sedan 2017. Sex av skolorna har lagts ner eller bytt skolenhetskod under 2023. Av

⁶⁵ Med låg andel behörighet till gymnasieskolans nationella program avses de 10 procent grundskolor med årskurs 9 som haft lägst behörighet 2017–2022. Femårsperioden valdes eftersom risk- och väsentlighetsanalysen också avser ett snitt över flera år. För ett mer robust mått på den genomsnittliga andelen elever med behörighet till gymnasieskolans nationella program exkluderades skolenheter som saknar data två av de fem senaste åren. Det vill säga de 10 procent med lägst behörighet är framräknat på skolor som har data tre av de fem senaste åren.

⁶⁶ Dessutom har Skolinspektionen löpande genomfört tillsyn på individnivå av inkomna uppgifter om missförhållanden och granskat huvudmännens övergripande ansvarstagande för utbildningen inom samtliga skolformer.

⁶⁷ Tabellen omfattar följande perioder till och med oktober 2023: regelbunden tillsyn (från 2017), riktad tillsyn (från 2019), planerad kvalitetsgranskning (från 2018), tematisk kvalitetsgranskning (från 2017).

de kvarvarande 16 skolenheterna är 10 skolenheter utvalda för inspektion inför läsåret 2023/2024.⁶⁸ En annan anledning till att skolorna inte inspekterats är att skolorna i Skolinspektionens analyser uppvisat en sammantaget lägre riskbild än de som valts ut för inspektion eller att de inte ingått i några av de teman som granskats sedan 2017. Skolinspektionen kommer fortsätta följa upp kunskapsresultat och annan information, och inspektion kommer genomföras utifrån en samlad bedömning av skolornas situation.

Flera olika åtgärder för att rätta brister

Skolinspektionen har identifierat en eller flera brister i drygt åtta av tio skolor med låg gymnasiebehörighet som fått en tillsyn sedan 2017.⁶⁹ Vanligast har varit brister inom området *Extra anpassningar och särskilt stöd* samt området *Trygghet och studiero*.⁷⁰ Skolinspektionen arbetar situationsanpassat när myndigheten följer upp hur brister har åtgärdats. Uppföljningar kan ske på olika sätt till exempel genom intervjuer, lektionsobservationer och granskning av inskickade dokument.

De uppföljningsbeslut som tillkommit i år, för skolor med låg gymnasiebehörighet, innehåller liknande åtgärder på brister som redovisades 2022. Skolinspektionen kan även 2023 se att huvudmän⁷¹:

- Ofta infört **personalförstärkningar** för att åtgärda brister inom *extra anpassningar och särskilt stöd samt trygghet och studiero*.
- Inlett ett arbete med **aktivt lärarstöd**. Åtgärder har rört områden som lärarstöd, stimulans, språkutvecklande arbetssätt, formativ bedömning och att möta elever i affekt.
- Utökat det **kollegiala samarbetet** på flera skolor, till exempel vad gäller lektionsplanering. Tvåläraresystem har införts på vissa håll, vilket uppges ha gett större möjligheter att individanpassa undervisningen.
- Infört en **gemensam lektionsstruktur** i flera skolor i syfte att åtgärda brister inom *studiero* eller *undervisning*. Genom en gemensam lektionsstruktur blir lektionens syfte, start och avslut tydligt, vilket skapar större trygghet och förutsägbarhet för eleverna.
- Genomfört **kompetensutveckling** för att åtgärda brister inom områdena *extra anpassningar och särskilt stöd* samt *undervisning*. I syfte att stärka lärarnas ledarskap har de hanterats av lärarcoacher och Elevhälsan. Kompetensutveckling och stöd har också satts in för att åtgärda brister inom *trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling*. Det kan till exempel vara utbildning inom metoder för att skapa studiero samt kring frågor om våld, bemötande samt norm- och värdesystem.

⁶⁸ 10 av 16 skolenheter har valts ut för inspektion inför läsåret 2023/2024 (åtta i planerad kvalitetsgranskning och två i planerad tillsyn).

⁶⁹ 42 av 56 skolor inom planerad (regelbunden) tillsyn inklusive riktad tillsyn.

⁷⁰ Andelen skolor med brister inom respektive område är: extra anpassningar och särskilt stöd (79 %), grundläggande förutsättningar för skolenheten (39 %) där elevhälsan ingår, trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling (75 %), styrning och utveckling av verksamheten (13 %) som omfattar det systematiska kvalitetsarbetet samt undervisning och lärande (32 %).

⁷¹ Analysen utgår från 46 uppföljningsbeslut med åtgärdade brister och beskrivningar av genomförda åtgärder.

- Infört nya och förtydligat **rutiner och riktlinjer** på skolorna för att åtgärda brister inom områden som *trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling*. Det kan till exempel handla om nya/uppdaterade rutiner kring bland annat kränkande språkbruk, ordningsregler, mobiltelefoner, störningar och konflikthantering. Rutiner har också utvecklats för att komma till rätta med brister inom *extra anpassningar och särskilt stöd*. Det kan då handla om att lärarnas och elevhälsans ansvar för att identifiera och utreda elever i behov av stöd förtydligats.
- Stärkt det **systematiska kvalitetsarbetet** i flera skolor. Framför allt har rektorer förbättrat uppföljningen av elevers omdömen och betyg och utvecklat analysen av vad som påverkat elevers resultat. Det är också vanligt att rektorer i uppföljningen av studiero och trygghet har använt elevenkäter och lektionsobservationer. Skolinspektionens uppföljningar visar att skolor dokumenterat genomförandet av utvecklingsåtgärder.

Utvecklingsarbete efter planerad kvalitetsgranskning

Skolinspektionen har identifierat utvecklingsområden i samtliga 39 grundskolor med låg gymnasiebehörighet som genomgått en planerad kvalitetsgranskning.⁷² Många av skolorna har ett utvecklingsområde inom rektorns ledarskap. Uppföljningarna visar att de flesta skolor antingen har påbörjat ett utvecklingsarbete i linje med Skolinspektionens rekommendationer eller har genomfört åtgärder. Uppföljningarna tyder bland annat på att skolorna har ett ökat fokus på gemensamma lektionsstrukturer, kollegialt samarbete och elevinflytande i planering och uppföljning av undervisningen. Lärare involverats också mer i det systematiska kvalitetsarbetet exempelvis vad gäller att analysera hur undervisningen påverkat elevernas resultat. Det finns även en ökad analys av betyg och bedömningar av eleverna. Analysen ovan är i linje med Skolinspektionens tidigare analyser.

1.5.5 Vägledning inför utbildning och yrkesval

Återrapportering

Skolinspektionen ska redovisa erfarenheter av tillgången till personal som har kompetens att dels tillgodose behovet av vägledning inför utbildnings- och yrkesval och dels motverka könsbundna val i grundskolan och anpassad grundskola samt i gymnasieskolan, anpassad gymnasieskola och vuxenutbildningen.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2023)

Under året har Skolinspektionen genom sin tillsyn funnit brister kring studie- och yrkesvägledning på fyra grundskoleenheter och en gymnasieskoleenhet. Bristerna handlar bland annat om att det inte har funnits tillgång till en studie- och yrkesvägledare

⁷² Antalet skolor med utvecklingsområden inom planerad kvalitetsgranskning var följande: rektors ledarskap (38), undervisning (36), trygghet och studiero (29) och bedömning och betygssättning inkl. bedömning och betyg (32), social gemenskap aktivt deltagande och trygghet (2). Antal skolor med utvecklingsområden är en sammanslagning av regelbunden kvalitetsgranskning och planerad kvalitetsgranskning.

och att rektor inte heller utsett någon personal att fullgöra motsvarande uppgifter. Skolinspektionen har också fattat nio uppföljningsbeslut på skolenhetsnivå där tidigare konstaterad brist gällande studie- och yrkesvägledning har avhjälpats, varav åtta rört grundskoleenheter och ett rört en gymnasieskoleenhet. Ytterligare ett uppföljningsbeslut där brist har avhjälpats rörde huvudmannanivån på en gymnasieskola.

Skolinspektionen har under 2023 slutfört en tematisk kvalitetsgranskning om hur lärare vidgar elevernas perspektiv på möjliga studie- och yrkesval på skolor i kommuner med låg utbildningsnivå.⁷³ I granskningen har det även ingått att bedöma hur rektor skapar förutsättningar för detta arbete. Resultaten visar att nästan alla skolor som har granskats, 29 av 30 skolor, behöver utveckla sitt arbete med att integrera studie- och yrkesvägledning i undervisningen. På 28 av de 30 granskade skolorna behöver också rektorerna utveckla arbetet med att skapa förutsättningar för ett arbete som syftar till att vidga elevernas perspektiv på framtida studie- och yrkesval.

Granskningen visar stora skillnader i hur mycket tid studie- och yrkesvägledaren har till sitt uppdrag. Flera upplever att tiden bara räcker till de mest grundläggande delarna i studie- och yrkesvägledningen för de elever som står inför att göra sitt gymnasieval eller i anslutning till elevernas prao. På några granskade skolor framkommer det vidare att studie- och yrkesvägledaren eller lärarna inte får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra uppdraget med att ge eleverna studie- och yrkesvägledning. Skolinspektionen har på en skola bedömt att lärarna i hög utsträckning integrerar inslag i undervisningen som syftar till att vidga elevernas perspektiv på möjliga studie- och yrkesval. Detta sker bland annat genom att lärarna kopplar samman skolämnena med studie- och yrkesvägledning, vilket ger eleverna möjlighet att i undervisningen utveckla en förståelse för hur kunskaper i olika ämnen kan ha betydelse för deras framtida studie- och arbetsliv.⁷⁴

Skolinspektionen genomför för närvarande en tematisk kvalitetsgranskning av hur lärare arbetar för att tidigt motverka könsbundna utbildnings- och yrkesval, med fokus på undervisningen i årskurs 4–6.⁷⁵ Granskningens frågeställning rör i vilken utsträckning lärare arbetar med att i undervisningen motverka begränsande könsstereotypa föreställningar om ämnen, intressen och framtida utbildnings- och yrkesval. En del i detta handlar om hur lärarna integrerar studie- och yrkesvägledning i undervisningen. I granskningen genomförs skolbesök som omfattar 30 skolenheter. På varje skola intervjuas rektor, lärare, studie- och yrkesvägledare eller den som fullgör motsvarande uppgifter samt elever i mellanstadiet. Dessutom ingår insamling och analys av dokument. De slutliga resultaten från granskningen kommer att sammanställas i en rapport under 2024.

⁷³ Skolinspektionen (2023). *Grundskolor i kommuner med låg utbildningsnivå – fokus på årskurs 7–9*. Dnr: 2022:583.

⁷⁴ Skolinspektionen (2023). *Beslut efter kvalitetsgranskning av skolor i kommuner med låg utbildningsnivå vid Fjällsjöskolan i Strömsunds kommun*. Dnr: 2022:583.

⁷⁵ Skolinspektionen (2023). *Beslut om att inleda tematisk kvalitetsgranskning av lärares arbete för att tidigt motverka könsbundna utbildnings- och yrkesval*. Dnr: 2022:8801.

1.5.6 Behöriga lärare och förskollärare

Återrapportering

Skolinspektionen ska redovisa hur huvudmän och rektorer arbetar med att säkerställa att barns och elevers undervisning bedrivs av behöriga förskollärare och lärare, hur huvudmän och rektorer arbetar för att säkerställa att behöriga förskollärares och lärares arbetsuppgifter i så stor utsträckning som möjligt är undervisning och uppgifter som hör till undervisningen samt hur huvudmän och rektorer säkerställer att personal får nödvändig kompetensutveckling.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2023)

Undervisning av behöriga lärare

Skolinspektionen har under 2023 slutfört en tematisk kvalitetsgranskning av huvudmäns och rektorsers ansträngningar för att öka andelen behöriga lärare i grundskolan.⁷⁶ Skolinspektionen granskade dels i vilken utsträckning som huvudmännen och rektorerna gjorde breda och uthålliga ansträngningar för att rekrytera och behålla behöriga lärare, dels i vilken utsträckning huvudmännen och rektorerna bedrev ett aktivt och strategiskt arbete för att öka behörigheten bland befintliga lärare genom behörighetsgrundande utbildning. Samtliga 30 skolenheter som har ingått i granskningen har en lägre genomsnittlig andel lärare med legitimation och behörighet i minst ett undervisningsämne de senaste fem åren, jämfört med motsvarande andel för riket som helhet.

Resultaten visar att 21 av de 30 huvudmän som ingick i granskningen bedömdes behöva utveckla någon aspekt av sitt arbete med kompetensförsörjningen. Ett vanligt utvecklingsområde handlar om att möjligheten att öka andelen behöriga lärare genom behörighetsgrundande utbildning behöver synliggöras i de kartläggningar som huvudmännen och rektorerna gör. Ytterligare utvecklingsområde handlar om att vissa huvudmän och rektorer stannar vid att konstatera utmaningar men att rekryteringsarbetet inte omprövas, utan att samma rekryteringsmetoder används. Vidare behöver flera av huvudmännen och rektorerna utveckla arbetet med att informera om möjligheterna samt uppmuntra och stödja lärare att delta i behörighetsgrundande utbildning.

Undervisning av behöriga förskollärare

Skolinspektionen har under 2023 slutfört en tematisk kvalitetsgranskning av huvudmäns och rektorsers arbete för kvalitet i undervisning på förskolor i socioekonomiskt svagare områden.⁷⁷ Skolinspektionen granskade dels i vilken utsträckning rektorn skapar reella förutsättningar för att förskollärare ska kunna leda och genomföra en

⁷⁶ Skolinspektionen (2023). *Huvudmäns och rektorsers ansträngningar för att öka andelen behöriga lärare i grundskolan*. Dnr: 2022:578.

⁷⁷ Skolinspektionen (2023). *Huvudmäns och rektorsers arbete för kvalitet i undervisning på förskolor i socioekonomiskt svagare områden*. Dnr: 2022:4347.

undervisning av god kvalitet, dels i vilken utsträckning huvudmännen aktivt arbetar med adekvata insatser för att stärka förutsättningarna för en undervisning av god kvalitet. Granskningen omfattar 30 förskolor i områden som utifrån Boverkets segregationsbarometer har stora socioekonomiska utmaningar (områdestyp 1).⁷⁸ Urvalet och granskningen är baserad på en övergripande riskbild att stora socioekonomiska utmaningar antas påverka förutsättningarna för förskolorna i dessa områden.

Resultaten visar att 17 av de 30 granskade förskolorna behöver utveckla någon aspekt av arbetet. Rektorerna i nära hälften av de utvalda förskolorna leder inte undervisningsuppdraget på ett sådant sätt att förskollärarnas roll och ansvar tydliggörs. Rektorerna upplever ibland att det är känsligt⁷⁹ att prata om förskollärarnas särskilda ansvar för undervisningen. Förskollärarna är ofta få till antalet vid de granskade förskolorna och det är vanligt att arbetsuppgifter fördelas utan hänsyn tagen till utbildningsbakgrund. Det är också vanligt att andra delar av verksamheten prioriteras framför undervisning. Det förekommer också att kompetenshöjande insatser inte utgår från personalens och förskolans identifierade utvecklingsbehov. Några huvudmän saknar även ett strategiskt rekryteringsarbete för att attrahera och behålla förskollärare och det finns få stödjande strukturer för att avlasta rektor i rekryteringsarbetet, vilket försvårar kompetensförsörjningen.

Undervisning av behöriga lärare inom vuxenutbildningen

Skolinspektionen har under 2023 slutfört en tematisk kvalitetsgranskning av undervisning inom kommunal vuxenutbildning (komvux) i svenska för invandrare (sfi). Granskningen hade inte fokus på lärarbehörighet eller kompetensutveckling, men i rapporten från granskningen framhålls att lärarna i sfi behöver tillräcklig utbildning och kompetensutveckling för att utveckla undervisningen. Samtidigt konstateras att sfi fortfarande har problem med låg lärarbehörighet, liksom att behörighetskraven för att få undervisa i sfi är låga.⁸⁰

Lärares arbetsuppgifter kopplade till undervisning

Skolinspektionen har under 2023 kartlagt hur 30 huvudmän och rektorer arbetar för att säkerställa att behöriga lärares arbetsuppgifter i så stor utsträckning som möjligt är undervisning och uppgifter som hör till undervisning. Kartläggningen har ingått i ovan nämnda tematiska kvalitetsgranskning av huvudmäns och rektorers ansträngningar för att rekrytera och behålla behöriga lärare.⁸¹

Kartläggningen visar att frågor som rör lärarnas arbetsuppgifter och användningen av lärarnas tid diskuteras hos flera av de granskade huvudmännen och rektorerna. Men få av huvudmännen och rektorerna har undersökt vilka uppgifter som lärarna utför som

⁷⁸ Boverket (2022). *Så mäter och följer du segregation - Användarhandbok för Segregationsbarometern*.

⁷⁹ Det kan till exempel handla om att det är ett stort fokus på samarbetet i arbetslaget och det därför kan vara känsligt att prata om olika roller och ansvar för förskollärare och barnskötare.

⁸⁰ Skolinspektionen (2023). *Undervisning inom kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare Att lära sig och utveckla ett funktionellt andraspråk*. Diarienummer: SI-2021:7631.

⁸¹ Skolinspektionen (2023). *Huvudmäns och rektorers ansträngningar för att öka andelen behöriga lärare i grundskolan*. Dnr: SI 2022:578.

inte är undervisningsnära, och om arbetsuppgifterna skulle kunna omfördelas så att lärarna i större utsträckning kan fokusera på undervisning och uppgifter som hör till undervisning. Det verkar också som att arbetsfördelningen på skolenheterna i flera fall sker utifrån ett rättvisetänk⁸², snarare än att lärarnas tid strategiskt ska användas till undervisning och undervisningsnära uppgifter. Skolinspektionen menar att den lärarbrist som råder medför ett konkret behov av att söka fler och nya lösningar för att eleverna i så stor utsträckning som möjligt ska kunna få undervisning av behöriga lärare. Skolinspektionen ser att det kan finnas möjligheter för huvudmän och rektorer att öka elevernas tillgång till behöriga lärare genom att arbeta strategiskt med användningen av lärarnas tid och kompetens.

1.5.7 Övriga redovisade uppdrag under året

Utöver den rapportering som redovisas i avsnitt 1.5 har Skolinspektionen under år 2023 redovisat följande regeringsuppdrag avseende tillsyn och kvalitetsgranskning:

- *Stödmaterial för kommunernas ägar- och ledningsprövning*
Skolinspektionen ska i enlighet med vad som anges i prop. (2021/22:157) utarbeta ett stödmaterial för kommunernas ägar- och ledningsprövning. Skolinspektionen redovisade uppdraget i januari 2023.
- *Underlag till samverkan för bästa skola*
Skolinspektionen ska lämna underlag till Skolverket för bedömning av vilka huvudmän och skolenheter som ska prioriteras för deltagande i uppdraget om samverkan för bästa skola samt underlag för att identifiera relevanta utvecklingsområden. Skolinspektionens genomförande av uppdraget redovisades i mars 2023.
- *Uppföljning av ärenden*
Skolinspektionen ska prioritera och utveckla arbetet med att följa upp tillsynsärenden så att myndigheten säkerställer att brister har åtgärdats. Uppdraget slutredovisades i oktober 2023.
- *Skolor med problematik avseende våldsbejakande extremism m.m.*
Skolinspektionen ska förstärka sin tillsyn och annan granskning av skolor med konfessionell inriktning och andra skolor där Skolinspektionen bedömer att det finns en riskbild avseende extremism och islamism, eller avseende att elever annars utsätts för påverkan som syftar till att motarbeta grundläggande fri- och rättigheter eller det demokratiska styrelseskicket, samt redovisa erfarenheter och slutsatser från denna tillsyn och granskning. Skolinspektionen ska sträva efter att tillsynen i hög grad sker genom oanmälda besök. Redovisningen ska även innehålla erfarenheter och slutsatser från myndighetens tillsyn över hur kommuner uppfyller sitt tillsynsansvar över enskilda förskolor och annan pedagogisk verksamhet. Uppdraget delredovisades i december 2023.

Utöver dessa regeringsuppdrag har Skolinspektionen följande uppdrag som tidigare år har återrapporterats i myndighetens årsredovisningar:

⁸² Det kan till exempel handla om att tider för att vara rastvakt fördelas jämnt mellan alla anställda inklusive lärarna.

- *Likvärdig bedömning och betygssättning*
Skolinspektionen ska inom ramen för sin tillsyn och kvalitetsgranskning arbeta för en mer likvärdig bedömning och betygssättning. Myndigheten ska uppmärksamma hur huvudmän och skolor arbetar för att betyg ska sättas i enlighet med gällande bestämmelser samt hur de arbetar med att främja och följa upp likvärdigheten i bedömning och betygssättning, bland annat med utgångspunkt i skillnader i betygsstatistik mellan olika ämnen och kurser i relation till nationell statistik och stora avvikelser mellan resultat på nationella prov och betyg. Detta uppdrag kommer att slutredovisas senast den 15 april 2024.
- *Risk- och väsentlighetsanalys*
Skolinspektionen ska vartannat år redogöra för hur myndighetens risk- och väsentlighetsanalys fångar upp grundskolor som har stora brister sett till i vilken mån eleverna når kunskapsmålen och då särskilt avseende behörighet till nationella program i gymnasieskola. Detta uppdrag kommer att redovisas i Skolinspektionens årsredovisning för 2024.

1.6 Tillståndsprövning

Verksamheten

Skolinspektionen prövar ansökningar om att starta nya fristående skolor eller utöka befintliga fristående skolor utifrån skollagen och andra tillämpliga förordningar samt föreskrifter. Därutöver prövas andra typer av ansökningar, till exempel ansökningar om distansundervisning och betygsrätt samt en stor mängd anmälningar.

Utveckling av tillståndsprövning

Skolinspektionen har under 2023 bedrivit ett omfattande utvecklingsarbete inom myndighetens tillståndsprövning. Arbetet har innefattat flera olika delar. En del har rört arbetssätt, bedömningsgrunder och utveckling av bedömningsstöd. Andra delar har varit en översyn av ansökningsprocesser och myndighetens information om tillståndsarbete och hantering av ansökningar och anmälningar.

En processkartläggning har genomförts för arbetssätt där ett antal utvecklingsområden identifierats och åtgärder för att effektivisera arbetet har börjat implementeras. Mot bakgrund av att ett antal nya bestämmelser har trätt i kraft 2023 har bland annat kvalitetskriterier utarbetats för handläggning av ansökningar om distansundervisning. Ett annat exempel är att nya bedömningsgrunder avseende planering och dimensionering av gymnasieskolan tagits fram. Detta är ett arbete som skett i samverkan med andra myndigheter och organisationer.

För att förtydliga vad som efterfrågas i en ansökan och därmed stärka både effektivitet och rättssäkerhet uppdateras ansökningshandlingarna för tillståndsprövning och informationen på webbplatsen löpande. Särskilt fokus har riktats mot att förtydliga vilket underlag en sökande behöver ha för att det ska vara möjligt för Skolinspektionen att pröva om den sökande har tillräckliga förutsättningar att leva upp till de lagkrav som ställs för att få starta eller utöka en skola.

Skolinspektionen har vidare tagit fram ett nytt anmälningsförfarande för att ta emot anmälan från enskilda huvudmän som bedriver fristående grundskola med konfessionella inslag.

Bedömning av verksamhetsgrenen tillståndsprövning

I bedömningen av tillståndsprövning beaktas bland annat verksamhetsgrenens utformning i förhållande till målformuleringarna och myndighetens effektivitet i förhållande till antalet inkomna ansökningar. Ett mått som beaktas är att samtliga beslut om fristående skola inom en ansökningsomgång ska om möjligt vara fattade den 1 oktober.

Bidrag till att uppfylla målformuleringarna

Skolinspektionens tillståndsprövning bidrar till myndighetens målformuleringar genom att sträva efter att ärenden prövas effektivt, likvärdigt och på ett transparent sätt. Skolinspektionen bedömer ansökningar utifrån kraven i skollagen samt övriga författningar som gäller för den aktuella skolformen. Under handläggningen kontrolleras och

bedöms bland annat innehållet i ansökan, kommuners yttranden, antagningsstatistik, ekonomiska förutsättningar hos sökanden samt eventuella anmälningssärenden och tillsynsbeslut.

Antalet ansökningar inom tillståndsprövning har minskat kraftigt. Under 2023 har beslut fattats för 85 procent (89) av ansökningarna senast den 1 oktober, vilket är något lägre jämfört med 2022. Minskningen beror på att flera ärenden har varit mer tidskrävande att handlägga. Det handlar till exempel om ärenden med prövning av lämplighet i sökandens ägar- och ledningskrets och även om konfessionella inslag. Inför 2023 har flera lagändringar skett som påverkat prövningen. Det har bland annat införts demokrativillkor inom den lämplighetsprövning som sker inom ramen för ägar- och ledningsprövning. Demokrativillkoren innebär att en sökande inte ska anses lämplig om det finns risk för att barn eller elever i den verksamhet som ansökan avser kommer att utsättas för våld, tvång eller hot, diskriminering eller kränkande behandling, eller påverkan som syftar till motarbetande av grundläggande fri- och rättigheter eller det demokratiska styrelseskicket. Det har också skett en skärpning vad gäller konfessionella inslag och ett förtydligande vad gäller resursskolor. Utöver detta finns omständigheter som är svåra att förutse, bland annat förändringar i ägar- och ledningskretsen som inte anmälts till Skolinspektionen samt pågående inspektioner eller domstolsprocesser.

Beslut

Under 2023 har sammanlagt 214 tillståndssärenden (339) beslutats. Av dessa beslutades 85 procent av ansökningarna före den 1 oktober, att jämföra med 89 procent 2022.

Sammanfattad bedömning av verksamhetsgrenen tillståndsprövning

Skolinspektionen bedömer sammantaget att arbetet med tillståndsprövning bidragit till myndighetens målformuleringar och att resultatet under 2023 varit **tillfredsställande**, dock nära ett gott resultat. Bedömningen grundar sig till stor del på att andelen beslut som fattats inom fastställt beslutsdatum ligger på en god nivå trots att flera ärenden har varit mer tidskrävande att handlägga, men att kostnaden per beslutat ärende har ökat. Vidare har myndigheten utöver de tillståndsbeslut som fattats under året även hanterat en stor mängd anmälningar, bland annat om konfessionella inslag i utbildningen och ny lagstiftning. Skolinspektionen har också bedrivit ett omfattande utvecklingsarbete inom tillståndsprövning och inorporerat en stor mängd ny lagstiftning.

Ekonomi – tillståndsprövning totalt

Total kostnad för tillståndsprövning

Den totala kostnaden för verksamheten tillståndsprövning var 18 726 tkr år 2023 (motsvarande kostnad var 20 956 tkr år 2022 och 20 750 tkr år 2021). Prestationskostnader presenteras i slutet av avsnittet nedan.

Antalet inkomna ansökningar har minskat jämfört med föregående år. Det har bidragit till lägre total kostnad för tillståndsprövning.

Ansökningar och beslut under året

Tabell 20: Antal ansökningar respektive beslutade ärenden efter typ av ärende, ansökningsomgång 2023, 2022 och 2021

Ansökningar	2023	2022	2021
Ansökningar om fristående skola per ansökningsomgång	112	209	200
Beslut	2023	2022	2021
Beslut om fristående skola (oavsett ansökningsomgång)	115	208	199
Överklagande och begäran om ändring av beslut ⁸³	7	7	4
Beslut om betygsrätt för vuxenutbildning	49	62	66
Beslut om undervisning på engelska	13	3	11
Beslut om utbildning utan att tillämpa timplanen	2	2	0
Beslut om färdighetsprov	2	1	9
Beslut med särskilda skäl för prövning utanför ordinarie ansökningstid	6	7	15
Beslut om internationella skolor	5	3	34
Beslut om distansundervisning ⁸⁴	14	43	66
Beslut om fjärrundervisning	1	3	0

Antalet ansökningar om fristående skolor i 2023 års ansökningsomgång har sjunkit kraftigt och uppgick till 112 (209). Det är det lägsta antalet ansökningar sedan statistiken började sammanställas 2010. Till följd av minskat antal ansökningar har antalet beslut om tillstånd att starta eller utöka fristående skola minskat i jämförelse med föregående år. Sammanlagt har 214 ärenden (339) beslutats under 2023. Av dessa beslut avser 54 procent ansökningar om start av fristående skola eller utökning av en befintlig skolenhets godkännande inom innevarande eller föregående ansökningsomgång.

Kategorin *Överklagande och begäran om ändring av beslut* omfattar bland annat ärenden gällande beslut om att starta eller utöka skola, inklusive internationell skola samt beslut som rör distansundervisning, där en sökande överklagat eller begärt att få Skolinspektionens beslut ändrat. Under 2023 har totalt 56 ärenden rörande överklagande och begäran om ändring av beslut hanterats. I sju av fallen har Skolinspektionen fattat beslut som innebär att tidigare beslut kvarstår även efter omprövning. Av de resterande 49 ärendena har 37 avslagits i domstol. Tio ärenden har avskrivits i domstol efter att den sökande har återkallat sitt överklagande. De återstående två ärendena inkluderar situationer där Skolverket har ändrat tidigare beslut men inget nytt beslut har fattats av Skolinspektionen med anledning av detta.

⁸³ Från och med 2022 exkluderas överklaganden som avslagits i domstol i denna kategori. Redovisade beslut för tidigare år har justerats utifrån detta för jämförbarhetens skull.

⁸⁴ Sedan 2021 hanterar Skolinspektionen ansökningar om att bli utförare av utbildning med distansundervisning samt anmälningar och ansökningar om fjärrundervisning.

Utöver de tillstånd som Skolinspektionen fattar beslut om hanterar myndigheten även en stor mängd anmälningar och dessa har ökat under 2023. Under 2023 har Skolinspektionen bland annat tagit emot och hanterat 543 anmälningar (291) om fjärrundervisning samt 21 anmälningar (196) avseende särskild kvot för nyanlända.⁸⁵

I kommande avsnitt redovisas utvalda beslutsområden. De områden som redovisas baseras på ifall beslutstypen har många beslut eller om det skett en förändring över tid.

Nyetabletering och utökning av fristående skola

Tabell 21: Antal ansökningar om nyetabletering eller utökning av fristående skola, ansökningsomgång 2023, 2022 och 2021

	Ansökan om nyetabletering av fristående skola			Ansökan om utökning vid en befintlig fristående skola		
	2023	2022	2021	2023	2022	2021
Grundskola, förskoleklass	37	43	68	14	11	13
Anpassad grundskola	2	4	0	0	0	0
Gymnasieskola	10	36	28	46	113	86
Anpassad gymnasieskola	3	1	4	0	1	1
Totalt	52	84	100	60	125	100

Under perioden november till januari har sökande möjlighet att skicka in ansökningar till Skolinspektionen om att starta en ny fristående skola eller utöka en redan befintlig. Under 2023 års ansökningsomgång mottogs 112 ansökningar varav 18 avsåg förändringar inom befintlig organisation. Dessa ansökningar redovisas i ett eget stycke nedan.

Antalet inkomna ansökningar 2023 har halverats jämfört med både 2022 och 2021. Ansökningar från sökande som ingår i koncern har mer än halverats jämfört med tidigare år medan ansökningar från ideella föreningar och stiftelser är på liknande nivå med tidigare år. Även om antalet halverats så står koncerner för majoriteten av de inkomna ansökningarna. En möjlig förklaring kan vara att brister i befintliga verksamheter som konstaterats i tillsyn medfört att huvudmannen avstår från att ansöka innan bristerna är åtgärdade. Det har också blivit vanligare att koncerner expanderar genom uppköp av andra bolag som har tillstånd för fristående skola och därmed förvärvar dessa tillstånd. Skolinspektionen har lämnat en framställan om ändring i skollagen så att krav införs på ny ansökan om godkännande då en huvudman helt eller till väsentlig del byter ägare, ändrar eller flyttar sin redan godkända verksamhet.⁸⁶

Av de 112 inkomna ansökningarna avsåg 94 ansökningar nyetabletering eller utökning av skola. Under den ordinarie ansökningsomgången 2023 avvisades en ansökan om att starta fristående skola då ansökningsavgiften inte betalades. Tillstånd för avvikelser

⁸⁵ Skolinspektion har även mottagit en anmälan om konfessionell inriktning som avsåg förskola. Denna har exkluderats från sammanställningen då Skolinspektionen enbart hanterar ärenden avseende grund- och gymnasieskola.

⁸⁶ Skolinspektionen 2023-10-23. Framställan om ändring i skollagen. Dnr 2023:8387

från de nationella programmen förnyas inom ett visst tidsintervall. Under ansökningsomgången 2022 inkom 56 sådana ansökningar, medan det i årets ansökningsomgång endast var 20, vilket också bidrog till det minskade totala antalet inkomna ansökningar i år.

Av de totalt 115 beslutade ansökningarna för ansökningsomgång 2023 avsåg 93 ansökningar den ordinarie ansökningsomgången 2023 och 4 avsåg ansökningar från 2022. De återstående 18 avsåg ansökningar som rör omstruktureringar inom en befintlig huvudmans organisation och redovisas nedan. Av de 97 beslutade ansökningarna inom ordinarie ansökningsomgång har 39 avslagits, vilket motsvarar 40 procent. Motsvarande siffra för 2022 var 41 procent respektive 34 procent för 2021. Den vanligaste orsaken till att Skolinspektionen avslår en ansökan är att sökanden inte har visat att elevunderlaget är tillräckligt för att verksamheten ska bedrivas varaktigt och stabilt.

Mer information om ansökningar och beslut inom ordinarie ansökningsomgång ges i Skolinspektionens rapport om ansökningar som publicerades i april 2023 och rapport om beslut som planeras publiceras i mars 2024.⁸⁷ I rapporterna ingår inte ansökningar avseende omstruktureringar inom en befintlig huvudmans organisation.

Ansökningar som rör omstruktureringar avseende en befintlig huvudmans organisation

18 ansökningar om att starta eller utöka fristående skola avser förändringar som rör en befintlig huvudmans organisation. Oftast handlar det om att man vill överlåta verksamheten till en annan juridisk person. Dessa förändringar kan exempelvis handla om övergång från ekonomisk förening till aktiebolag eller från ett aktiebolag till ett annat inom en koncern. Av dessa ärenden godkändes nio, åtta avslogs, och ett ärende avskrevs efter att huvudmannen återkallat sin ansökan.

Ägar- och ledningsprövning

Bestämmelserna om ägar- och ledningskretsens insikt och lämplighet gäller även vid tillståndsprövning. Vid ansökan om att bli godkänd som huvudman för fristående skola ska Skolinspektionen pröva om de sökande har erfarenhet och insikt samt om de är lämpliga att bedriva skolverksamhet. Kravet på insikt och lämplighet omfattar ägare med väsentligt inflytande över verksamheten, ledning och även andra som har ett bestämmande inflytande i huvudmannens verksamhet. Insikten ska finnas samlad i ägar- och ledningskretsen. Vid lämplighetsprövningen ska viljan och förmågan att fullgöra sina skyldigheter mot det allmänna, laglydnad i övrigt och andra omständigheter av betydelse beaktas. Var och en i ägar- och ledningskretsen samt från 2023 även den juridiska personen omfattas av lämplighetsprövningen.

I prövningen ingår inhämtande av underlag från exempelvis Polismyndigheten, Bolagsverket, Kronofogdemyndigheten och Skatteverket samt ekonomisk upplysning från ett

⁸⁷ Skolinspektionen (2023) *Ansökningar om att starta eller utöka skola* (ansökningsomgång 2023, dvs skolstart 2024/25. Dnr 2023:2263.

kreditupplysningsföretag. Det förekommer även att Skolinspektionen får relevant information från andra myndigheter, exempelvis Inspektionen för vård och omsorg, (IVO).

Tabell 23: Ägar- och ledningsprövning inom tillstånd år 2023, 2022 och 2021

Ägar- och ledningsprövning	2023	2022	2021
Antal beslut	107	201	195
Varav antal avslag	8	3	10
Antal sökande	64	88	93
Varav antal sökande med avslag	4	3	10

Ägar- och ledningsprövning har genomförts hos 64 sökande inom ramen för tillståndsprövning och berör totalt 107 beslut. En anledning till att prövning av ägar- och ledningskretsen inte har skett i ett ärende kan vara att ärendet har avvisats eller avslagits på annan grund. Detta gör att det totala antalet beslut skiljer sig ifrån det antal där prövning av ägar- och ledningskretsen har gjorts. I ett beslut har myndigheten avslagit ansökan på grund av brister i ägar- och ledningskretsens insikt i de olika författningarna. I sju beslut bedömdes att sökanden inte visat att ägar- och ledningskretsen uppfyllde kravet på lämplighet.

En enskild huvudman är skyldig att anmäla förändringar som skett i ägar- och ledningskretsen inom 30 dagar. Anmälan skickas till Skolinspektionen som kontrollerar att de nytillkomna personerna i kretsen är lämpliga. Under 2023 registrerades 250 anmälningar om förändring i ägar- och ledningskretsen. Skolinspektionen skickade totalt 137 underrättelser avseende sådana ärenden, efter att lämplighetsprövning genomförts.

Läs mer om Skolinspektionens ägar- och ledningsprövning under avsnitt 1.3.6 *Ägar- och ledningsprövning samt prövning av ekonomiska förutsättningar*.

Ekonomiska förutsättningar

En prövning av sökandens och den planerade skolans ekonomiska förutsättningar är en del av den prövning som görs vid en ansökan om godkännande som huvudman.

Prövningen av ekonomiska förutsättningar inom tillståndsprövning skiljer sig från när området granskas inom tillsyn. Inom tillsynen ligger fokus på att granska de ekonomiska förutsättningarna hos den redan etablerade huvudmannen vid tidpunkten för tillsynen. Inom tillståndsprövningen bedömer Skolinspektionen om en sökande har ekonomiska förutsättningar för att verksamheten ska kunna starta och sedan bedriva den stabilt. Vid tillståndsprövning blir det således en bedömning av sökandens ekonomi under kommande år och inte utifrån en redan pågående verksamhet.

Tabell 22: Prövning av ekonomiska förutsättningar vid tillståndsprövning år 2023, 2022 och 2021

Prövning av ekonomiska förutsättningar	2023	2022	2021
Antal beslut	107	201	195
Varav antal avslag	17	49	36
Antal sökande	64	88	93
Varav antal sökande med avslag	13	18	21

Prövning av ekonomiska förutsättningar har genomförts hos 64 sökande och berör totalt 107 beslut inom ramen för tillståndsprövning. I 17 beslut har myndigheten avslagit ansökan på grund av att ekonomiska förutsättningar saknas för att bedriva skolverksamhet enligt författningarnas krav. En anledning till att ekonomiska förutsättningar inte har prövats i ett ärende kan vara att ärendet har avvisats eller avslagits på en annan grund och därför inte utretts vidare. Detta gör att det totala antalet beslut skiljer sig från det antal där prövning av ekonomiska förutsättningar har gjorts.

Läs mer om Skolinspektionens ekonomiska granskning under avsnitt 1.3.6 *Ågar- och ledningsprövning samt prövning av ekonomiska förutsättningar*.

Internationell skola

Vid en internationell skola följer undervisningen ett annat lands läroplan eller en internationell läroplan. Utbildningen riktar sig i första hand till elever som är bosatta i Sverige under en begränsad tid. Kommuner kan vara huvudmän för internationella skolor på grundskolenivå, efter medgivande från Skolinspektionen, om utbildningen följer en internationell läroplan och om det finns behov av en sådan utbildning. Utbildningen i en kommunal skola ska vara avgiftsfri, däremot har enskilda huvudmän möjlighet att ta ut avgift för utbildningen i en internationell skola. Godkännande av en internationell skola med enskild huvudman på grundskolenivå är utformad på ett sätt som i huvudsak motsvarar systemet för fristående skolor. Detta innebär att ett godkännande medför rätt till bidrag. Internationella skolor på gymnasienivå med enskild huvudman behöver enligt gällande rätt inte godkännas, utan endast få bidragsrätt.

Under ansökningsperioden för 2023 har totalt fem ansökningar mottagits för etablering av internationell skola, vilket är en ökning med två ansökningar jämfört med 2022. Av de fem ansökningarna har en godkänts, en kommunal internationell grundskola. Fyra ansökningar har avslagits med motiveringen att sökanden inte kunde påvisa tillräckliga ekonomiska förutsättningar och/eller inte kunde visa att verksamheten kommer att få ett tillräckligt elevunderlag.

Distansundervisning

Distansundervisning definieras som en interaktiv undervisning som bedrivs med informations- och kommunikationsteknik samt där elever och lärare är åtskilda i både rum och tid. Distansundervisning får endast utföras av en huvudman inom skolväsendet som uppfyller vissa villkor och efter att ansökan har godkänts som utförare av utbildning där distansundervisning används. Distansundervisningen kan bedrivas som särskilt stöd i grundskola, anpassad grundskola, specialskola, sameskola, gymnasie-

skola och anpassad gymnasieskola. Den kan även bedrivas som hel utbildning i gymnasieskola och anpassad gymnasieskola. Både enskilda och offentliga huvudmän kan ansöka om att bli utförare av utbildning där distansundervisning används.

Under 2023 har det inkommit totalt 13 ansökningar om undervisning på distans varav 10 inkommit från kommunala huvudmän och 3 från enskilda huvudmän. Två av ansökningarna har godkänts. Båda dessa avser kommunala grundskolor som godkänts som utförare av distansundervisning som särskilt stöd. Av resterande elva ansökningar har åtta fått avslag, två har avvisats och en har avskrivits. Under 2023 har även ett ärende avseende 2022 års ansökningsomgång avslagits. Den vanligaste grunden bakom avslag är att sökanden inte har visat att utbildningen kommer att bedrivas med god kvalitet, bland annat beroende på att sökanden inte tydligt har beskrivit hur närundervisning i praktiska moment ska bedrivas. En annan avslagsgrund är elevunderlag/behov av utbildningen, där sökanden inte har undersökt behovet hos andra huvudmän eller att det undersökta behovet är för allmänt hållet. En ansökan avskrevs till följd av att sökanden återkallade ansökan och en ansökan avvisades på grund av en redan pågående prövning av samma fråga i ett annat ärende. En ansökan avvisades efter att Skolinspektionen avslagit ansökan avseende nyetablering av den skolenhet som ansökan om distansundervisning avsåg. Fler detaljer om årets ansökningar om undervisning på distans framgår i Skolinspektionens rapport om tillståndsansökningar som publicerades i april 2023 och i rapporten avseende tillståndsbeslut som planeras publiceras i mars 2024.⁸⁸

Konfessionella inslag i utbildningen

Den 2 januari 2023 började nya bestämmelser gälla som innebär att en ny informationsskyldighet införs för huvudmän för fristående skolor. En enskild som ansöker om att bli godkänd som huvudman för fristående skola ska i sin ansökan ange om den sökta verksamheten ska ha en konfessionell inriktning. Ett godkännande ska avse viss utbildning vid en viss skolenhet och, i förekommande fall, att utbildningen har en konfessionell inriktning. Huvudmän för fristående skolor som bedriver verksamhet med konfessionell inriktning skulle anmäla detta till Skolinspektionen senast 1 juli 2023.

Skolinspektionen har under perioden 1 januari till 31 juni 2023 mottagit totalt 61 anmälningar om konfessionella inslag i utbildningen. Utöver de 61 anmälningarna har även en ansökan inom ordinarie ansökningsomgång, där huvudmannen har uppgett att skolan ska ha konfessionella inslag i utbildningen, godkänts.

Ansökningar om betygsrätt

Betygsrätt för vuxenutbildning ger möjlighet för en enskild utbildningsanordnare att sätta betyg, att anordna prövning och att utfärda betyg och intyg. Möjligheten gäller utbildning motsvarande kommunal vuxenutbildning (komvux) där även komvux som särskild utbildning och svenska för invandrare ingår. Folkhögskolor får också ansöka om betygsrätt för utbildning motsvarande komvux i svenska för invandrare.

⁸⁸ Skolinspektionen (2023) *Ansökningar om att starta eller utöka skola* (ansökningsomgång 2023, dvs skolstart 2024/25), dnr 2023:2263.

Tabell 24: Betygsrätt, genomsnittlig handläggningstid i kalenderdagar år 2023, 2022 och 2021

	2023	2022	2021
Genomsnittlig handläggningstid för ansökningar om betygsrätt	107	67	80
Antal beslut ⁸⁹	49	62	63

Under år 2023 har beslut fattats i 49 ärenden om betygsrätt för vuxenutbildning varav 20 har godkänts helt eller delvis, 18 har avslagits, 6 ärenden har avskrivits och 1 har avvisats. 8 av de 49 beslutade ärendena avser beslut efter omprövning eller överklagande. I två ärenden har Skolinspektionen efter en omprövning ändrat beslut från avslag till godkännande.

Den genomsnittliga handläggningstiden för ansökningar om betygsrätt var längre 2023 än föregående år. Skolinspektionen arbetar med att förkorta handläggningstiden i varje enskilt ärende.

Insatser för att förbättra tillgänglighet till och sökbarhet i information om fristående skolor

Skolinspektionen ska redovisa vilka insatser som gjorts och som planeras för att förbättra tillgängligheten till och sökbarheten i den information om fristående skolor som Skolinspektionen har tillgång till. Skolinspektionen ska även redovisa vilka insatser som har gjorts för att effektivisera handläggningen av ansökningar om godkännande som enskild huvudman inom skolväsendet.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2023)

Skolinspektionen har fortsatt arbetat med att tillgängliggöra beslut om tillstånd i en tillståndsdatabas, vilket underlättar arbetet såväl internt som vid externa kontakter. Myndigheten har också digitaliserat de flesta ansöknings- och anmälningsformulären för att effektivisera ansökningsprocessen. Myndigheten fortsätter vidare arbetet med ett nytt ärendehandläggningssystem, vilket bland annat har resulterat i framtagandet av en ny e-tjänst, Mina sidor, för ansökan om tillstånd. Myndigheten arbetar också med att på myndighetens webbplats tydliggöra vilka krav som ställs på sökande för att underlätta ansökningsprocessen.

⁸⁹ Avser beslutade ärenden exklusive beslut efter överklaganden.

Ekonomisk redovisning

Kostnad per prestation⁹⁰

Kostnaden per beslutat ärende inom tillståndsprövning var 76 400 kr år 2023 (motsvarande kostnad var 58 000 kr år 2022 och 45 000 kr år 2021).

Tidigare år har koncerner ansökt om godkännande för flera skolenheter i en och samma ansökan, vilket innebar vissa stordriftsfördelar vid prövningen och därmed lägre kostnader per beslutat ärende. Under 2023 har ansökningar från sökande som ingår i en koncern minskat och istället omfattar tillståndsprövningen flera unika sökande som behövt omfattas av ägar- och ledningsprövning samt prövning av ekonomiska förutsättningar jämfört med tidigare år. Det har bidragit till en högre kostnad per beslutat ärende.

Avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 25: Budget, intäkter och kostnader för avgiftsbelagd verksamhet där intäkterna ej disponeras.

Verksamhet	+/- t.o.m. 2021	+/- 2022	Int. 2023	Kost. 2023	+/- 2023	Ack. +/- utgå. 2023
Budget (angivna belopp i Skolinspektionens regleringsbrev 2023, tkr)	0	0	6 200	6 200	0	0
Skolinspektionens utfall (tkr)	0 ⁹¹	0 ⁹²	6 080	7 926	-1 846	-1 846

Skolinspektionen tar ut en avgift vid ansökan om godkännande av en sökande. Avgiftens storlek beror på vilken typ av ansökan det är. Totalt har ansökningsavgifter för 108 ansökningar inkommit under 2023 (186). Från 1 januari 2023 höjdes ansökningsavgifterna.⁹³ Detta har medfört att årets intäkter är högre än föregående års (5 025

⁹⁰ Ägar- och ledningsprövning görs i ärenden som avser anmälan om ändring (som ett stöd för tillsyn). Dessa ärenden är dock inte med i beräkning av prestationskostnad för tillståndsprövning. Från och med 2022 inkluderas inte överklaganden som avslagits i domstol i Skolinspektionens beslut. Redovisade kostnader för 2021 har justerats utifrån detta.

⁹¹ I regleringsbrev för 2021 gavs Skolinspektionen rätt att täcka det ackumulerade underskottet från den avgiftsfinansierade verksamheten med medel från förvaltningsanslaget. Av Skolinspektionens årsredovisning för 2021 framgår att det ackumulerade underskottet uppgick till -13 mkr.

⁹² Efter ändring av regleringsbrev 2023-11-30 redovisar Skolinspektionen ett ackumulerat resultat på +/-0 kr per utgången av 2022. Av Skolinspektionens årsredovisning för 2022 framgår att 2022 års resultat uppgick till -6,2 mkr.

⁹³ Från 1 januari 2023 är avgifterna för ansökan om nyetablering av fristående skola 75 000 kr (35 000 kr år 2022), utöka befintlig skolenhet 65 000 kr (25 000 kr) och utöka befintlig skolenhet med avvikelse från de nationella programmen 20 000 kr (10 000 kr).

tkr) trots att väsentligt färre ansökningsavgifter har betalats under 2023 än under 2022. Intäkterna kommer dock inte fullt ut att täcka myndighetens kostnader för den avgiftsfinansierade verksamheten. Som tidigare angetts har ansökningar från sökande som ingår i en koncern mer än halverats samtidigt som dessa ansökningar tidigare ofta omfattade flera skolenheter i en och samma ansökan. Detta innebär tidigare vissa stordriftsfördelar vid prövningen som inte har funnits i samma utsträckning under 2023. Även vissa nya bestämmelser som ska tillämpas inom tillståndsprövningen, till exempel prövning av demokrativillkor, har medfört ökade kostnader för prövningen.

1.7 Myndighetens bidrag till skolors förbättringsarbete

Modell för hur myndighetens arbete bidrar till skolors förbättringsarbete

Av Skolinspektionens instruktion framgår det att Skolinspektionen både ska verka för att utbildningen är *likvärdig* och av *god kvalitet*. Dessutom ska Skolinspektionen bidra till goda förutsättningar för barnens utveckling och lärande samt förbättrade kunskapsresultat för eleverna. Skolinspektionen arbetar utifrån en inspektionsmodell som syftar till att bidra till förbättringsarbete i skolan som i sin tur på längre sikt förväntas bidra till goda förutsättningar för barnens utveckling och lärande samt förbättrade kunskapsresultat för eleverna. Modellen, som beskrivs nedan, är invävd i de arbetssätt myndigheten använder för att genomlysna huvudmäns och skolenheters utvecklingsbehov.

Inspektion ger en viktig grund för förskolors och skolors eget lärande. Att ha tillgång till såväl tillsyn som kvalitetsgranskning är angeläget för att kunna fånga den komplexitet som finns i skolsystemet. Båda inspektionsformerna kan bidra till förbättringsarbete och ökad kvalitet i skolan. En strategi som myndigheten använder är att situationsanpassa inspektionen. Att skolor och huvudmän där de allvarligaste problemen finns ges en inspektion är en förutsättning för att myndigheten ska kunna bidra till att stärka likvärdigheten i svensk skola. När det finns betydande risksignaler kring skolor används främst planerad tillsyn eller riktad tillsyn. Att tydligt kräva rättelse av skolor som inte når lagstiftningens krav och att återföra beslut är en viktig del i att bidra till skolors eget förbättringsarbete. Skolinspektionen arbetar därutöver med kvalitetsgranskning som är en bredare form av inspektion som syftar till att bidra till utveckling även i skolor som uppfyller skollagens krav. Denna granskningsform kan ge skolor än mer nyanserad återkoppling och information. Vidare finns det frågeställningar som inte kan omfattas av myndighetens tillsyn, men däremot inom ramen för kvalitetsgranskning där vi även har möjlighet att använda andra och djupare metoder.

Enligt forskning och internationella inspektionserfarenheter kan inspektion bidra till förbättringar såväl före som efter ett besökstillfälle. Skolinspektionen arbetar därför strategiskt med att informera, ge stöd och återkoppla från start till beslut. Exempelvis finns mycket material att tillgå för skolorna som förberedelse före en granskning. Uppföljning av ärenden har även en central betydelse för att Skolinspektionen ska bidra till förbättringar. Skolinspektionen arbetar situationsanpassat även inom uppföljningar och gör resursavvägningar för att kunna lägga mer resurser på skolor där det finns allvarigare brister.

En annan del av modellen är att arbeta med förebyggande arbete genom kunskaps-spridning. Att skapa förbättringsarbete på skolorna handlar också om att bidra med kunskap från inspektion även till skolor som inte granskats och att dessa verksamheter kan ta intryck av det som myndigheten pekar ut som väsentligt för kvaliteten i skolan. Detta görs bland annat utifrån rapporter från tematiska kvalitetsgranskningar och genom seminarier och evenemang såsom Skolinspektionens dag. Dessa riktas även till en bredare målgrupp som till exempel beslutsfattare och forskare. Se nedan under avsnittet *Hur Skolinspektionen kommunicerar sina resultat*.

Skolinspektionen arbetar således på olika sätt för att bidra till skolors förbättringsarbete. Vi granskar utvalda skolor och återkopplar, vi sprider resultat till skolor som inte har granskats och dessutom kommunicerar myndigheten resultat, rapporter och en övergripande bild av inspektionsverksamheten till regeringen.

Effekter av Skolinspektionens tillsyn och kvalitetsgranskning

Effekter på kort sikt kan analyseras genom att titta på om skolor förändrar sitt arbetsätt efter en inspektion och vidtar de förbättringsåtgärder Skolinspektionen rekommenderar inom kvalitetsgranskning eller avhjälper de brister som konstateras inom tillsyn. Eftersom åtgärderna syftar till att förbättra områden som är centrala för eleverna kommer Skolinspektionens inspektioner även på sikt bidra till förbättringar av utbildningens kvalitet.

Skolors och huvudmäns uppfattningar om inspektionen påverkar även vilken effekt tillsyn och kvalitetsgranskning kommer att ha på skolutveckling på längre sikt. Det kan både handla om deras inställning till en inspektionsform i sig och till hur den genomförs i den aktuella verksamheten.

Genomförda åtgärder förväntas bidra till skolutvecklingen

I de fall Skolinspektionens tillsyn visar på brister i verksamheten som resulterar i föreläggande om att vidta åtgärder, följer Skolinspektionen alltid upp med huvudmännen att bristerna åtgärdas. Arbetet med uppföljningar är av central betydelse för att Skolinspektionen ska kunna försäkra sig om att huvudmännen följer skollagens krav. Arbetet genomförs situationsanpassat. Ibland räcker det med att inskickade dokument från huvudmannen granskas, medan det ibland behövs fysiska besök på skolan. Andelen skolor och huvudmän som har åtgärdat bristerna vid första uppföljningstillfället är en indikation på hur väl Skolinspektionens tillsyn bidrar till skolutvecklingen. Av skolor och huvudmän som fått en eller flera konstaterade brister i en riktad tillsyn har 81 procent åtgärdat dem vid första uppföljningen under 2023 (se avsnitt 1.3.1). Vid allvarliga brister genomför myndigheten ett omfattande uppföljningsarbete. Vid vitesbeslut genomförs som regel uppföljning med fysiska besök i skolan. Det förekommer även fysiska besök vid uppföljningen om Skolinspektionen förelagt en huvudman att avhjälpa mer allvarliga brister.

Även inom planerad kvalitetsgranskning följer Skolinspektionen upp huvudmannens arbete med att utveckla verksamheten inom de områden som Skolinspektionen påtalat i granskningsbeslutet. Andelen som genomför Skolinspektionens föreslagna förbättringsåtgärder är en indikation på om inspektionen bidrar till att skolhuvudmän utvecklar sin verksamhet och genomför förbättringar. Av de ärenden som följts upp under 2023 har skolor och huvudmän vidtagit eller planerar att vidta tillräckliga åtgärder för att höja kvaliteten i de granskade områdena i 75 procent av ärendena (se avsnitt 1.4.2).

Skolinspektionen följer upp hur rektorer och huvudmän upplever inspektionen

Skolinspektionen genomför regelbundet en uppföljning av hur rektorer och huvudmän upplever tillsyn och planerad kvalitetsgranskning via en enkät. Syftet med dessa uppföljningsenkäter är att följa upp inspektionsverksamheten utifrån ett mottagarperspektiv. Detta i sin tur ger myndigheten möjlighet att identifiera möjliga utvecklingsområden samt att följa upp sin verksamhet utifrån ett internt likvärdighetsperspektiv. Under andra halvåret 2022 återupptogs uppföljningen med en reviderad enkät, efter att ha pausats under pandemin. På grund av detta inkluderas inga jämförelser med 2022 i siffrorna nedan.

Enkäterna har skickats ut under 2023 till de skolor och huvudmän som har genomgått en planerad kvalitetsgranskning eller riktad tillsyn. Vi har även påbörjat uppföljningen av den nya planerade tillsynen samt tematiska kvalitetsgranskningar. För dessa finns det ännu inte tillräckliga dataunderlag för att kunna dra slutsatser. Detta gäller även uppföljning av planerad kvalitetsgranskning på huvudmannanivå.

Planerad kvalitetsgranskning

Inom planerad kvalitetsgranskning på skolenhetsnivå är det viktigt för skolans fortsatta utvecklingsarbete att Skolinspektionen är tydlig med vad som fungerar bra i skolan, samt vilka utvecklingsområden som finns. Detta tydliggörs i beslutet och i det tillhörande återföringssamtalet som erbjuds i samband med granskningen. Ett tydligt beslut antas bidra till skolans fortsatta utvecklingsarbete.

Under 2023 skickades uppföljningsenkäter till 391 rektorer vars skolenhet hade omfattats av planerad kvalitetsgranskning. Av dessa besvarade 155 rektorer enkäten, vilket ger en svarsfrekvens på 40 procent. Eftersom svarsfrekvensen är relativt låg bör slutsatser om resultaten dras med viss försiktighet. Av de rektorer som besvarade enkäten ansåg 96 procent att bilden av skolan i det skriftliga beslutet var rättvisande. Samtidigt ansåg 83 procent av rektorer att Skolinspektionens kvalitetsgranskning leder till en förändring av svensk skola så att elever ges en bättre utbildning i en tryggare miljö.

Av de 127 rektorer som hade fått utvecklingsområden ansåg 76 procent att kvalitetsgranskning kommer att bidra till skolans fortsatta förbättringsarbete. Ett syfte med planerad kvalitetsgranskning är att identifiera både en skolas styrkor och utvecklingsområden. Av de som hade fått utvecklingsområden ansåg 96 procent av rektorerna att det var tydligt vad som fungerar bra i skolan. Samtidigt ansåg 95 procent att beskrivningen av skolans utvecklingsområden var tydlig medan något färre, 90 procent, ansåg att motiveringen till utvecklingsområdena var tydlig. Utöver detta ansåg 91 procent att det var tydligt vilka förbättringsåtgärder Skolinspektionen rekommenderar.

Riktad tillsyn

Under 2023 har Skolinspektionen skickat ut uppföljningsenkäter till 287 rektorer eller representant från huvudmannen vars verksamhet har fått en riktad tillsyn. Av dessa har 109 besvarat enkäten vilket ger en svarsfrekvens på 38 procent. Även här bör slutsatser nedan dras med viss försiktighet på grund av den relativt låga svarsfrekvensen.

Bland de verksamheter som besvarat enkäten och där det konstaterats en eller flera brister ansåg 95 procent att bristerna beskrivs tydligt i beslutet. Drygt 90 procent ansåg att motiveringen till bristerna är tydligt beskrivna. Att Skolinspektionen är tydlig i sina beslut är en förutsättning för att huvudmannen ska kunna sätta in rätt åtgärder för att avhjälpa bristerna. Samtidigt ansåg cirka 50 procent av dessa att den riktade tillsynen i ganska eller mycket stor utsträckning kommer att få positiva effekter för barnens utveckling/för elevernas resultat på sikt. Det finns inga givna bedömningsområden inom riktad tillsyn utan varje tillsyn blir unik där såväl innehåll som omfattning kan variera. Det kan därför vara stor skillnad på hur många och vilka områden som en riktad tillsyn omfattar. På grund av detta är det svårt att analysera förväntade effekter på längre sikt av riktad tillsyn.

Hur Skolinspektionen kommunicerar sina resultat

Centralt i myndighetens kommunikationsarbete är att kommunicera fattade beslut och rapporter med ny kunskap till berörda skolor och huvudmän. Kommunikationen före, under och efter inspektion är en av de viktigaste metoderna för att sprida kunskap om och skapa förtroende för Skolinspektionens roll och våra granskningsresultat.

I samband med tillsyn och kvalitetsgranskning får varje granskad verksamhet och huvudman, utöver ett skriftligt beslut, även muntlig återkoppling som är utformad för att rymma råd och vägledning utifrån vad Skolinspektionen sett under sin inspektion.

Kommunikation av övergripande resultat

Vid tematisk kvalitetsgranskning och tematisk tillsyn görs, utöver beslut, sammanfattningar av iakttagelser, resultat och bedömningar i de flesta fall i form av en rapport. Den kommuniceras till de verksamheter som granskats, men även till landets övriga skolor och huvudmän genom till exempel nyhetsbrev och seminarier.

För att kommunicera resultat från och kunskap om Skolinspektionens verksamhet använder myndigheten flera olika kanaler för kommunikation. Under 2022 startade myndigheten Inspektionspodden för att genom podcast hitta målgrupper som använder denna kanal. Produktionen av denna podcast har fortsatt under 2023 med tre nya avsnitt. Därmed har myndigheten producerat totalt åtta poddavsnitt. Under året har myndigheten initierat en digital, interaktiv seminarieserie: Skolsamtalet. Det första avsnittet behandlade hur rektorer arbetar för att betygen ska vara rättvisande och likvärdiga. Fler avsnitt kommer att produceras under 2024.

Kommunikation via skolinspektionen.se

Skolinspektionens webbplats, skolinspektionen.se, är huvudkanal för myndighetens kommunikation. Under 2023 har arbetet fortsatt för att myndighetens webbplats ska leva upp till EU:s tillgänglighetsdirektiv. Bland annat har en ny grafisk profil tagits fram, som bättre tillgodoser den grafiska tillgängligheten. Ett arbete har också inletts med översyn av webbplatsen i enlighet med regeringsuppdrag U2023/02135 Uppdrag om en översyn av stöd och information via webbplatser samt om utveckling och samordning av forskningsspridning.

All publicering av myndighetens rapporter och övrigt material sker digitalt på Skolinspektionens webbplats. Totalt har Skolinspektionen publicerat 17 publikationer under 2023.

På myndighetens webbplats finns möjlighet att prenumerera på Skolinspektionens samtliga publikationer. Här finns även möjlighet att prenumerera på myndighetens nyhetsbrev som ges ut cirka en gång i månaden, med uppehåll under sommaren.

Tabell 26a: Skolinspektionens webbplats år 2023, 2022 och 2021

Skolinspektionens webbplats	2023	2022	2021
Antal visade sidor per månad	349 913	328 776 ⁹⁴	249 553
Nedladdade publikationer och dokument	200 735	161 423	112 544
Prenumeranter av samtliga publikationer	4 547 ⁹⁵	5 309	4 698
Prenumeranter av nyhetsbrev	6 500 ⁹⁶	9 415	8 694

Kommunikation via medier

Skolinspektionen använder sig av sociala medier för att kommunicera och skapa ingångar till ytterligare information på myndighetens webbplats. Myndigheten använder Facebook, LinkedIn och X (Twitter). Under året beslutade dock Skolinspektionen att inte längre vara aktiv på X.

Tabell 26b: Skolinspektionen i sociala medier år 2023, 2022 och 2021

Sociala medier	2023	2022	2021
Följare på Facebook	11 596	11 221	10 979
Följare på Twitter	⁹⁷	17 800	17 700
Följare på LinkedIn	20 301	17 023	14 236

Redaktionella medier och upprätthållande av god journalistservice är viktiga för att sprida information om myndigheten till alla målgrupper.

Tabell 26c: Skolinspektionen i medierna år 2023, 2022 och 2021

Medier	2023	2022	2021
Webbpublicerade artiklar där Skolinspektionens omnämns	10 086	10 897	10 884
Pressmeddelanden	14	11	14

Kommunikation via evenemang

Skolinspektionen arrangerar årligen Skolinspektionens dag för att nå ut till våra målgrupper med aktuella iakttagelser och resultat. Årets Skolinspektionens dag arrangerades i Göteborg, med möjlighet till både fysiskt och digitalt deltagande. Fokus för konferensen var en skola med hög kvalitet för alla elever i hela landet. Cirka 960 personer deltog, varav 239 fysiskt.

⁹⁴ Under 2022 bytte Skolinspektionen webbstatistikverktyg från Google Analytics till Matomo. De två statistikverktygen använder olika metoder för att samla in och analysera data, vilket delvis kan ha bidragit till ökningen av antal visade sidor.

⁹⁵ Byte av system för utskick har givit en tydligare information om aktiva mottagare, vilket är orsak till en relativ minskning av angivet antal prenumeranter.

⁹⁶ Byte av system för utskick har givit en tydligare information om aktiva mottagare, vilket är orsak till en relativ minskning av angivet antal prenumeranter.

⁹⁷ 231025 beslutade Skolinspektionen att upphöra vara aktiv på Twitter.

Skolinspektionens generaldirektör deltog även vid Bokmässan i Göteborg och talade där om läsfrämjande insatser samt i flera andra evenemang under året som kommunnätverk samt seminarier som organisationer eller andra myndigheter anordnat.

1.8 Organisationsstyrning

1.8.1 Samverkan med skolmyndigheter och andra myndigheter

Återrapportering

8§ Myndigheten ska samverka med Statens skolverk, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Skolforskningsinstitutet i syfte att nå de utbildnings- och funktionshinderspolitiska målen inom skolområdet. Förordning (2014:1577).

(Skolinspektionens instruktion)

Skolinspektionen har samverkan med flera andra myndigheter i syfte att förbättra inspektionen och sprida kunskap om myndighetens iakttagelser.⁹⁸

Samverkan med Skolverket

Skolinspektionen har sedan 2009 en överenskommelse kring samverkan med Skolverket där de generella utgångspunkterna för samverkan presenteras, liksom de specifika områden som identifierats som särskilt viktiga för samverkan. Exempel på samverkan är möten mellan verksledningarna, remissförfarande, ändring av föreskrifter, upprättande av allmänna råd och frågor om tillståndsprovning.

Samverkan sker också i samband med framtagande av direktiv till Skolinspektionens tematiska kvalitetsgranskningar och tematiska tillsyner. Medarbetare från Skolinspektionen deltar även i vissa nätverk och referensgrupper vars syfte är informations- och kunskapsutbyte. Under året har Skolinspektionen ingått i samverkansgrupper gällande exempelvis framtagande av föreskrifter om det systematiska kvalitetsarbetet, samråd vad gäller nationella prov, stöd och elevhälsa samt i några av de nationella programrådena. Skolinspektionen lämnar löpande information till Skolverket inför insatser som kan tänkas påverka den andra myndigheten. Vad gäller frågor som härrör till den tidigare pandemin har regelbunden samverkan fortsatt för att hålla varandra uppdaterade på eventuella kvarstående konsekvenser för elevers lärande och hälsa. Samverkan har också inbegripit eventuella konsekvenser för skolors mottagande av nyanlända barn och elever som kommit till Sverige med anledning av kriget i Ukraina.

Skolinspektionen har också regeringens uppdrag⁹⁹ att löpande lämna underlag till Skolverket för bedömningen av vilka huvudmän och skolenheter som ska prioriteras för deltagande i uppdraget Samverkan för bästa skola.¹⁰⁰ Skolinspektionen lämnar också underlag för identifiering av relevanta utvecklingsområden. I de fall skolor drivs av en enskild huvudman överlämnar Skolinspektionen även grundläggande ekonomisk

⁹⁸ När det gäller samverkan kring funktionshinderspolitiken se avsnitt 1.9.3 *Uppföljning av funktionshinderspolitiken*.

⁹⁹ U2015/03631/GV

¹⁰⁰ U2015/3357/S

information. Skolinspektionen har under året bedömt och lyft till regeringen att kopplingen mellan Samverkan för bästa skola samt andra stödinsatser i förhållande till inspektion bör ses över.

Uppdrag till skolmyndigheterna

Under 2020 hade de fyra skolmyndigheterna ett gemensamt regeringsuppdrag om kvalitet och likvärdighet i skolsystemet.¹⁰¹ Med utgångspunkt i myndigheternas redovisning uppdrog regeringen i september 2021 åt myndigheterna att arbeta vidare med nationella målsättningar, delmål, indikatorer och framgångsfaktorer samt kvalitetsdialoger med huvudmän.¹⁰² Uppdraget slutredovisades den 30 april 2023 och därefter fattade regeringen beslut om nationella målsättningar. Även om uppdraget nu är slutfört kommer det även fortsättningsvis att finnas behov av samverkan myndigheterna emellan i frågor om de så kallade kvalitetsdialogerna. Myndigheten har också samverkat inom ramen för uppdraget om en översyn av stöd och information via webbplatser och utveckling och samordning av forskningsspridning.

Övrig samverkan med SPSM och Skolforskningsinstitutet

Skolinspektionen har en överenskommelse om samverkan med SPSM. Inom ramen för ett regeringsuppdrag om funktionshinderspolitiken har samverkan skett under 2023 med flera utbildningsmyndigheter, däribland SPSM. Samverkan med SPSM har även genomförts i framtagande och genomförande av tematiska kvalitetsgranskningar och på central myndighetsnivå. Skolinspektionen har återkommande kontakt med Skolforskningsinstitutet. Ett exempel är genom ett nätverk för samarbete inom frågor om forskning, där även Skolverket och SPSM ingår.

Samverkan med andra myndigheter

I Skolinspektionens ägar- och ledningsprövning sker samverkan med och informationsinhämtning från flera andra myndigheter än skolmyndigheter. Polismyndigheten, Bolagsverket, Kronofogdemyndigheten, Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket är exempel på det. Myndigheten deltar även i det så kallade MUR-nätverket för att motverka fusk och missbruk av välfärdsmedel. Skolinspektionen har även samverkan med andra inspektionsmyndigheter som till exempel Inspektionen för vård- och omsorg och Arbetsmiljöverket. Inom nätverket tillsynsforum möts årligen alla myndigheter som arbetar med tillsyn.

Inom ramen för en tematisk tillsyn av yrkesförarutbildningen för tung lastbil och släp samverkade myndigheten med Arbetsmiljöverket och Transportstyrelsen.¹⁰³ Skolinspektionen har samverkat med Myndigheten för delaktighet (MFD) med anledning av regeringsuppdraget inom funktionshinderpolitiken.

¹⁰¹ Uppdrag till skolmyndigheterna om kvalitet och likvärdighet (U2020/00734/S).

¹⁰² Uppdrag till Statens skolverk, Statens skolinspektion, Specialpedagogiska skolmyndigheten och Skolforskningsinstitutet om insatser för ökad kvalitet och likvärdighet (U2018/0265 delvis; U2021/03837)

¹⁰³ Skolinspektionen (2023). *Yrkesförarutbildningen för tung lastbil och släp inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå*. Dnr 2022:7154.

Samverkan med skolinspektioner i andra länder

Under året har Skolinspektionen medverkat i vissa internationella konferenser med syfte att utbyta erfarenheter med skolinspektioner i andra länder, som exempelvis Ofsted i England. Det har skett genom organisationen SICI (The standing International Conference of Inspectorates). Skolinspektionen har bland annat informerat om myndighetens arbete med risk- och väsentlighetsanalys och skolenkät. Då Ukraina är en av medlemmarna i SICI har Skolinspektionen under året haft en del kontakt med landet, bland annat har Ukraina efterfrågat hur Sverige har mätt och utvärderat elevers "learning loss" i samband med pandemin. Här har Skolinspektionen samverkat med Skolverket för att sammanställa befintlig erfarenhet.

Skolinspektionen bedriver tillsammans med inspektionsmyndigheter i Skottland och Nederländerna samarbetsprojektet "Civic values and skills" som är finansierat av SICI. Projektet kommer att pågå till början av 2024 och består av erfarenhetsutbyte kopplat till inspektionsbesök med ett visst fokus på frågor som demokrati, värderingar och extremism. Under året har de tre deltagande länderna gjort besök i respektive land med tillhörande skolbesök, så kallat "job shadowing".

1.8.2 Kompetensförsörjning och andra personalrelaterade uppgifter

Åtterrapporering

Myndigheten ska redovisa de åtgärder som har vidtagits i syfte att säkerställa att kompetens finns för att fullgöra de uppgifter som avses i 1§ första stycket. I redovisningen ska det ingå en bedömning av hur de vidtagna åtgärderna sammantaget har bidragit till fullgörandet av dessa uppgifter.
(F. 2008:747)

(3 kap 3§ i Förordning om årsredovisning och budgetunderlag 2000:605)

Uppgift ska lämnas om de anställdas frånvaro på grund av sjukdom under räkenskapsåret.

(7 kap 3§ i Förordning om årsredovisning och budgetunderlag 2000:605)

Skolinspektionens medarbetare

Den 31 december 2023 var 544 personer anställda på Skolinspektionen. Antalet årsarbetskrafter har ökat från 440 under 2022 till 474 under 2023. Under 2023 har 73 personer påbörjat sin anställning och 69 personer har slutat sin anställning, vilket motsvarar en personalomsättning om 12,5 procent. Det är en minskning i förhållande till 2022 då personalomsättningen var 14,3 procent.

Den genomsnittliga anställningstiden har ökat till 5,2 år i jämförelse med 2022 års siffra som var 4,8 år.

Tabell 27: Antal anställda; totalt, per anställningsform, i arbete, årsarbetskraft samt personalomsättning, år 2023, 2022 och 2021

	2023	2022	2021
Totalt antal anställda	544	543	485
varav tillsvidare	539	527	466
varav tidsbegränsade	5	16	19
varav tjänstlediga	52	55	56
Antal i arbete	492	488	429
Omräknat årsarbetskraft	474	440	415
Slutat	69	74	57
varav pension	4	2	9
Personalomsättning	12,5 %	14,3 %	12,2 %

Könsfördelningen avseende Skolinspektionens tillsvidareanställda har varit relativt konstant under de senaste tre åren, medan andelen chefer som är män har ökat. 77 procent av de tillsvidareanställda är kvinnor och 23 procent män. Det är 79 procent kvinnor respektive 21 procent män som är chefer. Snittålder för Skolinspektionens medarbetare är 46 år.

De anställda har olika bakgrund avseende utbildning och tidigare erfarenheter. Anställda som arbetar som inspektörer har vanligen examen i juridik, pedagogik eller samhällsvetenskap.

Skolinspektionens sjukfrånvaro, i procent av tillgänglig arbetstid, har under 2023 uppgått till 3,41 procent. Myndighetens sjukfrånvaro ökade från förhållandevis låga sjuktal under pandemin till att nu ligga i nivå med sjuktalen före pandemin. Myndigheten följer noga och kontinuerligt utvecklingen av sjukfrånvaron.

Tabell 28: Sjukfrånvaro i procent av tillgänglig arbetstid år 2023, 2022 och 2021

Ålder och kön m.m.	2023	2022	2021
Totalt	3,41	3,02	1,95
Åldersgruppen 29 eller yngre	1,39	2,73	4,59
Åldersgruppen 30–49	3,29	2,72	1,69
Åldersgruppen 50 år eller äldre	3,82	3,64	2,13
Kvinnors sjukfrånvaro	4,02	3,54	2,39
Mäns sjukfrånvaro	1,38	1,20	0,54
Andel av sjukfrånvaron som avser frånvaro under en sammanhängande tid av 60 dagar eller mer	61,06	48,87	45,20

Genomförda åtgärder för kompetensförsörjning

Skolinspektionen har i likhet med andra myndigheter utmaningar vad avser kompetensförsörjningen. Under 2023 har en Kompetensförsörjningsstrategi för 2023–2028

tagits fram.¹⁰⁴ Syftet är att den ska stödja Skolinspektionen att fortsätta utveckla myndighetens kompetensförsörjning och att säkerställa att myndigheten har rätt kompetens för att möta verksamhetens behov och mål. Som stöd för det utvecklas en årlig plan tillsammans med medarbetare och chefer, som ska leda till att öka attraktiviteten av Skolinspektionen som arbetsplats samt begränsa skillnader mellan personalbehov och tillgänglig kompetens.

En tydlig chefs- och medarbetarskapspolicy är en viktig komponent i Skolinspektionens strategiska kompetensförsörjning. En reviderad chefs- och medarbetarskapspolicy har tagits fram och beslutats. Policyn ska ses som ett stöd för hur alla på myndigheten förväntas interagera, samarbeta och förhålla sig i sitt uppdrag.

Arbetsgivaren och arbetstagarorganisationerna har vid inledningen av 2022 tecknat ett nytt samverkansavtal.¹⁰⁵ Under 2023 har samverkansavtalet följts upp med målet att undersöka om det är en verksamhetsanpassad och ändamålsenlig samverkan som stödjer verksamhetsutveckling, ger bra och bredare underlag för beslut och som bidrar till medarbetarnas upplevelse av delaktighet och engagemang. Uppföljningen visar att de allra flesta är nöjda med hur samverkansavtalet fungerar, men det kan fortsatt behövas ytterligare informationsinsatser. I dialog på central samverkan med centrala parter framförs en positiv syn på hur samverkansavtalet används och hur det bidrar till dialog och delaktighet.

Under året har en utbildning för chefer genomförts med stöd av Arbetsgivarverket, "Chef i staten", i syfte att stärka arbetsgivarrollen och synliggöra framgångsfaktorer för en väl fungerande verksamhetsutveckling och medarbetarnas välbefinnande och prestation.

Vidare har en utbildning genomförts i "Intervjumetodik – intervjuer med barn och ungdomar samt personer med NPF" där målgruppen i första hand är inspektörer i kärnverksamheten. Målet med utbildningen är att deltagarna ska få en ökad kunskap om intervjuer med barn och ungdomar samt en övergripande kunskap och förståelse för utmaningar vid intervjuer med personer med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar (NPF).

Inspektörsprogrammet för utredare som arbetar i inspektionsverksamheten har fortsatt under året. En mindre utvärdering av ett komprimerat program har genomförts och visar inte på ett behov av ytterligare justeringar av större karaktär.

Skolinspektionen arbetar systematiskt med arbetsmiljöfrågor utifrån målsättningarna i myndighetens arbetsmiljöpolicy för att förhindra alla former av diskriminering i verksamheten.

Myndigheten har under året genomfört olika aktiviteter inom funktionshinderområdet. Exempelvis har en intern checklista för den årliga fysiska skyddsronnen som utförs på respektive kontor utökats med ett antal frågor som rör tillgänglighet i lokalerna. Detta har gjorts för att synliggöra och åtgärda eventuella enkelt avhjälpta hinder i den fysiska kontorsmiljön. Se även avsnitt 1.9.3 *Uppföljning av funktionshinderpolitiken*.

¹⁰⁴ Skolinspektionen (2023). *Kompetensförsörjningsstrategi för 2023–2028*. Dnr 2023:4591

¹⁰⁵ Skolinspektionen (2022) *Lokalt kollektivavtal om samverkan för framtiden inom Skolinspektionen*. Dnr 2022:252.

För att kvalitetssäkra och förbättra löneprocessen har vi genomfört lönerevisionen i en för oss ny modul i vårt lönesystem under 2023. Detta är ännu ett steg i digitalisering av våra processer. För chefer bör detta ge en bättre och tydligare översyn. Ytterligare en digitalisering som genomförts är avslutssamtal som på ett bättre sätt systematiserats. Den kunskap som vi får därigenom stödjer oss i den fortsatta kompetensförsörjningen.

En intern arbetsgrupp har haft i uppdrag att redogöra för vad den nya beredskapsförordningen innebär och vad den betyder för Skolinspektionen. Gruppen har särskilt haft i uppdrag att identifiera eventuell samhällsviktig verksamhet. Skolinspektionen har bedömt att myndigheten inte har samhällsviktig verksamhet i beredskapsförordningens mening. Arbetet fortsätter under 2024 bland annat vad avser frågan om eventuell krigsplacering av personal.

Under året har det arbetats med att ta fram en ny krisplan inklusive genomförts en övning för att säkerställa funktionaliteten i den. Arbetet kommer att fortsätta under 2024.

1.8.3 Informationssäkerhet

Återrapportering

Skolinspektionen ska övergripande redogöra för hur myndigheten arbetat för att stärka sin informationssäkerhet och för hur myndigheten planerar för att möta framtida behov, bland annat utifrån aktuella digitaliseringsinitiativ. Redovisningen ska innehålla en beskrivning av åtgärder för att utveckla den interna styrningen och uppföljningen av informationssäkerhetsarbetet.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2023)

Skolinspektionen arbetar regelbundet med översyn av ledningssystemet för säkerhet där bland annat informationssäkerhet är en viktig del. Under året har myndigheten genomfört ett genomgripande arbete för att implementera den uppdaterade riktlinjen för informationssäkerhet som beslutats under året. Myndigheten har även förstärkt organisationen med ytterligare tjänster där rekrytering genomförts och ytterligare rekrytering pågår. Under 2023 har även en genomgripande översyn påbörjats av myndighetens informationsklassning inklusive riskbedömningar och framtagande av skyddsåtgärder för att säkerställa att myndigheten ligger i linje med förväntad nivå. Detta arbete kommer att fortgå även under 2024.

Uppföljning av informationssäkerheten genomförs kontinuerligt i arbetet med digitalisering av myndigheten bland annat genom det digitala verktyget Infosäkkollen, som Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) tillhandahåller. Resultatet från Infosäkkollen ger underlag för myndighetens fortsatta arbete med informationssäkerhet.

Det förändrade omvärldsläget under år 2023 har påverkat samhället i stort och medfört att det har blivit än mer viktigt att vara uppmärksam på den information som sprids. Skolinspektionen bevakar utvecklingen kring IT-säkerheten och följer MSB:s och Cert.se:s rekommendationer kring eventuella extra insatser gällande informations-

och IT-säkerhet. Skolinspektionen har bland annat genomfört insatser för ökad vaktsamhet mot försök till nätfiske och mot avvikande mönster i nättrafik.

Frågan om IT-säkerhet diskuteras regelbundet i olika former inom myndigheten. Det ingår i ledningsgruppens regelbundna uppföljning att fokusera på IT-säkerhet och status i olika insatser för att motverka avvikelser.

1.9 Övrig verksamhet och återrapportering

1.9.1 Skolväsendets överklagandenämnd

Återrapportering

11§ [...] Myndigheten ska i årsredovisningen lämna en verksamhetsberättelse och en ekonomisk redovisning när det gäller verksamheten vid nämnden. Av årsredovisningen ska följande framgå:

1. ärendenas antal och innehåll,
 2. vilken skol- eller verksamhetsform ärendena hänför sig till,
 3. de beslut som nämnden har fattat,
 4. ärendenas handläggningstider, och
 5. vilka kansliresurser som myndigheten tillhandahåller för nämnden och hur det bidrar till att nämndens arbete kan bedrivas rättssäkert och effektivt. Förordning (2017:1301).
- (Skolinspektionens instruktion)

I detta avsnitt redovisas den verksamhetsberättelse och ekonomiska redovisning som Skolinspektionen ska lämna om Skolväsendets överklagandenämnd (ÖKN).

Verksamhetsberättelse

ÖKN hade under åren 2018–2020 en mycket kraftig ökning av antalet inkomna överklagandeärenden i förhållande till tidigare år. Under 2020 noterades den högsta siffran av inkomna ärenden hittills (2 367 ärenden). Ökningen av inkomna ärenden under dessa år har främst berott på ärenden som avser överklaganden av skolplaceringsbeslut, så kallade skolplaceringsärenden. Under året 2023 har ärendeinflödet till ÖKN varit fortsatt högt, varav 2 175 överklagandeärenden inkommit. Skolplaceringsärenden är alltjämt den största ärendekategorin hos ÖKN. Under året kan inte någon särskild orsak eller faktor ses som skäl för ett stort antal inkomna skolplaceringsärenden och det är alltjämt de stora kommunerna Stockholm, Göteborg och Malmö som står för flest inkomna skolplaceringsärenden.

Tidigare orsaker eller faktorer som under åren kan ha bidragit till ökningen av skolplaceringsärenden är följande:

- Att nämnden under 2016 fattade ett vägledande beslut som innebär att skolplaceringsärenden till stor del numera sakprövas, till skillnad från tidigare då överklaganden avvisades i större utsträckning.
- Att allt fler kommuner har börjat använda sig av så kallade skolbytesperioder vid fler tillfällen under året. Detta gör att vårdnadshavare har möjlighet att överklaga flera beslut, både beslut som rör skolplacering och beslut som rör skolbyte.
- Den fortsatt ökade medvetenheten om nämndens ställning som överinstans för skolplaceringsärenden, bland både vårdnadshavare och kommuner.

- Att allt fler vårdnadshavare/klaganden under åren har börjat använda sig av lättillgänglig digital kommunikering (de allra flesta överklagar via e-post), kan även ha bidragit till fler överklaganden.

Den 1 januari 2023 trädde ny lagstiftning ikraft som innebär att ÖKN nu även överprövar rektors beslut om att en elev ska gå om en årskurs. Under året har ÖKN dock enbart fattat tre beslut gällande denna nya ärendekategori.

ÖKN har under 2023 avgjort 2 297 överklagandeärenden. Av dessa har ÖKN i sin helhet fattat beslut i 86 ärenden under 13 sammanträden, så kallade nämndbeslut. Ordföranden eller vice ordföranden i nämnden har på nämndens vägnar fattat beslut i resterande 2 211 ärenden, så kallade ordförandebeslut. Omfattningen av ordförandebeslut i förhållande till nämndbeslut är fortsatt mycket stor och står för 96 procent av det totala antalet beslut fattade under året. Möjligheten att i så pass stor utsträckning fatta ordförandebeslut beror på att många av de inkomna ärendena är sådana som inte kräver nämndens sakkunskap. Därutöver har nämnden arbetat fram en omfattande praxis som ordföranden eller vice ordföranden kan stödja sig mot när ordförandebeslut fattas.

Tabell 29a: Antal och andel inkomna överklaganden och beslut efter beslutsfattare och kön år 2023, 2022 och 2021

Överklaganden	Skolväsendets överklagandenämnd		
	2023	2022	2021
Inkomna	2 175	2 127	1 891
Flickor	45 %	48 %	45 %
Pojkar	53 %	51 %	53 %
Övriga*	2 %	1 %	2 %
Beslut	2 297	2 747	1 708
Flickor	46 %	49 %	44 %
Pojkar	52 %	50 %	56 %
Övriga*	1 %	1 %	1 %
Varav antal beslut fattade av ordförande	2 211	2 653	1 638
Flickor	47 %	50 %	44 %
Pojkar	52 %	50 %	55 %
Övriga*	1 %	1 %	1 %
Varav antal beslut fattade av nämnden	86	94	70
Flickor	44 %	29 %	34 %
Pojkar	56 %	71 %	66 %
Övriga*	0 %	0 %	0 %

* Ärenden som berör fler klaganden eller där kön inte är specificerat.

Tabell 29b: Antal och andel inkomna överklaganden efter skol- och verksamhetsformer och kön år 2023, 2022 och 2021

	Skolväsendets överklagandenämnd		
	2023	2022	2021
Inkomna överklaganden	2 175	2 127	1 891
Varav grundskoleärenden	1 216	1 168	967
Flickor	45 %	47 %	42 %
Pojkar	54 %	52 %	56 %
Övriga*	2 %	1 %	2 %
Varav gymnasieärenden	29	30	30
Flickor	55 %	53 %	43 %
Pojkar	45 %	47 %	53 %
Övriga*	0 %	0 %	3 %
Varav ärenden om kommunal vuxenutbildning	249	128	238
Flickor	47 %	55 %	60 %
Pojkar	50 %	45 %	37 %
Övriga*	3 %	0 %	3 %
Varav anpassad grundskola	18	41	17
Flickor	33 %	32 %	41 %
Pojkar	67 %	68 %	59 %
Övriga*	0 %	0 %	0 %
Varav förskoleklassärenden	629	705	611
Flickor	46 %	50 %	44 %
Pojkar	53 %	49 %	53 %
Övriga*	1 %	1 %	2 %
Varav specialskoleärenden	25	24	25
Flickor	48 %	33 %	28 %
Pojkar	52 %	67 %	72 %
Övriga*	0 %	0 %	0 %
Varav övriga ärenden ¹⁰⁶	9	3	3
Flickor	56 %	0 %	100 %
Pojkar	44 %	100 %	0 %
Övriga*	0 %	0 %	0 %

* Ärenden som berör fler klaganden eller där kön inte är specificerat.

¹⁰⁶ Ärenden som avser bland annat sameskolan och anpassad gymnasieskola

Tabell 29c: Antal och andel beslutade ärenden efter beslutstyp och kön år 2023, 2022 och 2021

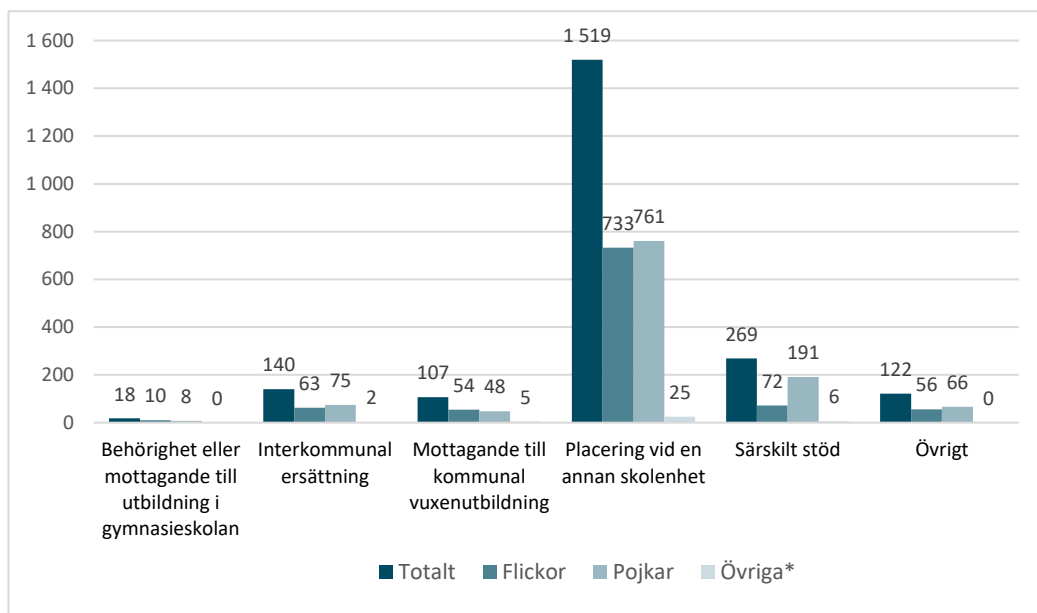
	Skolväsendets överklagandenämnd		
	2023	2022	2021
Beslut överklaganden	2 297	2 748	1 708
Varav beslut efter prövning ¹⁰⁷	1 532	1 767	954
Flickor	48 %	50 %	46 %
Pojkar	51 %	50 %	54 %
Övriga*	1 %	0 %	0 %
<i>Varav avslag eller delvis avslag</i>	1 197	1 453	813
Flickor	50 %	52 %	47 %
Pojkar	49 %	48 %	52 %
Övriga*	1 %	0 %	0 %
<i>Varav bifall eller delvis bifall</i>	335	314	141
Flickor	42 %	41 %	38 %
Pojkar	56 %	59 %	61 %
Övriga*	1 %	0 %	1 %
Varav avvisade	246	326	272
Flickor	50 %	50 %	47 %
Pojkar	48 %	48 %	52 %
Övriga*	2 %	1 %	0 %
Varav avskrivna	505	633	464
Flickor	41 %	46 %	37 %
Pojkar	57 %	53 %	61 %
Övriga*	2 %	1 %	1 %
Varav övriga	14	21	18
Flickor	43 %	48 %	39 %
Pojkar	57 %	52 %	61 %
Övriga*	0 %	0 %	0 %

* Ärenden som berör fler klaganden eller där kön inte är specificerat.

Av det totala antalet ärenden som ÖKN avgjort har cirka 67 procent prövats i sak. Av de ärenden som har sakprövats har 22 procent bifallits eller delvis bifallits.

¹⁰⁷ Avser även ärenden där Överklagandenämnden beslutat att delvis bifalla och delvis avvisa/avskriva respektive delvis avslå och delvis avvisa/avskriva.

Diagram 1: Antal inkomna överklaganden efter ärendekategori och kön år 2023

* Ärenden som berör fler klaganden eller där kön inte är specificerat.

Överklagandeärenden som rör placering vid annan skolenhet har sedan flera år tillbaka utgjort den största ärendekategorin. Under 2023 var andelen 70 procent. Den därefter vanligast förekommande ärendekategorin hos nämnden är ärenden som avser särskilt stöd (cirka 12 procent). I ärendekategorin "Övrigt" återfinns ärendekategorier som bland annat avser mottagande av elev från en annan kommun, anpassad grundskola, RH-anpassad utbildning och specialskola samt ärenden gällande beslut som nämnden inte är behörig att pröva.

Tabell 30: Genomsnittlig handläggningstid för beslutade ärenden (dagar), efter beslutfattare och kön år 2023, 2022 och 2021

Genomsnittlig handläggningstid för beslutade ärenden (dagar)	2023	2022	2021
Överklagandenämnden i sin helhet	138	199	240
Flickor	138	202	244
Pojkar	138	197	236
Övriga*	132	164	242
Ordföranden	140	199	244
Flickor	139	201	247
Pojkar	140	198	242
Övriga*	132	164	242
Nämnden	90	202	126
Flickor	94	233	154
Pojkar	87	189	111
Övriga*	-	-	-

* Ärenden som berör fler klaganden eller där kön inte är specificerat.

Under 2023 har den genomsnittliga handläggningstiden för ÖKN:s ärenden varit 138 dagar. Handläggningstiden har minskat kraftigt jämfört med föregående år då den genomsnittliga handläggningstiden var 199 dagar. Detta beror främst på att beredningstiden hos kansliet har minskat, det vill säga tiden från det att ett överklagandeärende inkommit till det att kansliet överlämnat ärendet till nämnden för beslutsfattande.

Den förbättrade handläggningstiden hos kansliet beror främst på den resurstilldelning i form av årsarbetskrafter som tilldelats kansliet. Därutöver har kansliet under året haft en lägre personalomsättning. Den förbättrade handläggningstiden hos kansliet och en effektiv arbetsprocess för nämndärenden har även det bidragit till att handläggningstiden för nämndbeslut har minskat kraftigt.

Av ÖKN:s verksamhetsplan för 2023 framgår att målsättningen för handläggningstiderna varit att 80 procent av de ärenden som har inletts genom överklagande ska ha avgjorts inom tre månader. Vidare framgår att Överklagandenämndens mål är att samtliga överklagandeärenden ska ha avgjorts inom sex månader. Under 2023 har 33 procent (17) av ärendena avgjorts inom tre månader och 76 procent (56) inom sex månader. Handläggningstiderna utifrån målsättningen hos ÖKN har därmed starkt förbättrats i jämförelse med tidigare år.

Kansliresurser som Skolinspektionen tillhandahåller för nämnden och hur de bidrar till att arbetet kan bedrivas rättssäkert och effektivt

Skolinspektionen utför administrativa och handläggande uppgifter åt Skolväsendets överklagandenämnd, bland annat genom att tillhandahålla ett kansli.

Under 2023 har ärendeinströmningen till nämnden varit fortsatt hög. Skolinspektionen har mot bakgrund av detta sett till att de kansliresurser i form av utökad bemanning på kansliet, som genomfördes under föregående år, har bibehållits. Därav har tidigare visstidsanställda jurister samt en administratör på kansliet fått tillsvidareanställning. Vidare har även ett fortsatt stöd från övriga funktioner inom Skolinspektionen getts, bland annat i form av stöd från registratur, arkiv och statistik. Resultatet av Skolinspektionens utökade kansliresurser under åren och den nu fortsatt bibehållna resurstilldelningen inklusive övrigt stöd till kansliet, kan nu ses i form av kraftigt minskade handläggningstider och ärendebalanser.

Utöver detta och i syfte att stötta kanslichefens arbete då verksamheten växt kraftigt under åren samt i syfte att bibehålla personal och öka möjligheterna till karriärvägar, har en ny befattning, benämnd kanslisamordnare, inrättats på kansliet.

Det finns alltså väl fungerande interna arbetssätt och rutiner och ett mycket gott samarbete mellan kansliet och ordföranden samt de två vice ordförandena och nämnden i sin helhet, vilket bidragit till ett fortsatt effektivt och rättssäkert beslutsfattande. Under året har arbetet med IT-utveckling fortsatt, där fokus har varit ett arbete med ett nytt anpassat ärendehanteringssystem. Arbetet med detta kommer att fortgå under hela 2024. Under nästkommande år kommer även det påbörjade arbetet med bland annat revidering av nämndens arbetsordning samt arbete med beredskapsförordningen att pågå.

Ekonomisk redovisning

Verksamhetens kostnad och kostnad per prestation

Den totala kostnaden för Skolväsendets överklagandenämnds verksamhet var 14 218 tkr år 2023 (motsvarande kostnad var 14 837 tkr år 2022 och 12 187 tkr år 2021). Se även tabell 31.

Kostnaden per beslutat ärende var 6 200 kr år 2023 (motsvarande kostnad var år 2022 5 400 och 7 100 kr år 2021).

Den totala kostnaden har minskat jämfört med föregående år. En stabilare bemanningssituation har medfört lägre behov av inhyrd personal. Kostnad per beslut har ökat jämfört med föregående år då färre beslut fattats under 2023.

Tabell 31: Ekonomisk redovisning för Skolväsendets överklagandenämnd år 2023, 2022 och 2021

Verksamhetens kostnader, tkr	2023	2022	2021
Kostnader för personal	10 529	11 161	7 782
Övriga driftkostnader	590	1 150	2 679
Indirekta kostnader ¹⁰⁸	3 099	2 525	1 726
Summa	14 218	14 837	12 187

Kostnaderna för personal har under året minskat något. Intentionen har varit att bibehålla antalet planerade årsarbetskrafter. Svårigheter i rekrytering har inneburit viss minskad personalkostnad samtidigt som inhyrd personal har minskat (övriga driftkostnader).

¹⁰⁸ Andel av Skolinspektionens gemensamma kostnader.

ÖKN:s ledamöter

Tabell 32: ÖKN:s ledamöter, ersättning från Skolinspektionen och övriga styrelseuppdrag år 2023¹⁰⁹

Överklagandenämndens ledamöter	Ersättning (kr)	Övriga styrelseuppdrag
Elin Carbell Brunner (ordförande)	135 700	---
Magnus Åhammar (vice ordförande)	84 000	Stockholms universitets disciplinnämnd, Musikhögskolans disciplinnämnd
Claes Mårtensson (vice ordförande)	58 475	Rådet för Domstolsakademin
Daniel Wanhatalo	13 300	
Greger Bååth (ordinarie)	22 800	Arbetslöshetskassan Vision, Finans och försäkringsbranschens A-kassa, Mo Gård AB, Nationellt kunskapscenter för dövblindfrågor, Jarelin Media AB, SIMA folkhögskola, Stiftelsen Sunnerdahls handikappfond
Elisabeth Fernell (ordinarie)	26 600	Personförsäkringsnämnden
Eva Ekstedt Salzmänn (ordinarie)	26 600	---
Ann-Charlotte Smedler Drake (ordinarie)	13 300	---
Einar Jakobsson	15 200	
Jonas Hedström (ersättare)	18 050	---
Cindra Klingspor Lindblom (ersättare)	15 200	Klingsporska släktföreningen
Summa	429 225	

Kansliet för Skolväsendets överklagandenämnd har tagit fram ovanstående verksamhetsberättelse för Skolväsendets överklagandenämnd. Information har lämnats och synpunkter har inhämtats på verksamhetsberättelsen vid nämndsammanträde den 14 december 2023.

Återrapportering

Skolinspektionen ska redovisa en fördjupad analys över kostnaderna för Skolväsendets överklagandenämnds verksamhet och hur kostnaderna har utvecklats de senaste fem åren. Skolinspektionen ska även redovisa vilka överväganden som myndigheten har gjort under året när resurser fördelats till verksamheten och vilka insatser som har gjorts för att effektivisera handläggningen av nämndens ärenden.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2023)

¹⁰⁹ Avser även ersättning till de som inte längre är ledamöter men där sådan ersättning utbetalats under 2023.

I detta avsnitt redovisas en fördjupad analys över kostnaderna för Skolväsendets överklagandenämnd (ÖKN) och hur kostnaderna utvecklats de senaste fem åren (2019–2023). Även överväganden som Skolinspektionen gjort under året vid resursfördelning och insatser i syfte att effektivisera handläggningen redovisas.

Tabell 33 : Ekonomisk redovisning för Skolväsendets överklagandenämnd år 2019–2023

Verksamhetens kostnader, tkr	2023	2022	2021	2020	2019
Kostnader för nämnden	521	681	642	307	450
Kostnader för kansliet	13 697	14 156	11 545	9 468	6 566
Summa	14 218	14 837	12 187	9 775	7 015

Kostnader för ÖKN under perioden 2019–2023

Under perioden 2019–2023 har kostnaderna för ÖKN ökat stadigt mot bakgrund av den ökade ärendeinströmning som skett under perioden. Kostnaderna för verksamheten under 2019 ökade mycket kraftigt i jämförelse med exempelvis år 2016, från en total kostnad om 4,4 mnkr (inklusive overhead) till 7 mnkr. Skolinspektionen äskade därför under 2019 om ett årligt tillskott på 6 mnkr mot bakgrund av de ökande ärendemängderna och därmed kostnaderna för ÖKN-kansliets verksamhet. Av dessa medel motsvarade 3 mnkr de resurser som Skolinspektionen redan tillskjutit genom interna prioriteringar och ytterligare 3 mnkr i syfte för att klara den prognosticerade ökningen av antalet ärenden. I skrivelsen till departementet anfördes att inflödet i maj 2019 indikerade en ökning av antalet ärenden med 70 procent jämfört med 2018. Utfallet blev en ökning av ärenden med cirka 50 procent. Dock fortsatte inflödet att öka med 30 procent från 2019 till 2020. Regeringen tillförde 3 mnkr i tillfälliga anslagsmedel 2019 och därefter höjdes anslagsnivån under år 2020 med 6 mnkr.

Verksamheten har under åren varit mycket svårprognosticerad och det har därför funnits utmaningar med att tillse en tillräcklig och jämn resurstilldelning i förhållande till ärendeinströmningen. De kostnadsökningar som skett under perioden härrör främst från att bemanningen hos kansliet har ökat samtidigt som tidsåtgång i verksamhetsnära stödfunktioner som arkiv, registratur och administration också har ökat. Bemanningen på kansliet har under perioden gått från cirka åtta årsarbetskrafter (2019) till cirka 15–16 årsarbetskrafter (2023). Under 2023 har ambitionen varit att bibehålla antalet årsarbetskrafter men på grund av viss personalomsättning och utmaningar i fråga om rekrytering av jurister har kostnaderna 2023 minskat något jämfört med föregående år.

Genomförda insatser i syfte att effektivisera handläggningen

Under åren, och särskilt mot bakgrund av den stora ärendeinströmningen till ÖKN, har flera insatser genomförts i syfte att effektivisera handläggningen. Effektiviseringarna har främst genomförts inom kansliet. Den främsta insatsen har bestått i att fördela ytterligare resurser i form av utökad bemanning till kansliet, vilket möjliggjort att fler beslutsförslag har kunnat lämnas till ÖKN för beslutsfattande. Därutöver kan bland annat nämnas:

- Bemanningen på kansliet har tidigare under högsäsongperioder (den period då flest skolplaceringsärenden inkommer till ÖKN) förstärkts genom tidsbe-

gränsade anställningar för jurister. I syfte att bland annat bibehålla kompetensen, stabiliteten och god arbetsmiljö på kansliet har samtliga numera en tillsvidareanställning.

- Vid högsäsongperiod har Skolinspektionen genom internt stöd förstärkt registratur (registrering) och även de administrativa resurserna på kansliet har utökats (expediering).
- Kansliet har effektiviserat sin ärendefördelningsprocess genom att inrätta beredningsgrupper med särskilda kompetensområden.
- Arbetet mellan kansliet och ÖKN har setts över, varigenom arbetsprocesser för såväl så kallade ordförandebeslut som för så kallade nämndbeslut har förtydligats. (ÖKN fattar som huvudregel beslut inom cirka en vecka efter att ett ärende överlämnats från kansliet till ÖKN för beslutsfattande.)
- Arbete med effektivisering av nuvarande ärendehanteringssystem har pågått under perioden och flera digitala/automatiserade lösningar har möjliggjort en ökad effektivitet i beredningsprocessen.
- Skolinspektionen har inrättat en modell för systemförvaltning där ÖKN ingår. I och med detta har bland annat en ärendeflödesanalys genomförts. Syftet är att undersöka förutsättningar för ett nytt, anpassat och effektivare ärendehanteringssystem för ÖKN.
- I syfte att stötta kanslichefens arbete då verksamheten växt kraftigt under åren samt att bibehålla personal genom ökade möjligheter till karriärvägar har en ny befattning inrättats på kansliet (kanslisamordnare). Kanslisamordnaren har bland annat i uppgift att följa upp och rapportera handläggningstider till kanslichef.

Under 2023 kan Skolinspektionen, mot bakgrund av kraftigt minskade handläggningstider, konstatera att de insatser som genomförts bidragit till en effektivisering av handläggningen.

1.9.2 Agenda 2030

Återrapportering

Skolinspektionen ska redovisa sitt arbete med Agenda 2030 och hur myndigheten har samverkat och bidragit till att nå de globala målen för hållbar utveckling.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2023)

Utgångspunkten för hållbarhetsarbetet inom myndigheten är att genom kärnverksamhetens förväntade effekter och den interna styrningen av myndighetens arbete kunna bidra till att målen uppnås.

Redovisning av relevanta mål

Myndigheten har gjort en analys av vilka mål inom Agenda 2030 som är relevanta och av betydelse inom myndighetens uppdrag. Skolinspektionen har valt att fokusera på

de mål och delmål som ligger inom myndighetens uppdrag och vilka vi *direkt kan påverka*.

Mål 4. God utbildning för alla

Ett flertal av delmålen ingår i myndighetens uppdrag. Det innebär att de omfattas av det som myndigheten inspekterar inom tillsyn och kvalitetsgranskning.

Det finns anledning att särskilt lyfta fram några av myndighetens rapporter under året kopplade till olika delmål.

För delmål 4.2 *Lika tillgång till förskola av god kvalitet*, vill myndigheten lyfta fram rapporten *Huvudmäns och rektorers arbete för kvalitet i undervisning på förskolor som ligger i socioekonomiskt svagare områden*¹¹⁰.

Myndigheten under 2023 fortsatt att utveckla sin inspektion av vuxenutbildningen, vilken kan kopplas till delmål 4.3 *Lika tillgång till yrkesutbildning och högre utbildning av god kvalitet*. Det har främst skett genom tematisk tillsyn där till exempel rapporten *Yrkesförarutbildning för tung lastbil och släp inom kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå*¹¹¹ väckt stort intresse inom skolområdet, näringslivet och i media. I arbetet med denna granskning har samverkan skett med Skolverket, Transportstyrelsen, Transportfackens Yrkes- och Arbetsmiljönämnd (TYA) samt Arbetsmiljöverket.

Möjligheten för elever och studenter med funktionsnedsättning att gå i skolan på jämlika villkor som andra är uttalat i delmål 4.5 *Utrota diskriminering i utbildning* och delmål 4.A *Skapa inkluderande och trygga utbildningsmiljöer*. Myndigheten har under året särskilt granskat och redovisat sina resultat i rapporten *Skolors arbete för en tillgänglig lärmiljö för elever med neuropsykiatriska svårigheter*.¹¹²

Mål 5. Jämställdhet

Skolinspektionen har en inriktning för arbetet med jämställdhetsintegrering för åren 2022–2025. Inriktningen anger de mål som myndigheten ska arbeta mot under de kommande åren för att bidra till ökad jämställdhet i samhället. Den tar även upp de områden inom skolväsendet där det finns problem och utmaningar med jämställdhet, samt lyfter de jämställdhetspolitiska övergripande målen som Skolinspektionen knyter till våra fem specifika mål.¹¹³ För att Skolinspektionen bättre ska kunna uppmärksamma skolornas arbete med jämställdhetsfrågor har vi arbetat med att utveckla våra metoder och arbetssätt inom området för verksamhetsgrenarna kvalitetsgranskning och tillsyn. Vid tillståndsprovning granskas att de som ansöker om att starta en fristående skola även har för avsikt att beakta ett antal jämställdhetsaspekter för sin verksamhet.

¹¹⁰ Dnr 2022:4347

¹¹¹ Dnr 2022:7154

¹¹² Dnr 2022:6164

¹¹³ Minska skillnaderna mellan flickor och pojkar i val av studier och arbete, stärka skolans värdegrundsarbete, öka pojkars kunskapsresultat, minska den könsrelaterade ohälsan samt stärka skolornas arbete med jämställdhetsanalyser.

Skolinspektionen har deltagit i ett myndighetsnätverk kring jämställdhet där andra skolmyndigheter ingår.

Inom myndigheten beskrivs vårt arbete med att motverka diskriminering och arbeta för lika rättigheter och möjligheter i dokumentet Arbetsmiljöåret med aktiva åtgärder. Skolinspektionen har en övergripande årlig plan för arbetsmiljö och aktiva åtgärder.

Mål 12. Hållbar konsumtion och produktion

Myndigheten har under året inom tematisk kvalitetsgranskning publicerat rapporten *Skolors arbete med lärande för hållbar utveckling*.¹¹⁴ Skolinspektionen presenterade rapporten och dess resultat vid Skolverkets webinarium om lärande för hållbar utveckling i mars 2023.

Skolinspektionen arbetar systematiskt med att minska sin påverkan på miljön och arbetar för en miljömässigt hållbar utveckling genom sitt miljöledningsarbete.

Myndigheten har tagit fram en digital utbildning, Skolinspektionens miljöarbete, som finns tillgänglig för alla medarbetare i myndighetens kompetensportal.

Mål 16. Fredliga och inkluderande samhällen

Skolinspektionen har under året arbetat med uppdrag som kan kopplas till det övergripande målet Fredliga och inkluderande samhällen.

Myndigheten bedriver i vissa lägen inspektioner i skolmiljöer där det finns utmaningar i att samla in objektiva fakta och iakttagelser. Svårigheten kan bero på att det finns dolda fenomen som är svåra att fånga med våra vanliga utredningsmetoder. Det kan till exempel avse skolor med problematik kring våldsbejakande extremism.

Skolinspektionen har under året utökat sitt nära samarbete med brottsförebyggande myndigheter som SÄPO och Center mot våldsbejakande extremism och andra nätverk inom området.

Skolinspektionen lyfter i sin rapport *Skolor med problematik avseende våldsbejakande extremism m.m.*¹¹⁵ fram att skolan har en viktig roll i arbetet mot antidemokratisk extremism¹¹⁶. Även Skolinspektionen har en mycket viktig roll att i samarbete med andra myndigheter bidra till att motverka risker för antidemokratisk extremism i svensk skola.

Skolinspektionen har tillsammans med inspektionsmyndigheter i Skottland och Nederländerna samarbetsprojektet "Civic values and skills" som är finansierat av The Standing International Conference of Inspectorates (SICI). Projektet kommer att pågå till början av 2024 och består av erfarenhetsutbyte kopplat till inspektionsbesök med ett

¹¹⁴ Dnr 2019:5616

¹¹⁵ Årlig återrapportering av regeringsuppdrag, dnr 2023:7240

¹¹⁶ Skolinspektionen använder Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) definition av ordet: "Det som i första hand binder samman aktörerna i detta landskap är att de: verkar för, eller inspirerar till, ett underminerande eller avskaffande av det liberaldemokratiska systemet och att de antingen själva förespråkar våldsanvändning eller kan inspirera till att våld används."

visst fokus på frågor som demokrati, värderingar och extremism. Under året har de tre deltagande länderna gjort besök i respektive land med tillhörande skolbesök.

Myndigheten arbetar internt för en god förvaltningskultur. Det sker via olika utbildningsinsatser som till exempel introduktionsutbildning och Inspektörsprogrammet. Skolinspektionen har under 2023 följt upp hur huvudmän utvecklat eller planerat att utveckla de områden som myndigheten identifierade i den tematiska kvalitetsgranskningen av *Skolors hantering av kontroversiella frågor i undervisningen – inriktning samhällskunskap och biolog i årskurs 8 och 9*.¹¹⁷

1.9.3 Uppföljning av funktionshinderspolitiken

Uppdrag

Skolinspektionen ska följa upp funktionshinderspolitiken utifrån det nationella målet. Resultatet av uppföljningen ska årligen lämnas till Regeringskansliet i myndighetens årsredovisning.

(Skolinspektionens regleringsbrev 2023)

Skolinspektionen har under året arbetat med flera externa och interna aktiviteter som kopplar till det nationella målet för funktionshinderspolitiken.

En tematisk kvalitetsgranskning har genomförts av skolors arbete med att skapa en tillgänglig lärmiljö för elever med neuropsykiatriska svårigheter.¹¹⁸ I granskningen ingick 30 skolor med årskurserna 7–9. Granskningen bygger på intervjuer och ett betydande antal observationer, sammanlagt har 125 lektioner observerats. Både elever med bekräftad neuropsykiatrisk funktionsnedsättning (NPF) och elever utan diagnos som kan möta liknande utmaningar i skolmiljön omfattades. Granskningen visar att var tredje granskad skola har omfattande utvecklingsbehov. Såväl den pedagogiska, sociala som den fysiska lärmiljön behöver bli mer tillgänglig för eleverna. Vid skolorna med utvecklingsbehov identifierar personalen sällan vilka hinder i lärmiljön som eleverna riskerar att möta och därmed arbetar inte heller skolans personal för att undanröja dem. Exempel på hinder för elever med neuropsykiatriska svårigheter är att de har svårt att följa med i lektionsgenomgångar, har svårt för plötsliga förändringar eller att det tar mycket tid och energi att hitta till rätt klassrum. Skolinspektionen har träffat elever som uttrycker att de ger upp skolarbetet eftersom de inte får stöd eller förståelse för sina svårigheter.

Två tematiska kvalitetsgranskningar har påbörjats, vilka delvis berör elever med funktionsnedsättningar. Den ena granskningen omfattar skolors arbete med extra anpassningar och särskilt stöd i skolan och i fritidshemmet, det vill säga under elevers hela

¹¹⁷ Skolinspektionen (2023), *Vad hände efter Skolinspektionens granskning av kvaliteten i arbetet med kontroversiella frågor i undervisningen?* Dnr 2020:8334.

¹¹⁸ Skolinspektionen (2023), *Skolors arbete för en tillgänglig lärmiljö för elever med neuropsykiatriska svårigheter*, Dnr 2022:6164

skoldag. I granskningen ingår 30 skolor, varav 14 grundskolor med förskoleklass och fritidshem, 1 sameskola med förskoleklass och fritidshem samt 15 anpassade grundskolor med fritidshem. Elevers behov av extra anpassningar och särskilt stöd kan se olika ut i skolan och i fritidshemmet. I granskningen riktas fokus på arbetssätt och vilka förutsättningar lärare och övrig skolpersonal ges i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd utifrån ett heldagsperspektiv. Därutöver har en tematisk kvalitetsgranskning av särskilda undervisningsgrupper påbörjats. Syftet är att granska undervisningens kvalitet i särskilda undervisningsgrupper i grundskolans mellan- och högstadium. 28 skolor omfattas av granskningen. Genom dessa granskningar kan myndigheten bidra till att identifiera utvecklingsbehov för att öka kvaliteten vid de skolor och huvudmän som omfattas. Kunskap från granskningarna kan även användas för att förbättra arbetet i andra skolor samt sprida kunskap om funktionshinderspolitiken.

Skolinspektionen har under hösten genomfört en tillsyn av specialskolan. Berörda inspektörer har med hjälp av logopedier förberetts inför intervjuer och bildstöd har använts för att öka tillgängligheten vid intervjuer. Myndigheten har även genomfört utbildning i intervjumetodik för intervjuer med barn och ungdomar med NPF-diagnoser. Målgruppen för denna utbildning har främst varit inspektörer i kärnverksamheten.

Skolinspektionen har med anledning av regeringsuppdraget deltagit i möten och erfarenhetsutbyten med flera andra myndigheter, exempelvis Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) och Myndigheten för delaktighet (MFD). Myndigheten har arrangerat samråd med funktionshinderorganisationer. För att särskilt lyfta frågan om tillgänglighet internt har myndighetens medarbetare fått tillgång till Delaktighetsguiden som tagits fram av MFD. En ny grafisk profil har tagits fram för att möta tillgänglighetskrav som exempelvis bättre kontrast på myndighetens webbplatser. I myndighetens lokalprojekt ingår alltid att förbättra tillgängligheten. Under året har Skolinspektionens nya lokaler i Umeå omfattats av detta. En checklista för en årlig fysisk skyddsronnd på Skolinspektionens olika kontor har utökats till att omfatta frågor med tillgänglighet i lokalerna för att få uppgift om eventuella hinder i den fysiska kontorsmiljön som kan åtgärdas. Exempelvis har ljudmätning genomförts i matsalen på Stockholmskontoret. Myndigheten har säkerställt att vid upphandlingar av IT-stöd ska dessa följa de webbriktlinjer som DIGG sammanställer (Vägledning för webbutveckling, webbriktlinjer.se) angående digital tillgänglighet.

2. Finansiell redovisning

2.1 Resultaträkning

Belopp i tkr	Not	2023-01-01- 2023-12-31	2022-01-01- 2022-12-31
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag		553 131	517 326
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	1	740	268
Intäkter av bidrag	2	2 205	434
Finansiella intäkter	3	2 131	688
Summa		558 208	518 716
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	4	-434 850	-393 100
Kostnader för lokaler	5	-27 411	-24 372
Övriga driftkostnader	6	-87 658	-93 607
Finansiella kostnader	7	-680	-177
Avskrivningar och nedskrivningar		-7 608	-7 460
Summa		-558 208	-518 716
Verksamhetsutfall		0	0
Uppbördsverksamhet			
Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras	8	6 080	5 025
Medel som tillförts statens budget från uppbördsverksamhet		-6 080	-5 025
Saldo		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

2.2 Balansräkning

Tillgångar

Belopp i tkr	Not	2023-12-31	2022-12-31
Immateriella anläggningstillgångar			
Balanserade utgifter för utveckling	9	2 622	6 556
Summa		2 622	6 556
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	10	2 430	2 048
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	11	10 797	11 855
Summa		13 228	13 904
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		29	41
Fordringar hos andra myndigheter	12	4 603	6 131
Övriga kortfristiga fordringar		152	62
Summa		4 784	6 234
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader	13	10 376	7 600
Övriga upplupna intäkter	14	609	0
Summa		10 985	7 600
Avräkning med statsverket			
Avräkning med statsverket	15	-8 099	-27 798
Summa		-8 099	-27 798
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		60 627	85 344
Summa		60 627	85 344
SUMMA TILLGÅNGAR		84 147	91 840

Kapital och skulder

Belopp i tkr	Not	2023-12-31	2022-12-31
Myndighetskapital			
Statskapital	16	111	151
Summa		111	151
Avsättningar			
Övriga avsättningar	17	8 389	7 707
Summa		8 389	7 707
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	18	15 739	20 309
Kortfristiga skulder till andra myndigheter	19	11 096	10 897
Leverantörsskulder		10 809	16 331
Övriga kortfristiga skulder	20	5 942	6 186
Summa		43 585	53 724
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader	21	31 938	30 258
Oförbrukade bidrag	22	124	0
Summa		32 062	30 258
SUMMA KAPITAL OCH SKULDER		84 147	91 840

2.3 Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag, belopp i tkr

Anslag (ramanslag)							
Uo 16 1:2 Statens skolinspektion	Not	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enl. regleringsbrev	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
ap.1 Statens skolinspektion	23	27 949	546 884	-11 991	562 842	-553 131	9 710
Summa		27 949	545 884	-11 991	562 842	-553 131	9 710

Redovisning mot inkomsttitel, belopp i tkr

Inkomsttitel		Beräknat belopp	Inkomster
2552 513 Avgifter för ansökningar om godkännande som enskild huvudman	8	6 200	6 080
Summa		6 200	6 080

2.4 Tilläggsupplysningar och noter

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av avrundningar kan summeringsdifferenser förekomma.

2.4.1 Tilläggsupplysningar

Redovisningsprinciper

Tillämpade redovisningsprinciper

Skolinspektionens redovisning följer god redovisningssed. Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt Ekonomistyrningsverkets (ESV) föreskrifter och allmänna råd till denna. Bokföringen följer förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring samt ESV:s föreskrifter och allmänna råd till denna.

I enlighet med ESV:s föreskrifter till 10§ FBF (Förordning om myndigheters bokföring) tillämpar Skolinspektionen brytdagen den 5 januari. Efter brytdagen har fakturor överstigande 50 tkr redovisats som periodavgränsningsposter.

Kostnadsmässig anslagsavräkning

Semesterdagar som intjänats före år 2009 avräknas anslaget först vid uttaget, enligt undantagsbestämmelsen.

Ansökningsavgifter

Avgifter för ansökningar om godkännande som huvudman för fristående skola avräknas inkomsttitel vid tillfället för inbetalningen.

Undantag från generella ekonomiadministrativa regler

I enlighet med 21§ i Skolinspektionens instruktion får myndigheten ta ut avgifter för sådana varor och tjänster som avses i 4§ första stycket 1–3 avgiftsförordningen (1992:191) utan den begränsning som föreskrivs i andra stycket samma paragraf.

Värderingsprinciper

Anläggningstillgångar

Som anläggningstillgångar redovisas tillgångar avsedda för stadigvarande bruk med ett anskaffningsvärde uppgående till minst ett halvt prisbasbelopp (pbb 52,5 tkr år 2023) och med en beräknad ekonomisk livslängd på minst tre år. För egenutvecklade immateriella anläggningstillgångar tillämpas en beloppsgräns på 500 tkr. Som förbättringsutgifter på annans fastighet redovisas ny-, till- eller ombyggnationer uppgående till ett halvt prisbasbelopp samt reparationer och underhåll överstigande 100 tkr. Avskrivning sker månadsvis enligt linjär avskrivningsmetod. Avskrivning under anskaffningsåret sker från den månad tillgången tas i bruk.

Tillämpade avskrivningstider

Datautrustning och licenser	3 år
Egenutvecklade system, kontorsmaskiner samt bilar och andra transportmedel	3–5 år
IT-infrastruktur	5 år
Inredningsinventarier	10 år
Förbättringsutgifter på annans fastighet	Anpassas till hyreskontraktets längd eller till förväntad nyttjandeperiod

Omsättningstillgångar

Fordringar har tagits upp till det belopp som de efter individuell prövning beräknas bli betalda.

Skulder

Skulder har tagits upp till nominellt belopp om inte annat anges i not.

Ersättningar och andra förmåner 2023

Ledamöter i insynsrådet/andra styrelseuppdrag	Ersättning, tkr
Gunnar Larsson (t.o.m. 2023-03-02, fr.o.m. 2023-06-29)	4
Länsstyrelsen i Stockholms insynsråd (ledamot)	
Statens fastighetsverk (ledamot)	
Rymdstyrelsen (ledamot)	
Elisabet Knutsson	8
Myndigheten för yrkeshögskolans insynsråd (ledamot)	
Louise Bringselius (t.o.m. 2023-03-02)	2
Bringselius Research & Education AB (ordförande)	
Roger Haddad (t.o.m. 2023-03-02)	2
Länsstyrelsen i Västmanlands insynsråd (ledamot)	
Västerås Stadshus AB (ledamot)	
Ulf Blossing	22
Robert Fahlgren	8
Lärarfortbildning AB (ledamot)	
Sven Höper	8
Höper och Höper AB (suppleant)	
Lena Linnerborg	6
Lars Püss (t.o.m. 2023-03-02)	0
Plikt- och prövningsverkets insynsråd (ledamot)	
Ulrika Lindén	8
Proficy AB (suppleant)	
Lewo group AB (suppleant)	
Legal works nordic AB (suppleant)	
Mathias Bengtsson (fr.o.m. 2023-06-29)	2
Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågors insynsråd (ledamot)	
Helena Wockelberg (fr.o.m. 2023-06-29)	2
Ledande befattningshavare / styrelseuppdrag	Ersättning, tkr
Helén Ängmo	1 488
Generaldirektör	
Mårten Petersson	947
Barn- och elevombudet	

Helén Ängmo innehar förmånsbil. Inga andra avtalade framtida åtaganden finns för någon av ovanstående.

Anställdas sjukfrånvaro

Uppgifter om sjukfrånvaro, se avsnitt 1.8.2 Kompetensförsörjning och andra personalrelaterade uppgifter i resultatredovisningen.

2.4.2 Noter

Noter till Resultaträkningen

Belopp i tkr			2023-01-01- 2023-12-31	2022-01-01- 2022-12-31
Not 1	Intäkter av avgifter och andra ersättningar			
	Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen		699	58
	Intäkter enligt 15 § avgiftsförordningen		42	76
	Övriga intäkter av avgifter och andra ersättningar		0	134
	Summa		740	268
	Av intäkter enligt 4§ avgiftsförordningen avser 609 tkr deltagaravgifter för konferensen Skolinspektionens dag i december 2023.			
Not 2	Intäkter av bidrag			
	Bidrag från Arbetsförmedlingen		129	157
	Bidrag från Försäkringskassan		71	272
	Bidrag från Kammarkollegiet avseende kompetensstöd		100	0
	Bidrag från Kammarkollegiet avseende regeringsuppdrag att granska skolor utifrån de reviderade läroplanerna m.m.		1 876	0
	Bidrag från internationella organisationer		29	5
	Summa		2 205	434
	Bidrag från internationella organisationer avser ersättning från SICI, the Standing International Conference of Inspectorates.			
Not 3	Finansiella intäkter			
	Ränteintäkter på räntekonto i Riksgäldskontoret		2 125	688
	Övriga ränteintäkter		6	0
	Summa		2 131	688
Not 4	Kostnader för personal			
	Lönekostnader, exklusive avgifter		282 556	255 107
	<i>Varav arvoden till ledamöter samt till övrig icke-anställd personal</i>		<i>487</i>	<i>995</i>
	Avtalade sociala avgifter		144 197	131 219
	Övriga kostnader för personal		8 097	6 770
	Summa		434 850	393 100
	Högre kostnader för personal till följd av fler anställda samt löneökningar enligt avtal.			
Not 5	Kostnader för lokaler			
	Kostnader för lokaler		27 411	24 372
	Summa		27 411	24 372
	Högre kostnader för lokaler beror främst på avtalsbundna hyreshöjningar för kontorslokaler.			
Not 6	Övriga driftkostnader			
	Reaförlust, maskiner och inventarier		91	40
	Resor, information, m.m.		11 203	12 263
	Köp av varor		1 797	2 854
	Köp av datatjänster		53 748	50 188
	Köp av konsulttjänster m.m.		16 667	23 540
	Övrigt		4 153	4 722
	Summa		87 658	93 607
	Antalet anställda har ökat under 2023 vilket medfört ett lägre behov av köpta konsulttjänster jämfört med 2022.			
Not 7	Finansiella kostnader			
	Räntekostnad på lån i Riksgäldskontoret		673	167
	Övriga finansiella kostnader		7	9
	Summa		680	177
Not 8	Intäkter av avgifter m.m. som inte disponeras			
	Offentligrättsliga avgifter med bestämt ekonomiskt mål			
	Inkomsttitel 2552 513 Avgifter för ansökningar om godkännande som enskild huvudman		6 080	5 025
	Summa		6 080	5 025
	Kostnader för ansökningar om godkännande som enskild huvudman		7 926	11 232

Noter till balansräkningen

Belopp i tkr			2023-12-31	2022-12-31
Not 9	Balanserade utgifter för utveckling			
	Ingående anskaffningsvärde		21 028	21 028
	Summa anskaffningsvärde		21 028	21 028
	Ingående ackumulerade avskrivningar		-14 471	-10 538
	Årets avskrivningar		-3 934	-3 934
	Summa ackumulerade avskrivningar		-18 405	-14 471
	Utgående bokfört värde		2 622	6 556
Not 10	Förbättringsutgifter på annans fastighet			
	Ingående anskaffningsvärde		4 477	4 411
	Årets anskaffningar		1 077	66
	Summa anskaffningsvärde		5 554	4 477
	Ingående ackumulerade avskrivningar		-2 429	-1 853
	Årets avskrivningar		-695	-575
	Summa ackumulerade avskrivningar		-3 124	-2 429
	Utgående bokfört värde		2 430	2 048
Not 11	Maskiner, inventarier, installationer m.m.			
	Ingående anskaffningsvärde		22 922	22 884
	Årets anskaffningar		2 079	3 092
	Årets försäljningar/utrangeringar, anskaffningsvärde		-925	-3 014
	Summa anskaffningsvärde		24 077	22 962
	Ingående ackumulerade avskrivningar		-11 108	-11 240
	Årets avskrivningar		-2 979	-2 842
	Årets försäljningar/utrangeringar, avskrivningar		807	2 974
	Summa ackumulerade avskrivningar		-13 280	-11 108
	Utgående bokfört värde		10 797	11 855
	Ingående anskaffningsvärde 2023 är 40 tkr lägre än utgående värde 2022. Skillnaden är hänförligt till konstverk som har återlämnats till Statens konstråd under 2023.			
Not 12	Fordringar hos andra myndigheter			
	Fordran avseende ingående mervärdesskatt		4 587	6 131
	Övriga fordringar hos statliga myndigheter		16	0
	Summa		4 603	6 131
Not 13	Förutbetalda kostnader			
	Förutbetalda hyreskostnader		6 539	5 852
	Övriga förutbetalda kostnader		3 837	1 747
	Summa		10 376	7 600
Not 14	Övriga upplupna intäkter			
	Övriga upplupna intäkter		609	0
	Summa		609	0
	Avser deltagaravgifter för konferensen Skolinspektionens dag som genomfördes i december 2023			
Not 15	Avräkning med statsverket			
	Uppbörd			
	Ingående balans		0	-13 045
	Redovisat mot inkomsttitel		-6 080	-5 025
	Uppbördsmedel som betalats till icke räntebärande flöde		6 080	18 070
	<i>Fordringar/Skulder avseende uppbörd</i>		<i>0</i>	<i>0</i>

Belopp i tkr		2023-12-31	2022-12-31
Anslag i räntebärande flöde			
	Ingående balans	-27 949	-13 417
	Redovisat mot anslag	553 131	517 395
	Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-546 884	-531 927
	Återbetalning av anslagsmedel	11 991	0
	<i>Skulder avseende anslag i räntebärande flöde</i>	-9 710	-27 949
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag			
	Ingående balans	151	221
	Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	0	-69
	<i>Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag</i>	151	151
Övriga fordringar på statens centralkonto			
	Ingående balans	0	0
	Inbetalningar i icke räntebärande flöde	8 170	18 110
	Utbetalningar i icke räntebärande flöde	-630	-40
	Betalningar hänförliga till inkomsttitlar	-6 080	-18 070
	<i>Övriga fordringar på statens centralkonto</i>	1 460	0
	Summa Avräkning med statsverket	-8 099	-27 798
Not	16 Statskapital		
	Statskapital utan avkastningskrav, ingående balans	151	151
	Årets förändring	-40	0
	Summa Statskapital	111	151
	Avser konst från Statens konstråd		
Not	17 Övriga avsättningar		
	Avsättning för lokalt omställningsarbete		
	Ingående avsättning	7 707	6 954
	Årets förändring	682	754
	Utgående avsättning	8 389	7 707
	Av avsatta medel bedöms cirka 200 tkr regleras under år 2024.		
Not	18 Lån i Riksgäldskontoret		
	Avser lån för investeringar i anläggningstillgångar		
	Ingående balans	20 309	24 650
	Under året nyupptagna lån	3 156	3 159
	Årets amorteringar	-7 726	-7 500
	Utgående balans	15 739	20 309
	Beviljad låneram enligt regleringsbrev	31 000	31 000
Not	19 Kortfristiga skulder till andra myndigheter		
	Utgående mervärdesskatt	111	15
	Arbetsgivaravgifter	7 078	6 995
	Leverantörsskulder, andra myndigheter	3 907	3 887
	Summa	11 096	10 897
Not	20 Övriga kortfristiga skulder		
	Personalens källskatt	5 920	6 185
	Övriga kortfristiga skulder	21	1
	Summa	5 942	6 186
Not	21 Upplupna kostnader		
	Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	27 447	25 469
	Övriga upplupna löner inklusive sociala avgifter	3 729	1 845
	Övriga upplupna kostnader, inomstatliga	130	160
	Övriga upplupna kostnader	632	2 784
	Summa	31 938	30 258
Not	22 Oförbrukade bidrag		
	<i>Bidrag från kammarkollegiet avseende regeringsuppdraget att granska skolor utifrån de reviderade läroplanerna m.m.</i>		
	Oförbrukade bidrag från andra statliga myndigheter	124	0
	Summa oförbrukade bidrag	124	0
	Hela beloppet väntas återbetalas inom tre månader.		

Not till anslagsredovisningen

Not 23 Uo 16 1:2 ap.1

Statens skolinspektion (ramanslag)

Anslaget är räntebärande.

Tilldelat anslag enligt regleringsbrev för budgetåret 2023 är 546 884 tkr (regeringsbeslut 2022-12-22).

Enligt regleringsbrevet disponerar Skolinspektionen en anslagskredit på 16 406 tkr. Krediten har inte utnyttjats under 2023.

Skolinspektionen får enligt regleringsbrev disponera 3% av det ingående överföringsbeloppet.

2.5 Sammanställning över väsentliga uppgifter

Belopp i tkr	2023	2022	2021	2020	2019
Låneram Riksgäldskontoret					
Beviljad	31 000	31 000	31 000	31 000	24 000
Utnyttjad	15 739	20 309	24 650	15 011	10 346
Kontokredit Riksgäldskontoret					
Beviljad	32 000	32 000	32 000	32 000	32 000
Maximalt utnyttjad	0	0	0	0	0
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	2 125	688	0	0	0
Räntekostnader	0	0	0	3	113
Avgiftsintäkter					
<i>Avgiftsintäkter som disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	0	0	0	0	0
Avgiftsintäkter	740	268	187	133	2 878
<i>Avgiftsintäkter som ej disponeras</i>					
Beräknat belopp enligt regleringsbrev	6 200	6 000	6 000	6 000	9 300
Avgiftsintäkter	6 080	5 025	5 945	5 120	5 480
Anslagskredit					
Beviljad, anslagspost 1	16 406	14 457	14 040	13 304	12 420
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Anslag					
<i>Ramanslag</i>					
Anslagssparande	9 710	27 949	13 417	28 290	12 131
Bemyndiganden - ej tillämpligt					
Personal					
Antalet årsarbetskrafter (st)	474	440	415	399	385
Medelantalet anställda (st)	552	519	467	448	410
Driftkostnad per årsarbetskraft	1 160	1 162	1 086	1 064	1 057
Kapitalförändring					
Årets	0	0	0	0	0
Balanserad	0	0	0	0	0

3. Undertecknande av årsredovisningen 2023

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm den 20 februari 2024

Helén Ängmo
Generaldirektör